

Geologian tutkimuskeskus
PL 96 Betonimiehenkuja 4
02151 ESPOO

MALMINETSINTÄLUPAPÄÄTÖS
Malminetsintälupahakemus

Hakija: **Geologian tutkimuskeskus (GTK)**
Y-tunnus: 0244680-7

Yhteystiedot: Betonimiehenkuja 4
02151 ESPOO

Lisätietoja antaa:
Jarmo Rauhala
jarmo.rauhala@gtk.fi
+358 029 503 4139

Alueen nimi: Lätäs1
Alueen sijainti: Enontekiö

Hakemus on tullut vireille 28.3.2014. Kaivosviranomaisen on tehnyt hakemustarkastuksen ja todennut hakemuksen täyttävän kaivoslain 34 §:n vaatimukset. Hakemukselle on annettu ML2014:0029.

Hakemuksen tarkoitus: Malminetsintä kaivoslain (621/2011) pykälien 5, 9 ja 32 tarkoittamalla tavalla

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) **myöntää** kaivoslain (621/2011) nojalla GTK:lle malminetsintäluvan nimeltä "Lätäs 1" lupatunnuksella ML2014:0029.

Perustelut: Hakija on osoittanut, että kaivoslaissa (621/2011) säädetyt edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä.

Malminetsintäluvan nojalla luvanhaltijalla on oikeus omalla ja toisen maalla tässä luvassa mainitulla alueella (malminetsintäalueella) tutkia geologisten muodostumien rakenteita ja koostumusta sekä tehdä muita kaivostoimintaa valmistelevia tutkimuksia ja muuta malminetsintää esiintymän paikallistamiseksi sekä sen laadun, laajuuden ja hyödyntämiskelpoisuuden selvittämiseksi sen mukaan kuin tässä malminetsintäluvassa tarkemmin määrätään. Malminetsintälupa ei oikeuta esiintymän hyödyntämiseen.

Päätöksen voimassaolo

Malminetsintälupa on **voimassa tällä päätöksellä enintään neljä (4) vuotta** päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Perustelut: Luvan voimassaoloaika on lain sallima enimmäisaika malminetsintäluvalle. Malminetsintäluvan voimassaoloa voidaan jatkaa enintään kolme vuotta kerrallaan siten, että lupa on voimassa yhteensä enintään viisitoista vuotta. Mikäli luvanhaltija haluaa pienentää voimassaolevaa malminetsintälupaa sen voimassaoloaikana tai luopua siitä kokonaan, tulee luvanhaltijan toimittaa kaivosviranomaiselle hakemus joko osittaisesta tai koko malminetsintäalueen raukeamisesta (Kaivoslaki 621/2011, 60 §, 61 §, 66 §, 67 §).

Lupahakemuksen käsittely

Malminetsintälupahakemus ML2014:0029 on jätetty hakijalle aiemmin myönnetyn varausalueen (VA2012:0041) tuomalla etuoikeudella. Varauksesta VA2012:0041 valitettiin (3 valittajaa) ensin Rovaniemen hallinto-oikeuteen joka hylkäsi valitukset, ja tästä HaO:n päätöksestä (3 valittajaa) korkeimpaan hallinto-oikeuteen, KHO niin ikään hylkäsi kaikki valitukset.

Malminetsintälupahakemuksen ML2014:0029 käsittely aloitettiin kuuluttamalla hakemus 14.10.2014 Enontekiön kunnan ilmoitustaululla ja lehti-ilmoituksella Enontekiön Sanomissa, ilmoittamalla hakemuksesta kirjeitse maanomistajille. Hakemuksesta pyydettiin lausunnot kaivoslain 37 § - 38 §:n edellyttämällä tavalla Enontekiön kunnalta, Käsivarren paliskunnalta, Lapin ELY-keskukselta, Lapin maakuntaliitolta, Metsähallitukselta ja saamelaiskäräjiltä. Hakemuksen liitteeksi saamelaiskäräjille toimitettiin lausunnonantamisen tueksi kartta hakemuksessa tarkoitettua alueen läheisyydessä voimassa olevista vastaavista luvista ja siitä mitä saamelaisten oikeuden kannalta alkuperäiskansana tärkeitä alueita hakemus koskee. Lausuntopyyntöön lisättiin myös kattavat asiakirjat muiden saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana häiritsevät alueiden käyttömuodoista hakemuksessa tarkoitettulla alueella ja sen läheisyydessä. Saamelaiskäräjiltä pyydettiin lausunto kaksi kertaa (15.10.2014 ja 18.11.2014).

Hakemuksen kuulutuksen ja lausunnotmenettelyn jälkeen, Tukes järjesti kaivoslain 38 §:ssä mainitun neuvottelun lupaharkinnan tueksi 17.5.2015 Enontekiöllä. Tilaisuuteen pyydettiin osallistumaan Enontekiön kunnan, Käsivarren paliskunnan, Metsähallituksen (maanomistaja ja alueen hallinnasta vastaava viranomaisena) ja saamelaiskäräjien edustajat. Kaikki osallistuivat tilaisuuteen (liite 13). Neuvottelutilaisuudessa sovittiin että hakemusasiaan voi jättää vielä lausunnon. Hakemukseen annettiin vielä kolmas lausunto saamelaiskäräjiltä, toinen lausunto Käsivarren paliskunnalta, yksi muistutus ja yksi mielipide.

Kaikkien edellä kuvattujen menettelyjen jälkeen, ja lupaharkinnan kannalta kaikkien tarvittavien tietojen saamisen jälkeen, kaivosviranomaisena tekee kaivoslain mukaisen ratkaisun asiassa.

Päätöksen täytäntöönpano

Kaivoslain (621/2011) 168.1 §:n mukaisesti malminetsintälupaan perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun siihen oikeuttava lupapäätös on saanut lainvoiman ja lupapäätöksessä määrätyt velvoitteet on suoritettu. Jos toimenpiteen suorittaminen edellyttää muualla lainsäädännössä vaadittua lupaa, saa toimenpiteen kuitenkin aloittaa vasta, kun toimenpiteeseen tarvittava muun

lainsäädännön mukainen lupapäätös on saanut lainvoiman tai toiminnan aloittamiseen on saatu oikeus asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

Malminetsintäalueen tiedot

Pinta-ala: 389,9 ha
Alueen nimi: Lätäs 1
Sijainti: Enontekiöllä, valtion maalla, Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueella.
Alueen tarkempi sijainti ja rajat ilmenevät tähän päätökseen liitetystä lupakartasta (Liite 1).

Alueesta tarkemmin

Malminetsintä lupa-alueella sijaitsee Käsivarren erämaa (FI 1300105) -nimisellä Natura 2000 — alueella, joka on perustettu erityisten suojelutoimien alueeksi (SAC) ja se on ilmoitettu komissiolle lintudirektiivin mukaisena erityisenä suojelualueena (SPA-alue). Natura-alueen pinta-ala on 264 892 hehtaaria. Pääosa Natura-alueesta on suojeltu erämaalla. Lätäsenon-Hietajoen alue on perustettu soidensuojelualueeksi (laki 851/88). Enontekiön kunnan ilmoituksen mukaan, alueella ei ole oikeusvaikutteista kaavaa tai kaavoitushankkeita. Alueella on voimassa maakuntakaava. Alkuperäinen malminetsintä lupa-alue oli huomattavasti suurempi (1316,46 ha), mutta hakija pienensi hakemusalueen merkittävästi. Lupa-asiaan liittyy luonnonsuojelulain mukainen lausuntomenettely, jota varten hakija on suorittanut LsL:n 65 §:n mukaisen Natura-arvioinnin sekä tehnyt vielä erillisen yhteisvaikutusten arvioinnin. Edellä mainitut arvioinnit tehtiin kattamaan alkuperäinen huomattavasti laajempi hakemusalue, eikä pelkästään tässä päätöksessä hyväksytty malminetsintäalue. Natura-arviointia koskenut lausuntomenettely on suoritettu luonnonsuojelulain edellyttämällä tavalla.

Koska malminetsintäalue sijaitsee Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueella (SSA120129), joka on perustettu luonnonsuojelulain mukaisena soidensuojelualueena, tulee hakijalla olla myös lainvoimainen lupa ympäristöministeriöstä ennen tutkimustoimien aloittamista (Eräistä valtion omistamille alueille perustetuista soidensuojelualueista annetun asetuksen (85211988) mukainen tutkimuslupa ympäristöministeriöltä).

Otaksuma mineraaleista

Geologian tutkimuskeskus otaksuu aikaisempiin tutkimuksiin viitaten sekä geologisen korreloinnin perusteella, että haetulta alueelta voisi olla mahdollisuus paikantaa Kupari (Cu), Rauta (Fe) tai Kulta (Au) esiintymä tai esiintymiä.

Yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset lupamääräykset (velvoitteet ja rajoitukset)

1.

Määräys malminetsintätutkimusten sallituista ajankohdista ja menetelmistä, sekä malminetsintään liittyvistä laitteista ja rakennelmista

Tämän malminetsintäluvan nojalla on sallittua suorittaa seuraavia malminetsintätoimenpiteitä ja soveltaa seuraavia malminetsintämenetelmiä:

1. Geofysikaaliset ja geokemialliset tai vaikutuksiltaan niihin verrattavat tutkimusmenetelmät
2. Koneellisesti tehtävät kallioperänäytteenotto (kairaus)

Perustelut: Hakija on esittänyt hakemuksessaan nämä menetelmät ja kaivosviranomaisen arvioi ne tarpeelliseksi ottaen huomioon kohteella tehdyt aikaisemmat tutkimukset. Jotta mahdolliselle jatkoluvulle edellytetty vaade tehokkaasta malminetsinnästä toteutuu, tässä lupamääräyksessä tarkoitettujen toimenpiteiden tulee olla pääosin suoritettuina.

2. Määräys tutkimustöitä ja -tuloksia koskevasta selvitysvelvollisuudesta

Malminetsintäluvan haltijan on vuosittain toimitettava kaivosviranomaiselle selvitys suoritetuista tutkimustöistä ja niiden tuloksista. Tutkimustöitä ja -tuloksia koskevaan vuosittaiseen selvitykseen on sisällytettävä: käytetyt tutkimus- ja työmenetelmät, yhteenveto tehdyistä tutkimuksista ja pääasialliset tulokset. Ohje löytyy Tukesin internet-sivuilta. Kunkin kalenterivuoden tutkimustöistä ja -tuloksista on raportoitava seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä, ellei toisin ohjeisteta.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 14 § ja, VNa kaivostoiminnasta (391/2012) 4 §.

3. Määräys jälkitoimenpiteiden ajankohdasta ja ilmoittamisesta kaivosviranomaiselle

Kun malminetsintälupa on rauennut osittain, kokonaan tai peruutettu, malminetsintäluvan haltijan on raukeavilta alueilta;

1) välittömästi saatettava malminetsintäalue yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava väliaikaiset rakennelmat ja laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan. Malminetsintäluvan haltijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus kaivosviranomaiselle, malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja muille oikeudenhaltijoille, kun toimenpiteet on saatettu loppuun. Ilmoitus on lisäksi tehtävä erityisellä poronhoitoalueella asianomaiselle **Käsivarren paliskunnalle** ja saamelaiskäräjille. Ilmoituksen tulee sisältää tiedot jälkitoimenpiteiden päättymispäivästä sekä kuvaus toteutetuista jälkitoimenpiteistä.

2) kuuden kuukauden kuluessa luovutettava kaivosviranomaiselle tutkimustyöselostus, tutkimukseen liittyvä tietoaineisto ja kirjallinen esitys edustavasta otoksesta kairasydämiä. Kaivosviranomaisen ohjeistaa hakijoita tarkemmin raportoinnin muodosta. Ohje löytyy Tukesin internet-sivuilla.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011), 15 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012), 5 §.

4. Määräys kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta

Malminetsintäluvan haltija on velvollinen huolehtimaan maa- ja kiviainesjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

Malminetsinnästä tässä luvassa sallituilla menetelmillä (lupamääräys 1) ei synny kaivannaisjätettä. Töiden loputtua kohteella on alue välittömästi saatettava mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan ja korjattava mahdolliset maastovahingot.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 13 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012) 3 §.

5. Määräys ilmoitusvelvollisuudesta koskien malminetsintäalueen maastotöitä ja rakennelmia

Malminetsintäluvan haltijan on hyvissä ajoin etukäteen ilmoitettava kirjallisesti malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille (sekä näihin rinnastettaville, Kaivoslaki 5.2 §) ja muille oikeudenhaltijoille kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa, sekä väliaikaisista rakennelmista. Ilmoitus on lisäksi tehtävä poronhoitolaissa säädetyllä erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetulla alueella (*erityinen poronhoitoalue*) asianomaiselle Käsivarren paliskunnalle ja saamelaisten kotiseutualueella saamelaiskäräjille.

Malminetsintäluvan haltijan on ilmoitettava maastotöistä toimialallaan yleistä etua valvoville viranomaisille:

- Tukesille,
- Lapin ELY-keskuksen ympäristövastuualueelle,
- Metsähallituksen luontopalveluille
- Mikäli lupa-alueelta löydetään tutkimusten yhteydessä muinaismuistolaissa tarkoitettuja kohteita, tulee luvanhaltijan toimia siten kuin muinaismuistolaissa todetaan ja ilmoittaa löydöksistä viipymättä Museovirastoon.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 12 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012) 2 §.

6. Määräys malminetsintäalueen koon pienentämisen aikataulusta

Kaivosviranomaisen ei näe tässä vaiheessa tarvetta malminetsintäalueen pienentämiselle. Tutkimuksia voidaan pitää perusteltuna koko ML2014:0029 alueella. Jos luvan haltija haluaa pienentää voimassaolevaa malminetsintälupaa tai luopua siitä kokonaan, tulee luvan haltijan esittää hakemus joko osittaisesta tai koko malminetsintäalueen raukeamisesta. Hakemuksen

käsittelyyn tulee varata aikaa vähintään 3 kuukautta.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 11 §, 51, 67 §). Otettaessa huomioon alueen koko, tutkimussuunnitelma ja sen perustelut, sekä seikka, että kyseessä on vaiheittain etenevä tutkimustoiminta, voidaan tutkimuksia pitää perusteltuna koko alueelle.

7. Määräys vakuuden asettamisesta

Hakijalta ei edellytetä vakuuden asettamista.

Perustelut: Geologian tutkimuskeskus on Suomen valtion omistama laitos, jota voidaan pitää vakavaraisena ja sen vuoksi vakuutta ei ole tarpeen määrätä (Kaivoslaki (621/2011) 107 §).

8. Määräykset malminetsintää ja malminetsintäalueen käyttöä koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu kaivoslaissa (621/2011) kiellettyä seurausta

Malminetsintäalueelle tulee siirtyä ennalta Lapin ELY-keskuksen ja Metsähallituksen kanssa sovittua reittiä b (Liite 12) pitkin. Lupa-alueella liikkuminen on pyrittävä suunnittelemaan niin, että luontaisia aukko- ja kairapaikkoja käytetään mahdollisimman paljon hyväksi. Kosteikkoalueilla liikkumista tulee välttää tutkimusten ja siirtymisten aikana. Tutkimuskairaukset saa suorittaa vain lintujen pesimäajan- ja porojen vasomisajan ulkopuolella, lumipeitteisenä aikana ja maan ollessa roudassa. Tutkimukset tulee suorittaa Natura-arvioinnissa ja yhteisvaikutustenarvioinnissa esitettyjen lieventävien toimintatapojen mukaan.

Malminetsintäluvan haltijan on tulpattava kairareivät, mikäli kairareistä nousee pohjavettä maanpinnalle. Kairaputket on katkaistava mahdollisimman läheltä maanpintaa, ja kairakohteiden jätehuolto sekä siistiminen on tehtävä välittömästi töiden loputtua kohteella. Jos kairauksessa käytettävän veden määrä ylittää 100m³/vrk, on toimittava siten kuin vesilaissa todetaan. Tutkimustöitä tehtäessä on otettava huomioon ympäristönsuojelulain (527/2014) 17§:n mukainen pohjaveden pilaamiskielto. Malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua merkittäviä muutoksi luonnonolosuhteissa, eikä merkittävää maisemallista haittaa.

Perustelut: Malminetsintäluvan haltijan on luovuttuaan malminetsintälupa-alueesta tai sen menetettyään viipymättä saatettava malminetsintäalue yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan (621/2011) 11 ja 15 §.

9. Määräykset yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista

Kyseessä on tutkimushanke ja vaikka tässä malminetsintäluvassa sallitut tutkimusmenetelmät eivät vaikuta laajasti ympäristöön, malminetsintäluvan haltijan on oltava kuitenkin riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää.

Malminetsintäalue sijoittuu kokonaisuudessaan valtionmaalle ja Enontekiön kunnan alueelle. Enontekiön kunta on lausunut hakemuksesta että kun tutkimukset suoritetaan esitetyn tutkimussuunnitelman mukaisesti, ei tutkimustoiminnalla ole vaikutusta maankäytönsuunnitteluun. Enontekiön kunta edellyttää myös riittävää yhteydenpitoa alueen Käsivarren paliskuntaan, jolloin mahdollisia vaikutuksia poronhoidolle voidaan vähentää.

Luvanhaltijan tulee esittää tarkka tutkimussuunnitelma Tukesille ja toimittaa se tiedoksi Enontekiön kunnalle, Lapin ELY-keskukselle ja Metsähallitukselle.

Perustelut: Tutkimussuunnitelman esittämismallisuudella varmistetaan, että toimenpiteisiin voidaan tarvittaessa valvonnallisesti puuttua. Samalla Tukesin on mahdollista kaivoslain valvonnan toteuttamiseksi arvioida toimenpiteiden vaikutusta ja tarvittaessa antaa tarkempia lisämääräyksiä toimenpiteiden suorittamisesta. Kaivoslaki (621/2011) 11 § ja 12 §, VNa (391/2012) 2 §.

Malminetsintäluvan haltijan on rajoitettava malminetsintä ja muu malminetsintäalueen käyttö tutkimustyön kannalta välttämättömiin toimenpiteisiin. Toimenpiteet on suunniteltava siten, että niistä ei aiheudu kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta. Malminetsintäluvan nojalla tapahtuvasta malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua:

- 1) haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle;
- 2) olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle;
- 3) merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa;
- 4) harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista;
- 5) merkittävää maisemallista haittaa.

Perustelut: Määräys perustuu kaivoslain (621/2011) 11 § ään.

10. Määräys malminetsintäkorvauksen suuruudesta ja maksuajankodasta

Malminetsintäluvan haltijan on maksettava malminetsintä-alueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille vuotuista korvausta **20 euroa hehtaarilta** luvan voimassaoloajalta.

Malminetsintäkorvaus ensimmäiseltä vuodelta on maksettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun malminetsintälupa on tullut lainvoimaiseksi. Seuraavina vuosina korvaus on maksettava vastaavana ajankohtana.

Perustelut: Määräys perustuu kaivoslain (621/2011) 99 §:ään, jossa säädetään malminetsintäkorvauksen suuruudesta ja maksutavasta.

Mikäli hakija pienentää tai muuttaa tässä päätöksessä määrättyä malminetsintäaluetta muutoshakemuksella, määräytyy uusi malminetsintäkorvaus maanomistajalle seuraavasta tämän lupapäätöksen maksupäivästä alkaen muutospäätöksessä määrättävän pinta-alan mukaan.

Perustelut: Määräys perustuu kaivoslain (621/2011) 51 §, 67, 69 §:ään jossa säädetään jossa säädetään malminetsintäluvan raukeamisesta ja muuttamisesta.

11. Määräys vahinkojen ja haittojen korvaamisesta malminetsintäalueella

Malminetsintäluvan haltijan on korvattava malminetsintäalueella tapahtuvasta kaivoslakiin (621/2011) perustuvasta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat, jollei jonkin toimenpiteen osalta korvauksesta toisin säädetä.

Perustelut: Määräys perustuu kaivoslain (621/2011) 103 §:ään, jossa säädetään vahinkojen ja haittojen korvaamisesta malminetsintäalueella.

12. Poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella

Malminetsintäalue (ML2014:0029) kuuluu Käsivarren paliskunnan alueeseen. Malminetsintätutkimukset on sovitettava alueella toimivan Käsivarren paliskunnan kanssa siten, ettei niistä aiheudu olennaista haittaa poronhoidolle.

Kaivoslain 11 §:n 2 mom. 2 kohdan mukaan olennaisen haitan aiheuttaminen muulle elinkeinotoiminnalle on kielletty. Tässä luvassa kyseeseen tulevat elinkeinot, jotka edellyttävät alueiden käyttöä (matkailu ja poronhoito) malminetsintäalueella. Kyseessä on tutkimustoiminta, joka on tutkimussuunnitelmassa esitettyjen toimien mukaan lyhytkestoinen ja suhteellisen hetkellinen aina kyseisellä kairapisteellä. Malminetsintä lupa on kuitenkin myönnetty 4 vuodeksi koska tutkimuksia ohjaa moni ulkopuolinen tekijä (lumitilanne, porojen laiduntaminen, lintujen pesintä). Luvanhaltijalla on näin ollen mahdollisuus suunnitella tutkimustyöt riittävän pitkällä aikavälillä, ja suorittaa toimet ajankohtana jolloin niistä on kaikista vähän häiriötä mm. saamelaiselle poronhoidolle tai matkailulle.

Tutkimukset on mahdollista sovittaa lupamääräyksiin niin, ettei tarpeetonta haittaa muulle elinkeinotoiminnalle aiheudu. Malminetsintäluvan haltijan on ilmoitettava Käsivarren paliskunnalle tutkimustöistä ja niiden aikataulusta, sekä muusta alueiden käytöstä hyvissä ajoin ennen tutkimustöiden aloittamista. Luvanhaltijan on ilmoitettava paliskunnan lisäksi Kova-Labban tokkakunnalle, sekä tarvittaessa vielä kohteen talvikylän edustajalle tutkimustöistä.

Malminetsintäluvan haltijan on otettava huomioon alueella mahdollisesti olevat poronhoidolle tärkeät rakenteet ja huolehdittava ettei tutkimustoiminnan seurauksena alueella hetkellisesti näkyvät moottorikelkka- ja tela-ajoneuvourat tai maastoliikennehäiriö lisää porojen hallitsematonta siirtymistä alueelta toiselle. Luvan haltijan tulee sopia paikallisesti keinoista, joilla porojen haitallinen liikkuminen alueelta toiselle estetään.

Perustelut: Edellä mainituilla toimenpiteillä vähennetään ja ehkäistään riittävästi malminetsinnästä poronhoidolle mahdollisesti aiheutuvia haittoja erityisellä poronhoitoalueella. Riittävällä yhteydenpidolla ja huolellisella suunnittelulla ja toteutuksella tutkimukset on mahdollista suorittaa aiheuttamatta huomattavaa haittaa erityisellä poronhoitoalueella poronhoidolle. Mahdolliset haitat on selvitetty kaivoslain 38 §:n edellyttämällä tavalla lausuntopyynnöin ja neuvottelutilaisuudella. Määräys perustuu Poronhoitolain (848/1990) 2§:ään ja kaivoslain (621/2011) 38 §, 50 § ja 51 §:ään.

13. Saamelaisten asema alkuperäiskansana saamelaisten kotiseutualueella ja kolttien kolttalain mukaiset oikeudet kolttala-alueella

Malminetsintäalue ML2014:0029 sijaitsee Enontekiön kunnan alueella. Enontekiön kunta kuuluu saamelaisten kotiseutualueeseen. Malminetsintäalueen ML2014:0029 pinta-ala on 389,9 ha, joka on n. 0,09 % Käsivarren paliskunnan pinta-alasta (4286km²). Tutkimussuunnitelman mukaan kohteelle on esitetty n. 20 kairapaikkaa.

Kaivosviranomaisen on arvioinut luvan mukaisen toiminnan vaikutuksia yhdessä muiden vastaavien lupien ja alueiden käyttömuotojen kanssa saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksiin ja erityisesti alueella harjoitettavaan saamelaiseen poronhoitoon. Saamelainen poronhoito perustuu laidunkiertoon ja porojen vapaaseen laiduntamiseen. Malminetsintäluvassa sallitut toimet eivät yksin tai yhdessä muiden alueen käyttömuotojen kanssa olennaisesti heikennä saamelaisten kotiseutualueella edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja, tai muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria.

Kaivosviranomaisen on hankkinut malminetsintäalueelta ja alueen läheisyydestä käyttöönsä kattavan ja riittävän aineiston voidakseen arvioida haetun toiminnan vaikutuksia saamelaiskulttuurin kannalta (Lätäsenon–Hietajoen soidensuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelma ja Tunturi-Lapin maakuntakaava)

Tämän lisäksi Kaivosviranomaisen on saanut kaikki kaivoslain 38 §:n mukaiset lausunnot kyseessä olevasta malminetsintäluvasta. Ennen ratkaisun antamista kaivosviranomaisen on järjestänyt kaivoslain 38 §:n mukaisen neuvottelun, jossa saatiin lopulliset yksityiskohtaiset tiedot suunnitelluista tutkimuksista, niiden mahdollisista vaikutuksista ja siitä minkälaisia toimenpiteitä lupamääräyksiin tulisi kirjata haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi (liite 13).

Malminetsintä lupa voidaan myöntää annetuilla lupamääräyksillä, koska lupaharkinnassa ei tullut esille sellaisia esteitä jotka vaarantaisivat saamelaisten asemaa alkuperäiskansana saamelaisten kotiseutualueella ja joita ei voisi estää lupamääräyksin.

Perustelut: Määräyksen perusteena on laki saamelaiskäräjistä (1995/974) 4 §, kolttalaki (253/1995) 2 §, kaivoslaki 8621/2011) 38 §, 50 § ja 51 §.

14. Natura-arviointi

Kaivosviranomaisen pyysi luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista lausuntoa Metsähallitukselta ja Lapin ELY-keskukselta luvanhakijan toimittamasta Natura-arvioinnista "Natura -arviointi koskien GTK:n Lätäsenon alueen tutkimuskairauksia". Arvioinnin on laatinut ERP Turve ja Lumi Oy ja se on päivätty 12.9.2015. Arvioinnin lisäksi luonnonsuojelulain 65 §:n mukaiselle lausunnonle toimitettiin 2.10.2015 päivätty GTK:n raportti "Yhteisvaikutusten arviointi Enontekiöllä Lätäsenon ja Hietajoen soidensuojelualueella 2015 — liittyen Geologian tutkimuskeskuksen suorittamiin ja suunnitteilla oleviin geologisiin tutkimuksiin".

Tutkimustoiminnassa tulee noudattaa Natura-arvioinnissa ja tässä päätöksessä esitettyjä lieventäviä toimenpiteitä. Luvan haltijan tulee esittää aina tarkka tutkimussuunnitelma ennen tutkimustoimien aloittamista. Tutkimussuunnitelman esittämiselvöllisyydellä varmistetaan, että toimenpiteisiin voidaan tarvittaessa valvonnallisesti puuttua. Metsähallituksen näkemyksen mukaan itäsimpien kairauspisteiden osalta tulee kohteella noudattaa liikkumisrajoitusta 15.2. -31.7. Luvan haltijan tulee selvittää tilanne ensin Metsähallituksen petolintuasiantuntijan kanssa kohteiden tilanne.

Luvan haltijan tulee suorittaa seurantakäynti kairauksia seuraavana maastokautena. Mikäli haitallisia vaikutuksia on ilmennyt, uusitaan seurantakäynti kahden (2) vuoden kuluttua kairauksien päättymisestä.

Koska Natura-arviointi liittyy suoraan luonnonsuojelulakiin, toimivaltaisia viranomaisia ovat Lapin ELY-keskus ja Metsähallitus. Tästä syystä seurannan toteutuksesta ja sen raportoinnista tulee sopia tarkemmin Lapin ELY-keskuksen ja Metsähallituksen kanssa.

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan malminetsintä lupahakemusalueella Lätäs 1 tehdyt inventoinnit ovat alueen suojeluperusteena olevien lajien osalta riittävät. Lajeille aiheutuvat vaikutukset on voitu välttää siirtämällä valtaosa kairauspisteistä kivennaismaalle. ELY-keskus suosittelee Lätäs 1 osalta reittivaihtoehto B:n käyttöä, jolloin minimoidaan marilla letoilla esiintyvän sukassara- ja muiden uhanalaisten lettolajien habitaattien muuttuminen, purojen ylitykset ja lähteiden ympäristössä liikkuminen. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan arvioinnin johtopäätös siitä, ettei toiminnalla aiheuteta suojelun perusteena oleville lajeille ja luontotyypeille merkittävästi heikentäviä vaikutuksia, on oikea malminetsintälupahakemusalueen Lätäs 1 osalta.

ELY-keskus katsoo että Natura-arvioinnin mukaisena esitetty malminetsintä voidaan suorittaa Natura-alueen suojelutavoitteita vaarantamatta Lätäs 1 alueella. Hakemusalueen Lätäs 1 pinta-ala on 380 ha. Tämä on noin 0,1 % Käsivarren erämaan Natura-alueen kokonaisalasta.

Lapin ELY-keskus katsoo, etteivät Natura arvioinnissa tarkastellut geologiset tutkimustoimet tai malminetsintä vaikuta Natura-alueen ekologisen toimintakykyyn eikä suojelun kannalta olennaisten luonnonarvojen säilymiseen. Tämä edellyttää että Natura arvioinnissa ja yhteisvaikutusten arvioinnissa esitetyt, haitallisia vaikutuksia lieventävät toimenpiteet ja tässä lausunnossa esitetyt muutokset otetaan käytäntöön.

Metsähallituksen näkemyksen mukaan malminetsintälupahakemusalueella Lätäs 1 tehdyt inventoinnit ovat alueen suojeluperusteena olevien lajien osalta riittävät. Metsähallitus katsoo, että malminetsintä toteutettuna tässä lausunnossa esitetyin muutoksin ja lieventävin toimenpitein ei vaikuta kohteen ekologiseen toimintakykyyn eikä suojelun kannalta olennaisten luonnonarvojen säilymiseen.

Hakemuksen käsittely

Hakemus: Geologian tutkimuskeskus	28.03.2014
Kuulutus hakemuksesta: Tukes	15.10.2014
Lausuntopyyntö: Tukes	15.10.2014
Päätös: Tukes	07.07.2016

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Tukes on tiedottanut hakemuksesta 15.10.2014 kuuluttamalla siitä 30 päivän ajan Tukesin (Rovaniemen toimipisteen), sekä Enontekiön kunnan ilmoitustauluilla. Hakemus on ollut nähtävillä myös Tukesin internet-sivuilla. Hakemus on ollut nähtävillä 14.11.2014 saakka.

Tukes on tiedottanut hakemuksesta Enontekiön Sanomat -lehdessä 15.10.2014

Tukes on tiedottanut hakemuksesta asianosaisille maanomistajille kirjeitse 15.10.2014

Lausunnot ja mielipiteet on pyydetty toimitettavaksi 14.11.2014 mennessä. Tämän päivämääränkin jälkeen toimitetut lausunnot ja mielipiteet on otettu ratkaisussa huomioon.

Lausuntopyynnöt ja lausunnot hakemuksesta

Hakemuksesta on lähetetty lausuntopyynnöt ja saatu lausunnot seuraavasti:

- 1) Tukesin lausuntopyyntö on lähetetty Enontekiön kunnalle 15.10.2014
Enontekiön kunta on antanut lausunnon 5.11.2014 (liite 4).
- 2) Tukesin lausuntopyyntö on lähetetty Lapin ELY-keskukselle 15.10.2014.
Lapin ELY – keskus on antanut lausunnon 21.11.2014 (liite 5).
- 3) Tukesin lausuntopyyntö on lähetetty Metsähallitukselle 15.10.2014
Metsähallitus on antanut lausunnon Lausunto 1.12.2014 (liite 6).
- 4) Tukesin lausuntopyyntö on lähetetty Lapin maakunnanliitolle 15.10.2014
Lapin maakunnanliitto on antanut 17.11.2014 (liite 7).
- 5) Tukesin lausuntopyyntö on lähetetty Käsivarren paliskunnalle 15.10.2014
Käsivarren paliskunta on antanut lausunnot 17.11.2014 ja 20.6.2016 (liite 8).
- 6) Tukesin lausuntopyyntö on lähetetty Saamelaiskäräjille 15.10.2014 ja 18.11.2014
Saamelaiskäräjät on antanut lausunnot 14.11.2014, 15.12.2014 ja 22.6.2016 (liite 9).

Muistutukset ja mielipiteet

Hakemuksen johdosta esitettiin muistutus:
Suomalais-Ruotsalainen rajajokikomissio 8.6.2016 (Liite 10)

ja mielipide:

Heta Heiskanen 19.6.2016 (liite 11)

Hakijan vastine

Hakijalta ei ole pyydetty vastinetta.

Asiaan ei ole katsottu tarvittavan selitystä, koska lupaharkinnan kannalta on esitetty kaikki kaivoslain mukaiset riittävät kohdat.

Tukesin kannanotto lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin

Lausunnoissa, muistutuksissa ja mielipiteissä esitetyt asiat on otettu lupapäätöksessä huomioon lupamääräyksiin.

Rajajokikomissio muistutuksessa esitettyihin vaatimuksiin kaivosviranomaisen vastaa seuraavasti:

Malminetsintäalue ML2014:0029 sijoittuu pieneltä osalta myös Tornionjoen - Muonionjoen Natura-alueelle (FI1301912). Lapin ELY-keskus on todennut malminetsintälupahakemusta koskevassa lausunnossa 21.11.2014 (LAPELY7784/07.01/2011) ettei Natura-alueen (FI1301912) osalta ole tarpeen tehdä Natura-arviointia, kun huolehditaan siitä, ettei päästöjä jokin eikä puroihin tule. Kaivosviranomaisen on asiasta samaa. Muistutuksessa mainitut asiat liittyen mm. yhteisten pinta- ja pohjavesien suojeluun on huomioitu lupamääräyksissä.

Heta Heiskasen mielipiteen osalta kaivosviranomaisen toteaa, että Kaivosviranomaisen on huomioinut mielipiteessä mainitut asiat lupamääräyksissä 3, 4, 5, 8, 9, 11, 12, 13, ja 14 riittävästi.

Tiedoksi luvan haltijalle

Kaivoslain (621/2011) suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä kaivoslaissa säädetään, sovelletaan kaivoslain mukaista lupa- tai muuta asiaa ratkaistaessa ja muutoin tämän lain mukaan toimittaessa muun muassa; luonnonsuojelulakia ([1096/1996](#)), ympäristönsuojelulakia ([527/2014](#)), erämaalakia ([62/1991](#)), maankäyttö- ja rakennuslakia ([132/1999](#)), vesilakia ([587/2011](#)), poronhoitolakia ([848/1990](#)), säteilylakia ([592/1991](#)), ydinenergialakia ([990/1987](#)), muinaismuistolakia ([295/1963](#)), maastoliikennelakia ([1710/1995](#)) ja patoturvallisuuslakia ([494/2009](#)). Malminetsintäluvan haltijan on aina noudatettava Suomen lainsäädäntöä ja asiaan liittyviä muita kansainvälisiä sopimuksia.

Maastossa liikkuminen

Maastoliikennelain (1710/1995) 4.1 §:n ja 4.2 §:n 9-kohdan mukaan kaivoslaissa (621/2011) tarkoitetulla malminetsintäalueella ja 30 metrin etäisyydellä sen rajasta moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikkuminen ei edellytä maanomistajan tai haltijan lupaa, kun kyse on asianomaisessa malminetsintäluvassa tai kaivosluvassa tarkoitetun toiminnan kannalta välttämättömästä liikkumisesta. Mikäli malminetsintäalue rajautuu alueeseen, jolla liikkumista on rajoitettu (esim. luonnonsuojelualue), malminetsintäalueen rajan ulkopuolella tarvitaan alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen suostumus.

Viitaten lupamääräykseen 9, malminetsintäluvan haltija veloitetaan rajoittamaan malminetsintä

ja malminetsintäalueen käyttö tutkimustyön kannalta välttämättömiin toimenpiteisiin. Malminetsinnästä ei saa aiheutua merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa. Alueen koskemattomuuteen, joka liittyy alueen suojelutavoitteisiin, on säilytettävä. Aiheutetut vahingot on korvattava maanomistajalle.

Luvan muuttaminen ja raukeaminen

Malminetsintäluvan haltijan on kaivoslain (621/2011) 69 §:n mukaan haettava malminetsintäluvan muuttamista, jos tutkimussuunnitelmaa muutetaan tai täydennetään siten, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa. Luvanhaltija voi lisäksi hakea malminetsintäluvan muuttamista lupamääräysten tarkistamiseksi, kun luvan mukaista toimintaa on tarpeen muuttaa.

Kaivosviranomaisen on kaivoslain (621/2011) 67 §:n mukaan päätettävä, että malminetsintälupa raukeaa, jos luvanhaltija tekee asiaa koskevan hakemuksen. Luvanhaltija on velvollinen tekemään hakemuksen, jos tarkoituksena ei enää ole harjoittaa lupaan perustuvaa toimintaa osalla tai koko alueella.

Malminetsintäluvan raukeamista ja muuttamista koskeva asia käsitellään noudattaen vastaavasti, mitä kaivoslaissa (621/2011) 72 §:ssä säädetään asianomaista lupaa koskevasta lupamenettelystä, lupaharkinnasta sekä lupapäätöksestä ja sen voimassaolosta.

Hakemuksen käsittelyyn tulee varata aikaa vähintään 3 kuukautta.

Luvan voimassaolon jatkaminen

Luvanhaltijan tulee toimittaa hakemus malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiseksi kaivosviranomaiselle viimeistään kaksi kuukautta ennen luvan voimassaolon päättymistä. (VnA kaivostoiminnasta (391/2012) 27.1 §).

Kaivoslain (621/2011) 61.1 §:n mukaan malminetsintäluvan voimassaoloa voidaan jatkaa enintään kolme vuotta kerrallaan siten, että lupa on voimassa yhteensä enintään viisitoista vuotta.

Kaivoslain (621/2011) 61.2 §:n mukaan malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä on, että:

- 1) malminetsintä on ollut tehokasta ja järjestelmällistä;
- 2) esiintymän hyödyntämismahdollisuuksien selvittäminen edellyttää jatkotutkimuksia;
- 3) luvanhaltija on noudattanut tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia samoin kuin lupamääräyksiä;
- 4) voimassaolon jatkamisesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.

Kaivoslain (621/2011) 66 §:n mukaan malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista varten lupaviranomaiselle on ennen luvan voimassaolon päättymistä toimitettava lupahakemus sekä lupaharkinnan kannalta tarpeelliset ja luotettavat selvitykset edellä mainituista voimassaolon jatkamisen edellytyksistä.

Kaivostoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (391/2012) 27.2 §:n mukaan hakemuksesta tulee käydä ilmi hakijan haluamat muutokset lupa-alueeseen tai muut merkittävät muutokset sekä asianosaisissa tapahtuneet muutokset. Asetuksen 27.3 §:n mukaisesti hakemukseen tulee liittää lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys:

- 1) hakemuksen kohteena olevan luvan nojalla tehdyistä toimenpiteistä ja niiden tuloksista;
- 2) alueelle kohdistuneiden tutkimuskustannusten määrästä;
- 3) esiintymän hyödyntämismahdollisuuksista ja jatkotutkimusten tarpeellisuudesta;
- 4) perustelut aluerajaukselle.

Lisäksi hakemukseen sovelletaan vastaavasti, mitä lupahakemuksesta säädetään kaivoslain (621/2011) 34 §:ssä.

Lupapäätöksestä tiedottaminen

Lupapäätös on toimitettu päätöksenantopäivänä:

- Geologian tutkimuskeskukselle,

Jäljennös päätöksestä on toimitettu antopäivänä

- Enontekiön kunnalle
- Lapin ELY-keskukselle,
- Käsivarren paliskunnalle,
- Lapin liitolle,
- Metsähallitukselle,
- Saamelaiskäräjille,
- Museovirastolle tiedoksi,
- niille, jotka ovat jäljennöstä erikseen pyytäneet

Päätöksen antamisesta on ilmoitettu

- maanomistajille (Metsähallitus)
- asianosaisille, joita asia erityisesti koskee
- muistutuksen esittäjille
- niille, jotka ilmoitusta ovat erikseen pyytäneet

Lupaviranomainen on tiedottanut annetusta päätöksestä myös Enontekiön Sanomat – sanomalehdessä 7.7.2016

Tukes toimittaa Maanmittauslaitokselle malminetsintäluvasta tiedot merkittäväksi kiinteistötietojärjestelmään.

Perustelut: Päätöksestä tiedottaminen ja siinä noudatettu menettely perustuvat kaivoslain (621/2011) lupapäätöksestä tiedottamista koskevaan 58 §:ään.

Päätösmaksu

Tästä päätöksestä perittävä maksu on **3 000 €**. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnan palvelukeskus lähettää laskun hakijalle. Lisäksi hakijalta peritään mahdolliset kuulutus- ja ilmoituskulut sekä

käsittelymaksu.

Maksu perustuu hakemuksen vireille tullessa voimassa olleeseen asetukseen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (636/2013).

Muutoksenhaku

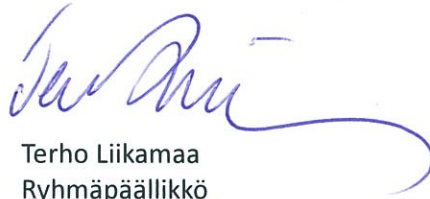
Tähän päätökseen saa kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla hakea muutosta Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen.

Valitusaika on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

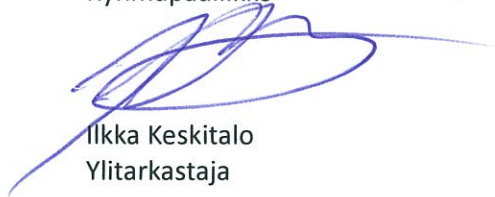
Päätöksestä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Lisätietoja

kaivosasiat@tukes.fi tai Ilkka Keskitalo puh. 050 432 3759

Terho Liikamaa
Ryhmäpäällikkö

Ilkka Keskitalo
Ylitarkastaja

LIITTEET

Liite 1	ML2014:0029 lupakartta
Liite 2	Tilakohtaiset pinta-alat malminetsintälupa-alueella
Liite 3	Asianosaiset
Liite 4	Enontekiön kunnan lausunto
Liite 5	Lapin ELY-keskuksen lausunto (ML-hakemus ja Natura-arvio)
Liite 6	Metsähallituksen lausunto (ML-hakemus ja Natura-arvio)
Liite 7	Lapin liiton lausunto
Liite 8	Käsivarren paliskunnan lausunto (2 kpl)
Liite 9	Saamelaiskäräjien lausunto (3 kpl)
Liite 10	Suomalais-Ruotsalaisen rajajokikomission muistutus
Liite 11	Heta Heiskasen mielipide
Liite 12	Hakemus tarvittavilta osin (tutkimussuunnitelma)
Liite 13	Kaivoslain (621/2011) 38 §:n kokousmuistio

VALITUSOSOITUS Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta.

Valitusoikeus

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhtontalupaa koskevaan päätökseen, mainitun luvan voimassaolon jatkamista, raukeamista, muuttamista ja peruuttamista koskevaan päätökseen sekä kaivostoiminnan lopettamispäätökseen saa hakea muutosta:

- 1) asianosainen;
 - 2) rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;
 - 3) toiminnan sijaintikunta tai muu kunta, jonka alueella toiminnan haitalliset vaikutukset ilmenevät;
 - 4) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja muu asiassa toimialallaan yleistä etua valvova viranomainen;
 - 5) saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan;
 - 6) kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttien alueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.
- Kaivosviranomaisella on lisäksi oikeus valittaa sellaisesta päätöksestä, jolla hallinto-oikeus on muuttanut sen tekemää päätöstä tai kumonnut päätöksen.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava

myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00–16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu 250 euroa**. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

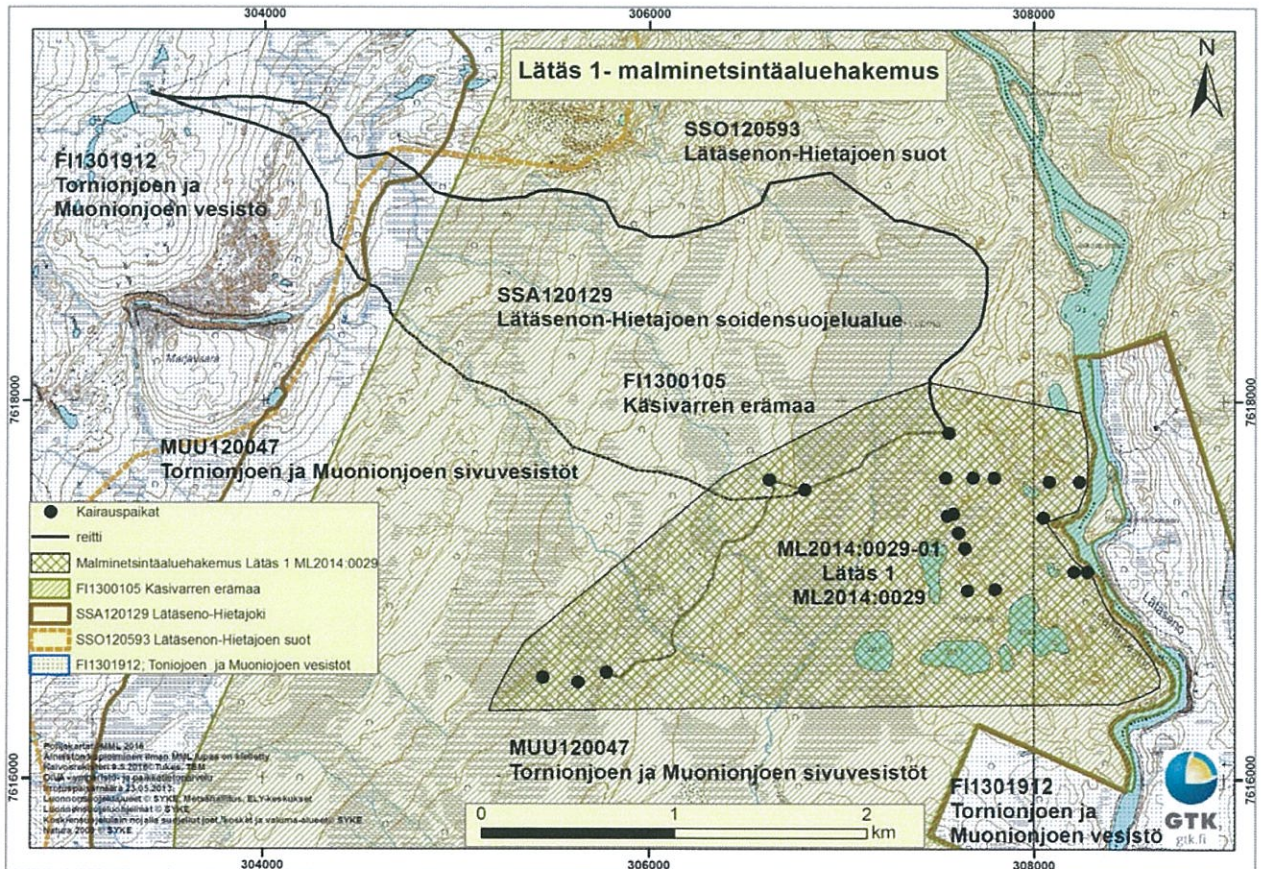
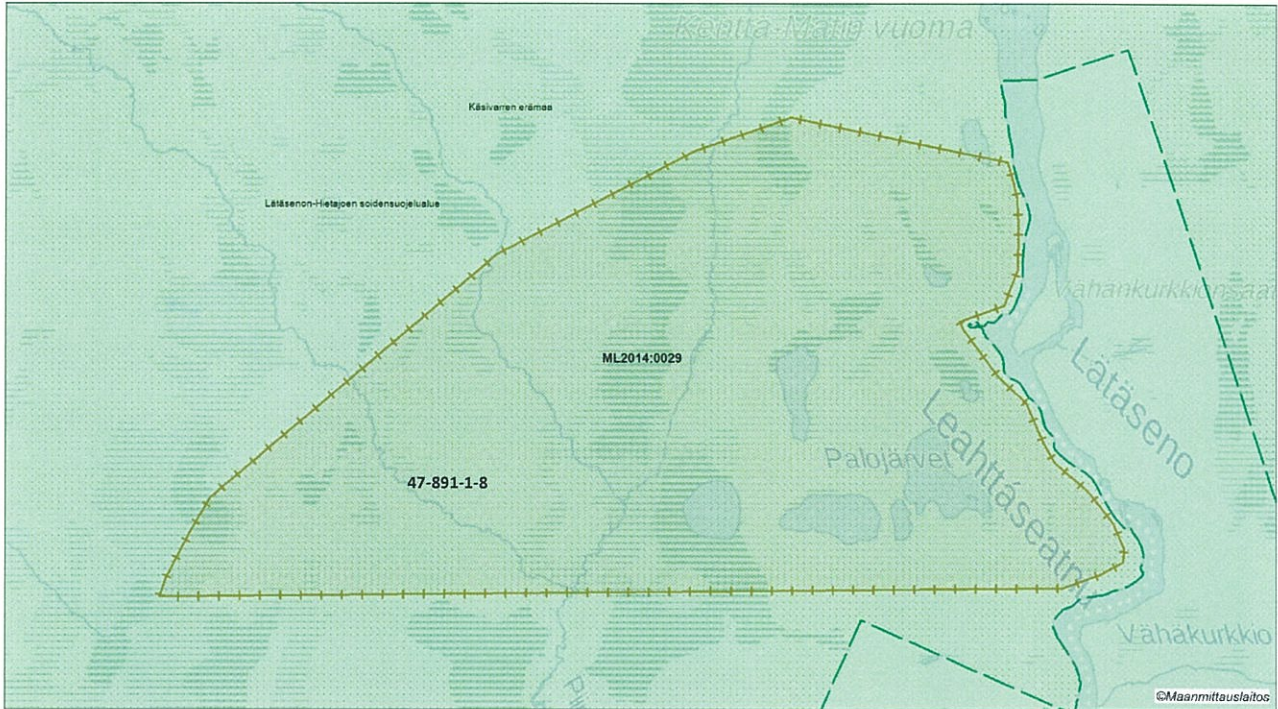
käyntiosoite: Isokatu 4, Oulu

postiosoite: PL 189, 90101 Oulu

puhelin: 029 56 42800

faksi: 029 56 42841

sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

7.7.2016

Lupatunnus
ML2014:0029
Liite 2

ML2014:0029
Tilakohtaiset pinta-alat

Tila r:no	Pinta-ala (ha)
47-891-1-8	389,9ha

7.7.2016

Lupatunnus
ML2014:0029
Liite 3

ML2014:0029

Asianosaiset maanomistajat:

**Metsähallitus,
(Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualue)**

ENONTEKIÖN KUNTA
Ounastie 165
99400 ENONTEKIÖ
Puh./ neuvonta: 040 4876 980
Fax: 016 521 050

14.11.2014

LITTEY

Turvallisuus ja kemikaalivirasto

PL 66

00521 HELSINKI

Viite ML2014:0029

ENONTEKIÖN KUNNAN LAUSUNTO GEOLOGIAN TUTKIMUSKESKUKSEN MALMINETSINTÄLUPAHAKEMUKSESTA

Enontekiön kunnanhallitus on kokouksessaan 10.11.2014 § 240 käsitellyt asiaa ja lausuntonaan toteaa seuraavaa:

- Tutkimusalue rajoittuu itä-kaakko laidalta yläosastaan Lätäseno-jokeen ja alaosastaan Lätäseno-jokeen rajoittuviin yksityismaihin. Alueella ei ole tällä hetkellä voimassa olevia tai vireillä olevia rakentamista ohjaavia kaavoja, mutta alueelle tullaan todennäköisesti laatimaan tulevaisuudessa osayleiskaava tai ranta-asemakaava, jolla ohjataan tulevaa loma-asutusta alueella. Tunturi-Lapin maakuntakaavassa alue on varausmerkinnällä SL, mikä tarkoittaa Luonnonsuojelulain mukaista suojelualuetta, kuitenkin Lätäsenon - Hietajoen soidensuojelualue kartassa yksityismaat on jätetty suojelualan ulkopuolelle.

Kunnanhallituksen näkemyksen mukaan mikäli tutkimustoiminta suoritetaan GTK:n malminetsintälupahakemuksessa mainitun tutkimussuunnitelman kohdan 4 mukaan, ei tutkimustoiminnalla ole vaikutuksia maankäytön suunnitteluun.

- Tutkimusalue on Käsivarren paliskunnan hallinnoimaa poronhoitoaluetta ja käsittää kohtuullisen isoalaisen, n. 1 316,46 ha:n, suuruisen alueen.

Kunnanhallitus katsoo kuitenkin, että mikäli hakija on riittävän varhaisessa vaiheessa yhteydessä Käsivarren paliskuntaan tutkimustoiminnan käynnistämisestä ja tutkimustoiminnan etenemisestä sekä yhteen sovittaa omat ja paliskunnan toiminnot alueella, ei tutkimustoiminnasta ole poronhoidolle vähäistä enempää haittaa. Edelleen on huomioitava malminetsintälupahakemuksen tutkimussuunnitelman kohdassa 4 mainitut selostukset tutkimustoiminnan toteuttamisesta.

ENONTEKIÖN KUNTA

Ounastie 165

99400 ENONTEKIÖ

Puh./ neuvonta: 040 4876 980

Fax: 016 521 050

14.11.2014

- Tutkimustoiminnan vaikutuksia Saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan voidaan luonnollisesti tarkastella monin eri tavoin. Tutkimusluvan tarkoituksena on kuitenkin vain ottaa kallio- ja maaperänäytteitä tutkimusalueelta, joten toiminnan vähäiset fyysiset vaikutukset jäävät kunnanhallituksen käsityksen mukaan tutkimusalueelle, joten toiminnalla ei ole lautakunnan käsityksen mukaan vaikutuksia Saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Enontekiöllä 14.11.2014

ENONTEKIÖN KUNNANHALLITUS

Mikko Kärnä
Kunnanjohtaja

Pia Korva
Kunnansihteeri vs.

21.11.2014

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Ilkka Keskitalo
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi

Viite: Lausuntopyyntönnö 15.10.2014

Malminetsintähakemus ML2014:0029, Geologian tutkimuskeskus, Enontekiö

Geologian tutkimuskeskuksen malminetsintähakemus ML2014:0029 (Lätäs 1) sijoittuu Enontekiön kuntaan. Haetun malminetsintäalueen pinta-ala on 1316,46 hehtaaria. Hakemuksen mukaan alueella on suunniteltu tehtävän syväkairauksia, geofysiikan mittauksia sekä näytteenottoa kiintokallion pinnasta kivivasaralla ja lohkarie-etsintää, mahdollisesti myös moreeninäytteenottoa. Hakija etsii alueelta kupari-, rauta- ja kultaesiintymiä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) lausuntoa siitä, voidaanko tutkimussuunnitelmissa esitetyt toimet toteuttaa luontoarvot turvaten ja varmistaa, ettei tutkimustoimenpiteistä tai maastoliikenteestä aiheudu merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, eikä harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista. Tukes on myöntänyt Lapin ELY-keskuksen lausunnolle jatkoaikaa 21.11.2014 saakka.

Lapin ELY-keskuksen lausunto

Luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arviointi

Haettu malminetsintäalue sijaitsee Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueella, joka on osa Käsivarren erämaan Natura 2000 -aluetta (FI1300105). Pieneltä osalta alue sijoittuu myös Tornionjoen-Muonionjoen Natura-alueelle (FI1301912).

Käsivarren erämaa kuuluu Natura 2000 -verkostoon sekä yhteisön tärkeänä pitämänä alueena (SCI-alue) sekä erityisenä linnustonsuojelualueena (SPA-alue). Alueen pinta-ala on 264 892 hehtaaria. Alueen suojeluperusteena ovat siellä esiintyvät yhteensä 16 luontodirektiivin liitteen I mukaista luontotyyppiä ja 11 liitteen II lajia sekä yhteensä 29 lintudirektiivin liitteessä I mainittua lintulajia ja säännöllisesti esiintyvää muuttolintua.

21.11.2014

Tornionjoen-Muonionjoen vesistöalue on hyväksytty Natura 2000 -verkostoon yhteisön tärkeänä pitämänä alueena (SCI-alue). Alueen suojeluperusteina on Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit - luontotyyppi ja luontodirektiivin liitteen II lajeista saukko.

Kaivoslain (621/2011) 3 §:n mukaan lupa- tai muuta asiaa ratkaistaessa tai muutoin kaivoslain mukaan toimittaessa on sovellettava mm. luonnonsuojelulakia (1096/1996). Luonnonsuojelulain säännöksiin sisältyy 65 §:n mukaisen arviointi- ja lausunnotmenettelyn soveltaminen. Jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojeluperusteita, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset.

Arviointikynnys on asiaan liittyvässä oikeuskäytännössä asetettu varsin alhaiseksi ja arvioinnin asianmukaisuudelle on tiukat vaatimukset. EU:n tuomioistuimen ratkaisujen luoman oikeuskäytännön mukaan vaikutukset on asianmukaisesti arvioitava aina, ellei merkittäviä vaikutuksia alueeseen voida objektiivisiin seikkoihin perustuen voida pitää ennalta poissuljettuina

Tässä yhteydessä ELY-keskus muistuttaa myös, että työ- ja elinkeinoministeriön ja ympäristöministeriön yhteistyönä laaditun oppaan (Malminetsintä suojelualueilla sekä saamelaisen kotiseutualueella ja poronhoitoalueella 2014) mukaan toimijan on pääsääntöisesti liitettävä malminetsintälupahakemukseen luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arviointi.

Edellä esitetyn perusteella ELY-keskus edellyttää, että hankkeessa tehdään luonnonsuojelulain tarkoittama Natura-arviointi.

ELY-keskus toteaa myös, että malminetsintähakemuksen liitteenä oleva selvitys ei sisällä riittävästi tietoa hankkeen vaikutusten arvioimiseksi. Selvityksessä tutkimusten laajuus ja sijoittuminen alueelle on kuvattu puutteellisesti. Pääasiallinen tutkimusmenetelmä on timanttikairaus, mutta mahdollisesti tehdään myös moreeninäytteenottoa koneellisesti. Moreeninäytteenoton määrät ja vaikutusalueet jäivät selvityksessä kokonaan epäselviksi. Selvityksessä ei ole myöskään mainittu kairauspisteiden määriä tai kuvattu suunniteltuja kulku-uria. Kyse ei ole kuitenkaan aivan vähäisistä tutkimuksista, sillä kairausten kokonaismetrimäärän perusteella voidaan laskea, että syväkairausten määrä olisi noin 40–80 kairausta neljän vuoden aikana. Lisäksi vuosina 2011–2012 alueella on tehty 20 syväkairausta.

21.11.2014

Kuvaus kohdealueen kasvilajeista perustuu Lätäsenon-Hietajoen hoito- ja käyttösuunnitelmaan (Kajala, L. ja Stolt, E. 2011) sekä ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmän tietoihin.

Luontotyyppitietoja ei ole esitetty tutkimusalueelta, vaan yleisesti koko Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueelta. Lajitietojen mukaan alueella on vaateliasta lettolajistoa, mutta selvityksessä ei ole tietoa, miten nämä ja rehevät luontotyypit huomioidaan tutkimuksissa. Lisäksi on huomattava, että alueella ei ole tehty systemaattisia inventointeja, joten tiedot lajistosta ovat puutteelliset.

Tarkempien tietojen puuttuessa vaikutusarvio perustuu pelkästään siihen, että kairausten välittömät vaikutukset kohdistuvat pienelle pinta- alalle ja työt tehdään talvella. ELY-keskus toteaa, että arvioinnin tulee perustua riittäviin ajan tasalla oleviin tietoihin alueen luontoarvoista, eikä pelkästään kaavamaisesti laskettuun vaikutusten pinta-ala-arvioon. Lisäksi luonnonsuojelulain mukainen vaikutusten arviointi edellyttää yhteisvaikutusten huomioon ottamista. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on syytä kiinnittää huomiota alueella aikaisemmin tehtyjen tutkimusten vaikutuksiin ja myös muuhun alueelle kohdistuvaan maankäyttöön, kuten loma-asutukseen ja sen myötä tulevaan luonnonkäyttöön.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan syväkairauksia tehtäessä kulkureitit ja kairauspisteet tulisi tarkistaa maastossa riittävällä tavalla, jotta voidaan varmistua siitä, ettei tutkimuksilla aiheuteta vahinkoa luontotyypeille eikä rauhoitetuille ja luontodirektiivin liitteen II lajeille. Myös koneellisen moreeninäytteenoton kohteet tulisi tarkistaa maastossa ainakin luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeillä paikoilla.

Yhteenvetona ELY-keskus toteaa, että malminetsintähakemuksessa ja siihen liittyvässä selvityksessä ei ole riittävästi tietoa, jotta voitaisiin perustellusti ottaa kantaa siihen, voidaanko hanke toteuttaa luontoarvot turvaten. Hankkeen vaikutukset Käsivarren erämaa Natura-alueen suojeluarvoihin on sen vuoksi arvioitava luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesti. Natura-arvioinnin tarkoitus on varmistaa ennakoita, ettei hankkeella ole merkittävästi heikentäviä vaikutuksia suojeluperusteisiin. Vasta kun varmuus tästä on saatu, voidaan myöntää lupa toiminnalle (luonnonsuojelulaki 66 §).

Tomionjoen–Muonionjoen Natura-alueen osalta ELY-keskus pitää selvitystä riittävänä. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan hankkeesta ei todennäköisesti aiheudu merkittävästi heikentäviä vaikutuksia alueen suojeluperusteille, kun huolehditaan siitä, ettei päästöjä jokiin eikä puroihin tule.

21.11.2014

Muuta huomioitavaa malminetsintähakemuksesta

Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualue

ELY-keskus toteaa, että toiminnassa tulee ottaa huomioon soidensuojelualueen rauhoitussäännökset.

Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualue on perustettu lailla eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueeksi (851/1988). Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta on annettu asetuksella (852/1988). Soidensuojelualueella on kielletty mm. ojitus, maa-ainesten ottaminen sekä maa- ja kallioperän vahingoittaminen. Asetuksen 3 § sallii kuitenkin toimenpiteet, jotka ovat välttämättömiä geologista tutkimusta tai malminetsintää varten edellyttäen, että siihen on saatu ympäristöministeriön lupa.

Lajit

Kuten aikaisemmin on todettu, tiedot suojelullisesti arvokkaasta kasvilajistosta ovat puutteelliset, koska alueen kattavia systemaattisia kartoituksia ei ole tehty.

Ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmän (20.11.2014) mukaan haetulla malminetsintäalueella on useita lettorikon esiintymiä. Lettorikko on rauhoitettu laji (luonnonsuojeluasetus 160/1997, liite 3a). Se on myös luontodirektiivin liitteen II ja IV (b) laji, joka vaatii tiukkaa suojelua. Rauhoitetun kasvilajin hävittäminen on luonnonsuojelulain 42 §:n mukaan kielletty. Hävittämiskieltoa koskeva säännös tulee ottaa malminetsintälupaa koskevassa päätöksenteossa huomioon.

Lettorikko on myös uhanalainen laji (luonnonsuojeluasetus 160/1997, liite 4), joka on luokiteltu vaarantuneeksi (VU). Muita tiedossa olevia uhanalaisia lajeja ovat sukassara, lettosara, suopunakämmekä, pohjanjalosammal, kalkkijalosammal ja silmuhiirensammal. Näistä sukassara, pohjanjalosammal ja kalkkijalosammal ovat lisäksi erityisesti suojeltavia lajeja (luonnonsuojelulaki 47 §). Sukassara on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi lajiksi (EN). Muut edellä mainitut lajit on luokiteltu vaarantuneiksi (VU). Lisäksi erittäin uhanalaisen isonuijasammalen esiintymä on aivan lähellä malminetsintäalueen rajaa. Isonuijasammal on rauhoitettu ja luontodirektiivin liitteen II laji.

ELY-keskus katsoo, että luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi uhanalaiset lajit tulee ottaa huomioon tutkimustoiminnassa niin, että toiminta ei vahingoita tai vaaranna esiintymiä.

Haetulle malminetsintäalueelle ulottuu myös rauhoitetun, uhanalaisen ja erityisesti suojeltavan petolinnun reviiri. Rauhoitettujen lintulajien

21.11.2014

tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsyklin kannalta tärkeillä paikoilla on luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan kielletty. Koneellisia tutkimuksia ei saa suorittaa ja ko. alueella liikkumista tulee välttää 15.2.–31.7. välisenä aikana Metsähallituksen asettamien rajoitusten mukaisesti.

Seuranta

ELY-keskus katsoo, että tutkimusten vaikutuksia tulee seurata kuvaamalla kairauskohteet ja raportoimalla tutkimusten jäljistä kuten GTK on hakemuksessa esittänyt. Seurantatiedon kerääminen on tärkeää myös siksi, että näin saadaan yhteisvaikutusten arviointia varten tarvittavaa tietoa, jos alueelle suunnitellaan jatkotutkimuksia. Seurantatiedot tulee esittää Lapin ELY-keskukselle ja Metsähallitukselle.

Luonnonsuojeluyksikön päällikkö

Päivi Lundvall

Ylitarkastaja

Liisa Viitala

TIEDOKSI

Ympäristöministeriö / Aulikki Alanen
Metsähallitus Lapin luontopalvelut / Kristiina Hoikka
Geologian tutkimuskeskus / Jukka Konnunaho, Jouni Aarrevaara

14.12.2015

Geologian tutkimuskeskus
PL 77
96101 Rovaniemi

Lausuntopyyntö 9.10.2015

Luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen lausunto GTK:n Lätäsenon alueen tutkimuskairauksia koskevasta natura-arvioinnista

Geologian tutkimuskeskus (GTK) on pyytänyt Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus) lausuntoa koskien GTK:n Lätäsenon tutkimuskairauksia ja yhteisvaikutusten arviointia Enontekiön Lätäsenon ja Hietajoen soidensuojelualueilla 9.10.2015.

Lätäsenon malminetsintäluvhakemusalueelle ML2014:0029 kohdistuvan tutkimustoiminnan ja malminetsinnän vaikutuksista on tehty natura-arviointi, jonka on laatinut luontokartoittaja Pia Kangas ERP Turve ja Lumi Oy:stä ja se on päivätty 12.9.2015. Arvioinnin lisäksi on toimitettu 2.10.2015 päivätty GTK:n raportti "Yhteisvaikutusten arviointi Enontekiöllä Lätäsenon ja Hietajoen soidensuojelualueella 2015 liittyen Geologian tutkimuskeskuksen suorittamiin ja suunnitteilla oleviin geologisiin tutkimuksiin".

ELY-keskus on antanut lausunnon ko. malminetsintäluvhakemuksesta Tukesille 21.11.2014 (LAPELY7784/07.01/2011) ja todennut että hankkeen vaikutukset Käsivarren erämaan natura-alueen suojeluarvoihin on arvioitava luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesti.

GTK on tehnyt 24.11.2015 Tukesille täydennysilmoituksen em. malminetsintäluvhakemukseen, jonka yhteydessä tutkimusmenetelmiä on tarkennettu ja aluerajausta pienennetty 1316 hehtaarista 380 hehtaariin.

Natura-arvioinnin käsittelyvaiheessa ELY-keskus on pyytänyt GTK:lta lisätietoja kesäaikaisesta tutkimustoiminnasta Enontekiön erämaan natura-alueella ja saanut täydentäviä tietoja 9.12.2015 sähköpostilla. Koneellisesta moreeninäytteenotosta on luovuttu Lätäs 1 alueella ja mahdollinen geologinen tutkimustoiminta kesällä suoritetaan kävellen.

Edellä mainittujen lisäksi GTK on hakenut 13.6.2014 ympäristöministeriöltä eräistä valtion omistamille alueille perustetuista soidensuojelualueista annetun asetuksen (852/1988) mukaista

14.12.2015

tutkimuslupaa kolmea syväkairausta varten Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueelle. Ympäristöministeriö on edellyttänyt lausunnossaan 11.12.2014 (YM7/5749/2014) yhteisvaikutusten arviointia yhdessä malminetsintälupahakemusalueelle tehtyjen ja esitettyjen tutkimusten kanssa.

Tiedot Natura-alueesta

Tutkimusalue sijaitsee Käsivarren erämaan Natura 2000 -alueella (FI1300105). Pieneltä osalta alue sijoittuu myös Tornionjoen-Muonionjoen Natura-alueelle (FI1301912). ELY-keskus on todennut malminetsintälupahakemusta koskevassa lausunnossa 21.11.2014 (LAPELY7784/07.01/2011) ettei jälkimmäisen osalta ole tarpeen tehdä Natura-arviointia, kun huolehditaan siitä, ettei päästöjä jokiin eikä puroihin tule.

Käsivarren erämaa (FI1300105) niminen Natura 2000 -alue on perustettu erityisten suojelutoimien alueeksi (SAC). Alue on lisäksi ilmoitettu komissiolle lintudirektiivin mukaisena erityisenä linnustonsuojelualueena (SPA-alue). Natura-alueen pinta-ala on 264 892 hehtaaria. Alue koostuu Käsivarren erämaa-alueesta, Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueesta sekä harjunsuojeluohjelmaan kuuluvasta Saitsijoen deltasta. Pääosa Natura-alueesta on suojeltu erämaalaililla. Lätäsenon-Hietajoen alue on perustettu soidensuojelu-alueeksi (laki 851/88).

Käsivarren erämaan natura-alueen suojeluperusteena ovat seuraavat natura-tietolomakkeella mainitut luontodirektiivin liitteen 1 luontotyypit: aapasuot*, palsasuot*, vaihettumissuot ja rantasuot, tuntureiden rehevät puronvarsisuot*, letot, humuspitoiset lammet ja järvet, jokireitit, tunturijoet ja purot, tunturikankaat, tunturikoivikot, tunturipajukot, karut tunturiniityt, kalkkikalliot, silikaattikalliot, luonnonmetsät* ja tulvametsät*.

Luontodirektiivin liitteen II lajeista alueen suojeluperusteina ovat saukko, naali, ahma, pohjankellosammal, kiiltosirppisammal, lapinleinikki, tundrasara, lapinkaura, pohjanvalkotäpläpaksupää, kääpiöhopeatäplä ja tundrasinisiipi.

Lintulajeista suojeluperusteena on yhteensä 19 lintudirektiivin liitteessä 1 mainittua lintulajia ja 10 liitteessä 1 mainitsematonta alueella säännöllisesti esiintyvää muuttolintua.

14.12.2015

Tiedot hankkeesta

Aiempi malminetsintä ja tutkimustoiminta

GTK on suorittanut kallioperäkairauksia (20 kpl) Lätäsenon alueella vuosina 2011-2012. Lisäksi Rissiselässä, joka sijaitsee malminetsintälupahakemusalueen ulkopuolella, on kairattu kaksi reikää vuonna 2014. Kairaukset on toteutettu talvella. Lätäsenolla soijaa ei kerätty talteen, vaan se palautettiin kairanreikään mahdollisimman tarkasti. Rissiselän kairauksissa soija on kerätty talteen ja kuljetettu pois alueelta. Kairausten lisäksi Lätäsenon malminetsintälupahakemusalueella on suoritettu talvella 2011-2012 moreeninäytteenottoa 86 pisteessä talvella 2011-2012, geofysikaalisia mittauksia sekä biokemiallisia tutkimuksia ja kallioperäkartoituksia. Geofysikaaliset mittaukset on tehty alueella kävellen, hiihtäen, moottorikelkoilla ja mönkijöillä. Kallioperäkartoituksia on tehty kävellen ja moottorikelkoilla koko Hietajoen –Lätäsenon alueella. Mönkijöitä on käytetty kesäaikaan olemassa olevilla urilla sekä harkitusti niiden ulkopuolella.

Suunniteltu malminetsintä

Suunniteltu talviaikainen malminetsintä tulee sisältämään Lätäsenon malminetsintälupahakemusalueella 20 kairauspistettä. Lätäseno on pinta-alaltaan 380 hehtaaria, jossa tutkimus kohdistuu kolmelle suppeammalle tutkimusalueelle. Kairaukset toteutetaan tela-alustaisella kairakoneella talvella ja soija tullaan keräämään talteen ja kuljettamaan pois. Kairausputkia ei jätetä tai ne katkaistaan noin 15-20 cm korkeudelta maasta ja tulpataan. Kairauksessa tarvittava vesi otetaan alueen luonnonvesistä pumpaamalla tai kuljettamalla kairauspaikalle Bandvagenilla. Arvioinnissa esitetään kaksi vaihtoehtoista kulkureittiä. Kulkureitin A pituus on noin 6 km ja kulkureitin B 4,3 km. Kulkureitin leveys on noin 3-4 m.

Lisäksi Rissiselässä, joka sijaitsee malminetsintälupahakemusalueen ulkopuolella, on tarkoitus toteuttaa kolme kairausta.

Natura-alueelle aiheutuvat vaikutukset

Geologian tutkimuskeskus katsoo, että biogeokemiallisella ja purosedimenttien näytteenotolla, geofysikaalisilla mittauksilla sekä kallioperäkartoituksella ei ole ollut merkittävää vaikutusta Natura-alueen suojeluperusteisiin. Työt on pääosin suoritettu jalan sekä vähäisissä määrin moottorikelkoja ja mönkijöitä apuna käyttäen ja näin ollen se ei merkittävästi poikkea alueen muusta jatkuvasta maankäytöstä ja

14.12.2015

maastoliikenteestä. Tästä syystä vaikutusten arviointi on kohdistettu koneelliseen näytteenottoon, jolla voidaan katsoa olevan vaikutusta alueen kasvillisuuteen, luontotyypeihin ja suojeluperusteisiin.

Natura-arvioinnin mukaan kairauksien välitön vaikutus on havaittavissa 0-2 metrin säteellä kairauspisteestä, varpukasveissa on havaittavissa muutoksia 1-4 metrin säteellä ja pensaskerroksessa noin 9 metrin säteellä kairauspisteestä.

Aiemman malminetsinnän yhteensä 22 kairauspisteistä 4 sijaitti letoilla, 9 tunturikoivikoissa, 2 tunturikankailla, 2 puustoisilla soilla, 4 aapasoilla ja 1 vaihettumis- ja rantasoilla. Moreeninäytteenotosta 45 % on kohdistunut tunturikoivikoihin. Yksi kairauspaikoista oli kiiltosirppisammaleesiintymän läheisyydessä. Kairauskoneiden kulkureitit eivät juurikaan erottuneet maastossa.

Lätäs 1 alueelle suunnitellun malminetsinnän kairauspisteistä kahdeksantoista kohdistuu luontotyyppiin tunturikoivikko yhteensä 0,36 hehtaarin pinta-alalle, joka on arviolta 0,05 % Lätäsenon-Hietajoen alueella esiintyvien tunturikoivikoiden pinta-alasta. Yksi kairauspisteistä sijaitsee aapasuolla ja yksi luontotyyppillä vaihettumis- ja rantasuot.

Em. kohteille suunniteltu kulkureitti A kulkee enimmäkseen tunturikoivikossa (1500 m), letolla (1100 m) ja palsasuolla (1300 m). Reittivaihtoehdon välittömään läheisyyteen sijoittuu kolme huurreammallähde sekä yksi lähde. Reitti sisältää lisäksi jokien ja purojen ylityksiä. Suunniteltu kulkureitti B kulkee enimmäkseen tunturikoivikossa (2370 m) ja tunturikankaalla (800 m). Myös lettoja havaittiin ko. reitillä vaikka niitä ei oltu kuvioitu Metsähallituksen luontotyyppiaineistoon.

Malminetsintälupahakemusalueella (Lätäs 1) on ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmän mukaan erittäin uhanalaisia lajeja, vaarantuneita sekä valtakunnallisesti silmälläpidettäviä lajeja. Uhexrekisterissä on yhteensä 35 esiintymää. Tutkimusalueilla, jonne GTK:n toiminta kohdistuu, on 12 uhanalaisesiintymää. Nämä ovat lettorikon, suopunakämmekän, sukassaran ja pohjanjalosammalen esiintymiä. Luontokartoituksessa havaittiin lisäksi useita kiiltosirppisammalen ja ahokissankäpälän esiintymiä sekä siro-, sirppi- ja pohjanhuurreammalen esiintymät. Arvioinnin mukaan kairauspaikkoja siirtämällä vältetään haitalliset vaikutukset luontodirektiivin mukaisille kasvilajeille. Myös talviset kulku-urat ovat suunniteltu niin, etteivät ne sijaitse minkään uhanalaisen putkilokasvin tai sammallajin päällä tai välittömässä läheisyydessä.

14.12.2015

Arvioinnin mukaan lintudirektiivin liitteen 1 lajeista hiiripöllölle ja maakotkalle voi aiheutua lievää häiriötä. GTK:n laatiman yhteisvaikutusten arvioinnin mukaan suoritettavat tutkimustyöt tullaan tekemään talviaikana alueen rajoitusajat huomioon ottaen. Maakotkan pesintäaikana suojavyöhykkeellä ei liikuta moottoroiduilla ajoneuvoilla. Lintujen pesintäaikana kesällä koneellista näytteenottoa ei suoriteta.

Rissiselän alueella luontotyyppisiä tai mahdollista uhanalaista lajistoa ei ole kartoitettu.

Natura-alueelle aiheutuvat yhteisvaikutukset

Geologisen tutkimuskeskuksen laatimassa yhteisvaikutusten arvioinnissa on keskitytty pääasiassa koneellisen näytteenoton aiheuttamiin vaikutuksiin, jotka on esitetty jo em. natura-arvioinnissa. Lisäksi arvioinnissa esitetään haitallisia vaikutuksia lieventäviä toimenpiteitä. GTK katsoo, että vaikutukset jäävät sekä kairaustoiminnan että liikkumisen osalta pieniksi ja niillä ei ole yhdessä aikaisemman sekä suunnitellun näytteenoton kanssa merkittävää haittaa alueen suojeluarvoihin.

Suurin osa suunnitteilla olevasta malminetsinnästä tulee keskittymään lupahakemusalueella ML2014:0029 painopistealueelle 3, jonka pinta-ala on 0,6 km². Tämä on vajaa kymmenesosa koko Lätäs 1 malminetsintälupahakemusalueesta ja alle puoli prosenttia Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueesta.

GTK:n tiedon mukaan alueelle ei kohdistu muuta geologista - tai malminetsinnällistä tutkimusta tällä hetkellä. Muiden kuin GTK:n maastoliikenne keskittyy Lätäsenon varteen ja järville. Paikallisten liikkumista ei ole rajoitettu. Muu maastoliikenne alueella on paikallisten elinkeinonharjoittajien tai reiteillä liikkuvien matkailijoiden suorittamaa tai mökkiläisten liikennettä.

Lapin ELY-keskuksen lausunto

Arvioinnin asianmukaisuus

Natura-arvioinnin tarkoituksena on luoda riittävä tiedollinen pohja hankkeen natura-alueelle kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan geologisen tutkimustoiminnan ja malminetsinnän toimenpiteet ja määrä on kuvattu riittävän yksityiskohtaisesti, jotta toiminnan vaikutuksia alueen

14.12.2015

suojeluperusteisiin voidaan arvioida. Tutkimustoiminnan ja malminetsinnän oleelliset vaikutustyytit Käsivarren erämaan natura-alueen suojeluperusteisiin on tunnistettu. Vaikutusten arviointi on kohdistettu pääasiassa koneelliseen näytteenottoon, mikä on perusteltua.

Arviointia varten kairattavaksi suunnitellut kohteet (20 kpl) ja osa aiemmin toteutetuista (12 kpl) kairauspisteistä on inventoitu asianmukaisesti 10-14.8.2015. Arvioinnin sisältämät karttaliitteet havainnollistavat suunniteltuja toimenpiteitä.

ELY-keskus huomauttaa että arvioitaessa hankkeen vaikutuksia luontotyyppihin ja lajistoon tulee käyttää selkeää kriteeristöä (esim. Byron 2000, Södermanin 2003 mukaan). Lisäksi vaikutuksia tulisi tarkastella suhteessa Käsivarren erämaan natura-alueeseen, eikä Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelu-alueeseen. Vaikutusten arvioinnissa tulee käyttää kvantitatiivista dataa ja vertailua. Esimerkiksi häiriön kohteena olevien luontotyyppien pinta-alavertailu suhteessa koko Käsivarren erämaa-alueen vastaaviin luontotyyppihin helpottaa merkittävyyden arviointia.

Arvioinnin keskeinen puute on, ettei Rissiselän alueelta, missä on toteutettu kaksi kairausta ja suunnitellaan kolmea kairausta, ole asianmukaisesti kartoitettu mahdollista uhanalaista lajistoa eikä luontotyyppijä. Rissiselän osalta arvioinnissa olisi tullut esittää myös suunniteltu kulkureitti tutkimusalueelle.

Lapin ELY-keskus näkee hyvänä ratkaisuna että natura-arvioinnissa on esitetty kattavasti haitallisia vaikutuksia ehkäiseviä ja lieventäviä toimenpiteitä ja GTK:n laatimasta yhteisvaikutusten arvioinnista käy ilmi että em. toimenpiteiden toteuttamiseen on sitouduttu.

Hankkeen vaikutukset Käsivarren erämaa Natura-alueen suojeluperusteisiin

Tutkimusalueella esiintyvät luontodirektiivin liitteen II lajit lettorikko, kiiltosirppisammal ja isonuijasammal on rauhoitettu luonnonsuojeluasetuksella (LsA 160/1997) ja niiden hävittäminen on luonnonsuojelulain 42 §:n 2 mom. perusteella kielletty (LsL 1096/1996). Lettorikko kuuluu lisäksi luontodirektiivin liitteen IV lajeihin, jotka ovat tiukasti suojeltuja. Isonuijasammal on erittäin uhanalainen, lettorikko ja kiiltosirppisammal ovat vaarantuneita lajeja.

14.12.2015

Muista tutkimusalueella esiintyvistä kasvilajeista sukassara on erittäin uhanalainen laji ja Lätäsenon alue on yksi Suomen keskeisimmistä sukassaran esiintymistä. Suopunakämmekä, pohjanjalosammal ja sirohuurresammal ovat vaarantuneita. Ahokissankäpälä, sirppi- ja pohjanhuurresammal ovat silmälläpidettäviä lajeja. ELY-keskus katsoo, että luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi myös em. uhanalaiset lajit tulee ottaa huomioon tutkimustoiminnassa niin, että toiminta ei vahingoita tai vaaranna esiintymiä.

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan malminetsintä-lupahakemusalueella Lätäs 1 tehdyt inventoinnit ovat alueen suojeluperusteena olevien lajien osalta riittävät. Lajeille aiheutuvat vaikutukset on voitu välttää siirtämällä valtaosa kairauspisteistä kivennäismaalle. ELY-keskus suosittelee Lätäs 1 osalta reittivaihtoehto B:n käyttöä, jolloin minimoidaan märillä letoilla esiintyvän sukassara- ja muiden uhanalaisten lettolajien habitaattien muuttuminen, purojen ylitykset ja lähteiden ympäristössä liikkuminen.

Rissiselän tutkimuslupa-alueella GTK on kairannut kaksi reikää ja suunnittelee kolmen kairaamista. Kaksi suunnitelluista kairauskohteista sijoittuu soidensuojelualueella suolle, jonka lajisto tunnetaan puutteellisesti. Metsähallituksen luontotyyppidata perustuu alueella ilmakuvatulkintaan. ELY-keskus toteaa että yhteisvaikutusten arvioinnissa tavoitteena on selvittää kokonaisvaikutukset natura-alueelle ja varmistaa ettei malminetsinnällä ole heikentäviä vaikutuksia Käsivarren Natura-alueen suojeluperusteisiin. ELY-keskus toteaa että Rissiselkään suunnitellut kairauspisteet tulisi siirtää kivennäismaalle tai inventoida kairausalueet ja kulkureitit asianmukaisesti.

Suojeluperusteena oleville luontotyypeille aiheutuvat vaikutukset kohdistuvat pääosin tunturikoivikkoon. Toiminnan vaikutuksesta luontotyyppin luonnontilaisuus voi heikentyä kairauspaikan välittömässä läheisyydessä kasvillisuuden kulumisen ja puiden poistamisen vuoksi. Luontotyyppin kokonaispinta-ala natura-alueella on 26 000 hehtaaria, joten vaikutukset eivät ole merkittäviä. Haitallisia vaikutuksia lieventää koneellisten kairausten suorittaminen lumipeitteisellä ajanjaksolla, reittisuunnittelu ja soijan keräys.

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan arvioinnin johtopäätös siitä, ettei toiminnalla aiheuteta suojelun perusteena oleville lajeille ja luontotyypeille merkittävästi heikentäviä vaikutuksia, on oikea malminetsintä-lupahakemusalueen Lätäs 1 osalta. Rissiselän osalta kairauspisteet tulee siirtää kivennäismaalle tai varmistaa muutoin, ettei

14.12.2015

kairauksesta aiheutu haitallisia vaikutuksia alueen natura-suojeluperusteille. Toiminnassa tulee huomioida natura-arvioinnissa ja tässä lausunnossa esitetyt lieventävät toimenpiteet.

Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualue on lajistollisesti arvokas lintusuo ja kuuluu kansainvälisesti tärkeisiin lintualueisiin (IBA). Kuten arvioinnissa todetaan, malminetsintä aiheuttaa linnustolle pääasiassa suoria häiriövaikutuksia. Varsinaisia elinympäristömuutoksia toiminnasta ei aiheudu. Kairausmelun ja muusta liikkumisesta syntyvän häiriön mahdolliset negatiiviset vaikutukset kohdistuvat etenkin maakotkaan, jolla on useita pesäviirejä malminetsintäluvahakemusalueen läheisyydessä. Maakotka on luonnonsuojelulain (1096/1996) 38 §:n mukaisesti rauhoitettu ja lintudirektiivin (2009/147/EY) artiklan 1 tarkoittama laji, joka edellyttää erityisiä suojelutoimenpiteitä. Luonnonsuojelulain 39 §:n ja lintudirektiivin artiklan 5 mukaan mm. lajin tahallinen häiritseminen, erityisesti lisääntymis- tai jälkeläisten kasvatusaikana tai muutoin niiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla on kielletty. Merkittävien vaikutusten välttämiseksi viiden itäisimmän kairauspisteiden 11-15 osalta tulee noudattaa liikkumisrajoitusta 15.2.-31.7.

Yhteisvaikutukset Natura-alueella

Geologian tutkimuskeskus on arvioinut tutkimustoiminnan ja malminetsinnän kokonaisvaikutuksia Käsivarren erämaan Natura-alueeseen sekä yhteisvaikutuksia muiden alueelle kohdistuvien toimien osalta.

GTK on kohdistanut tutkimustoimintaa vuosien 2011-2014 aikana Käsivarren erämaan natura-alueelle Lätäsenoon, Palojärville, Kokkojärvelle, Tarpomajoelle ja Rissiselkään. Tutkimustyöt ovat käsittäneet moreeninäytteenottoa, tutkimuskairausta, biogeokemiallista näytteenottoa, purosedimenttinäytteenottoa sekä geofysikaalisia maanpinta- ja helikopterimittauksia. Kallioperäkairauksia on tehty Lätäsenon alueella vuodesta 2011 lähtien Korkeamaanjoen, Palojärvien, Kokkojärven ja Rissiselän alueella yhteensä 20 pisteessä. Lisäksi GTK on suorittanut moreeninäytteenottoa Lätäsenon alueella 86 pisteessä. Muu kevyempi tutkimustoiminta on sisältänyt kesäaikaista liikkumista olemassa olevilla urilla sekä harkitusti niiden ulkopuolella.

Natura-arvioinnissa todetaan että alueelle ei kohdistu muuta geologista toimintaa. Muiden kuin GTK:n maastoliikenne keskittyy Lätäsenon varteen ja järville. Paikallisten liikkumista ei ole rajoitettu. Muu

14.12.2015

maastoliikenne alueella on paikallisten elinkeinonharjoittajien tai reiteillä liikkuvien matkailijoiden suorittamaa tai mökkiläisten liikennettä.

Koska kairauksista aiheutuneet haitalliset vaikutukset ovat pinta-alaltaan pieniä ja kairaukset ovat kohdistuneet pääosin tunturikoivikoihin, ELY-keskus katsoo, ettei merkittäviä haitallisia vaikutuksia Käsivarren erämaan natura-alueen luontotyypeille tai lajistolle ole aiemmasta tutkimustoiminnasta aiheutunut.

ELY-keskus katsoo että natura-arvioinnin mukaisena esitetty malminetsintä voidaan suorittaa natura-alueen suojelutavoitteita vaarantamatta Lätäs 1 alueella. Hakemusalueen Lätäs 1 pinta-ala on 380 ha. Tämä on noin 0,1 % Käsivarren erämaan Natura-alueen kokonaisalasta.

Yhteenveto

Edellä esitetyn perusteella Lapin ELY-keskus katsoo, ettei Natura-arvioinnissa tarkastellut geologiset tutkimustoimet tai malminetsintä vaikuta natura-alueen ekologisen toimintakykyyn eikä suojelun kannalta olennaisten luonnonarvojen säilymiseen. Tämä edellyttää että natura-arvioinnissa ja yhteisvaikutusten arvioinnissa esitetyt, haitallisia vaikutuksia lieventävät toimenpiteet ja tässä lausunnossa esitetyt muutokset otetaan käytäntöön.

ELY-keskus muistuttaa, että toimittaessa Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueella, tulee ottaa huomioon soidensuojelualueen rauhoitussäännökset (851/1988). Alueella tarvitaan ympäristöministeriön lupa geologiseen tutkimukseen ja malminetsintään soidensuojelualueen perustamisasetuksen (852/1988) mukaisesti.

Seuranta

Seurannan tavoitteena on seurata Natura-arvioinnissa esitettyjen arvioiden toteutumista ja lieventävien toimenpiteiden toimivuutta. Seurantatiedon kerääminen on tärkeää myös siksi, että näin saadaan yhteisvaikutusten arviointia varten tarvittavaa tutkimustietoa, jos alueelle suunnitellaan malminetsintää tulevaisuudessa.

Arvioinnissa esitetään seurannaksi maastokäyntiä kahden tai kolmen vuoden kuluttua viimeisimmästä kairauksesta. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan seurantakäynti tulee toteuttaa kairauksia seuraavana maastokautena ja mikäli haitallisia vaikutuksia on ilmennyt,

14.12.2015

uusitaan seuranta muutaman vuoden kuluttua. Seurannan toteutuksesta ja sen raportoinnista tulee sopia ELY-keskuksen ja Metsähallituksen kanssa.

Luonnonsuojeluyksikön päällikkö

Päivi Lundvall

Ylitarkastaja

Marjut Kokko

TIEDOKSI

TUKES / kirjaamo (sähköpostilla)

Ympäristöministeriö / Aulikki Alanen (sähköpostilla)

Metsähallitus Lapin luontopalvelut / Liinu Törvi (sähköpostilla)

MH5419/2014

Lapin luontopalvelut
PL 8016
96101 ROVANIEMI

21.11.2014

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tukes
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi

Viite: Lausuntopyyntöne 15.10.2014

**Asia: METSÄHALLITUKSEN LAUSUNTO
MALMINETSINTÄLUPAHAKEMUKSEEN ML2014:0029 Lätäs1**

Tukes pyytää Metsähallitukselta alueen hallinnasta vastaavana viranomaisena lausuntoa asiakohdassa mainittuun Geologian tutkimuskeskuksen (myöhemmin GTK) malminetsintähakemukseen. Lausunto pyydetään siitä, voidaanko esitetyt toimet toteuttaa luontoarvot turvaten ja varmistaa, ettei tutkimuksista aiheudu merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, tai luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista tai, kuinka toiminta voitaisiin sallia lupamääräyksissä annetuin ehdoin. Metsähallituksen lausunnonle malminetsintähakemuksesta on myönnetty lisääaikaa 21.11.2014 saakka.

GTK on laatinut malminetsintähakemuksen liitteeksi Natura-selvityksen, joka on ELY-keskuksella lausuttavana myös 21.11.2014 saakka. ELY-keskus tulee edellyttämään hankkeen Natura-arviointia (ELY-keskuksen lausunto Ympäristöministeriölle tutkimuslupahakemuksesta Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueella LAPELY7784/07.01/2011). Metsähallitus huomauttaa, että ELY-keskuksen lausunto Natura-selvityksestä olisi ollut hyvä olla liitteenä malminetsintähakemuksessa. ELY-keskus on Natura-viranomainen, ja siten on Natura-vaikutusten arvioinnin riittävyys olennainen tieto lausuntovaiheessa.

Hakemusalue sijaitsee Enontekiön kunnassa saamelaisten kotiseutualueella, erityisellä poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella (PhL 2§) ja Käsivarren paliskunnan alueella.

Alueen suojelutavoitteet

Hakemusalue sijaitsee Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueella (SSA120129) ja Käsivarren erämaa Natura-alueella (FI1300105, SCI ja SPA) sekä Tornionjoen-Muonionjoen Natura-alueella (FI1301912, SCI). Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualue (SSA120129) on perustettu luonnonsuojelulain mukaisena

soidensuojelualueena (laki 851/1988), joten malminetsintä alueella edellyttää lupaa ympäristöministeriöstä.

Tutkimusten laatu ja laajuus

Hakemusalueella (1316 ha) tehdään geofysiikan mittauksia, vähäisissä määrin lohkare-etsintää ja paljastumakartoitusta kivivasaralla sekä moreeninäytteenottoa. Tutkimukset painottuvat kuitenkin syväkairaukseen. Talviaikana liikutaan moottorikelkoilla ja kesäaikana mönkijöillä.

Syväkairaus suoritetaan tela-alustaisella kairausyksiköllä sekä mahdollisesti käytetään traktoria tai tela-alustaista ajoneuvoa veden kuljetukseen. Kairaukset tehdään lumipeitteen aikana maan ollessa roudassa. Arviolta kairataan 1500 m – 3000 m / vuosi. Yhden reiän kairaamisessa syntyy soijaa noin 150 – 300 l. Soija kerätään keräyslaitteella ja kuljetetaan pois tai palautetaan kairausreikään. Kairausreikiin ei jätetä suojaputkia. Kairauskalusto tuodaan alueelle käyttäen mahdollisimman paljon jo maastossa olevia uria. Moreeninäytteenotto tehdään iskuporakalustolla talviaikana.

Jatkotutkimuksien määrä ja laatu määräytyy vuosittain saatujen tutkimustulosten perusteella. Tutkimukset lopetetaan ennen vasonta-aikaa. Töiden alkaessa niistä tiedotetaan paliskuntaa ja poronhoitajia. Ennen töiden aloittamista sekä töiden loputtua kohteet kuvataan ja dokumentoidaan.

Tutkimusten arvioidut vaikutukset

Malminetsintähakemuksen pinta-ala on 0,5 % Käsivarren Natura-alueen ja 3 % soidensuojelu-alueen pinta-alasta. Työt tehdään talvella, jolloin kasvillisuutta suojaa lumipeite. Syväkairauksen osalta välittömät vaikutukset ulottuvat enintään aarin alalle. Tutkimuksen vaikutus kohdistuu kulku-urille ja pistemäisesti syväkairauskohteille. Linnustovaikutuksia ei ole, koska työt lopetetaan ennen pesimäkautta. Kasvillisuuteen kohdistuvat vaikutus on vähäinen. Muoniojoen ja Torniojoen vesistön Natura-alueeseen ei arvioida olevan vaikutuksia.

Metsähallitus toteaa, että hakemuksessa ei ole esitetty minkäänlaisia arvioita tutkimusten mahdollisesta sijainnista alueella, reikien lukumääräarviota tai kairaukseen ja työskentelyyn kuluvaan aikaan ei ole arvioitu. Samalle Natura-alueelle kohdistuvaa muuta tutkimusta tai jo tehtyjä tutkimuksia ei ole esitelty. Soidensuojelualueella on jo aiemmin tehty syväkairausta vuosina 2011 – 2012. Lähtökohtana painavilla koneilla tehtävän työskentelyn ajoittaminen talveen on hyvä. Muutoin arvio siitä, että luontovaikutukset ovat vähäiset ja linnustovaikutuksia ei ole, on epävarma, sillä Natura-selvitys on tehty Metsähallituksen näkemyksen mukaan vähäisillä tiedoilla ja ilman maastotarkistuksia.

Metsähallitus toteaa myös, että malminetsintälupaa ei voida myöntää, ennen kuin Natura-menettely on hyväksyttävästi läpikäyty.

Yleisperiaatteet

Metsähallitus pitää tärkeänä, että malminetsintäalueiden tutkimustoiminnassa otetaan huomioon alueiden maisema-, luonto- ja kulttuuriarvot mahdollisimman hyvin. Tietoja Metsähallituksen mailla olevista arvokkaista, huomioon otettavista kohteista löytyy esim. Suomen ympäristökeskuksen uhanalaisrekisteristä ja Museoviraston

muinaismuistorekisteristä. Koska näistä virallisista rekistereistä ei löydy kaikkia Metsähallituksen mailla sijaitsevia luonto- ja kulttuurikohdetietoja, Metsähallitus edellyttää, että luvanhaltijan tulee olla yhteydessä myös suoraan Metsähallitukseen. Samassa yhteydessä voidaan yhteisesti käydä läpi luvanhaltijan laatima tutkimussuunnitelma ja näin yksityiskohtaisesti varmistaa, että luonnonsuojelulain ja muinaismuistolain määrittelemät arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet säilyvät mahdollisimman hyvin. Vähimmäisedellytys on, että toimijalla on tieto olemassa olevista kohteista ja lisäksi kyky tunnistaa mahdolliset uudet kohteet maastossa.

Menetelmistä luonnonsuojeluun varatulla alueella

Kaivosviranomaisen tulee Kaivoslain 3 § mukaisesti soveltaa lupa-asiaa ratkaistessaan mm. luonnonsuojelulakia ja aluekohtaisia suojeluperusteita lupamääräyksissä. Metsähallitus esittää tässä lausunnossa toimintatapoja ja -ehtoja, joilla ko. lainkohtia Metsähallituksen näkemyksen mukaan sovelletaan käytäntöön suojeluun varatuilla alueilla. Metsähallituksen näkemys on, että lausunnossa esitettyä tulisi tuoda konkreettisesti esiin lupamääräyksissä, koska toiminnan ohjaaminen yleispiirteisillä lupamääräyksillä ei anna tukea toimijalle tai luvan valvontaan.

Metsähallitus haluaa esittää seuraavia huomioita:

Metsähallitus haluaa korostaa, että lajistotietoa päivitetään koko ajan ja toimijalla pitää olla käytössään viimeisin tieto alueen lajistosta suunnitteluvaiheessa ja vielä ennen toimenpiteitä. Tarkemmat tiedot saa Lapin Ely-keskukselta.

Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualue on erityinen alue luontotyyppien ja kasvillisuuden osalta. Hakemusalueella on tehty jonkin verran kasvillisuusinventointeja mm. Metsähallituksen toimesta. Niissä on löydetty poikkeuksellisen runsaasti vaateliasta ja uhanalaista, erityisesti ohutturpeisia, kalkkivaikutteisia lettoja suosivaa lajistoa. Esimerkiksi erittäin uhanalaisen (EN), erityisesti suojeltavaksi luokitellun sukassaran (*Carex microcloghin*) 43:sta koko maan olemassa olevasta kasvupaikasta peräti 7 sijaitsee hakemusalueella. Useiden hakemusalueella tavattavien kasvilajien (mm. uhanalaiset *Pseudocalliergon*-sammalet) esiintymät ovat jo lajien ekologiasta johtuen pienialaisia, ja syväkairaus kasvupaikan tuntumassa voi helposti hävittää koko esiintymän.

Hakemusalueen luontotyypeistä ei juurikaan ole tarkkaa tietoa. Tutkimuksen vaikutuksia arvioitaessa on erityisesti huomattava, että Metsähallituksen inventointiaineisto on valtaosin tehty ilmakuvatulkintana ja vain paikoitellen maastossa lumettomana aikana. On erittäin todennäköistä, että hakemusalueella on laajalti lettosoita, ja toisin kuin hakemuksessa mainitaan, lähes kaikki lettotyypit on luokiteltu valtakunnallisesti uhanalaisiksi. Letot ovat hyvin merkittäviä uhanalaisten lajien kasvuympäristöjä: soiden 18 uhanalaisesta putkilokasvista 17 on lettolajeja.

Lajisto on kuvattu hakemuksessa osin epä johdonmukaisesti tai virheellisesti, esim. punakämmekä on vaarantunut (VU), ei silmälläpidettävä (NT) laji. Lajilistalta puuttuu lajeja, kuten esim. isonuijasammal (*Meesia longiseta*), joka on erittäin uhanalainen (EN), erityisesti suojeltu ja rauhoitettu direktiivin II liitteen laji. On lisäksi epävarmaa, ovatko lajilistan lajit tavattu juuri hakemusalueella.

Suojelun perusteena olevia luontotyyppejä ei ole esitetty.

Hakemuksessa on huomioitu tiedossa olevat petolinnut, mutta alueen tiedot niiden osalta eivät ole täydelliset.

Maastoliikenne

Nykyisen kaivoslain hyväksymisen yhteydessä tehdystä maastoliikennelain muutoksesta johtuen, lupaa maastoliikenteeseen ei tarvita kaivoslaissa tarkoitettulla malminetsintäalueella ja 30 metrin etäisyydellä sen rajasta. Maastoliikennelaki on kuitenkin näilläkin alueilla voimassa ja maastoliikenteessä on noudatettava muita maastoliikennelain säännöksiä. Moottorikäyttöistä ajoneuvoa on mm. lain 5 §:n mukaan maastossa käytettävä mm. siten, että vältetään vahingon ja haitan aiheuttamista luonnolle ja muulle ympäristölle.

Metsähallitus katsoo, että Natura-alue kyseessä ollen liikkumista on ohjattava tarkemmin lupamääräyksillä, jotta em. vahingon ja haitan aiheutumista luonnolle voidaan välttää.

Maastoliikenteestä tulee kirjata lupapäätökseen: Kaikki koneellinen liikkuminen tulee tapahtua talvella, kun maa on jäässä ja kasvillisuutta suojaa lumipeite. Luvassa ei tule suoraan sallia puiden kaatamista kulkureiteiltä. Kulku on suunniteltava siten, että käytetään hyväksi olemassa olevia reittejä ja luontaisia aukkoja. Syväkairauskoneen kulkureitit on inventoitava lajistolle sopivana aikana siten, että uhanalainen lajisto ja direktiivin lajit sekä pienialaiset ja rehevät luontotyypit on mahdollista kiertää. Metsähallituksen näkemyksen mukaan esiintymään on kulkureiteillä käytännössä suositeltavaa säilyttää 10 – 20 m etäisyys (Meko-oppaan mukainen arvio). Kesäaikainen maastoliikenne (mönkijä) voi olla mahdollista vain sellaisilla kohteilla, jotka eivät ole mitään Natura-luontotyyppiä ja voi edellyttää tarkkaa kesäaikaista reitin kartoitusta etukäteen.

Reittien osalta tulee tarkempi suunnitelma luontotyyppi- ja lajitietoineen toimittaa hyvissä ajoin Metsähallitukselle ja Ely-keskukselle sen varmistamiseksi, että luontoarvoihin ei kohdistu heikentymistä.

Seuranta

Seurannalla on dokumentoitava systemaattisesti kaikki syväkairauskohteet toimenpiteiden jälkeen seuraavana kesänä heinä-elokuussa ja ainakin osa pohjamoreenin näytteenottolinjoista ja kulkureiteistä. Kohteet tulee valokuvata ja tehdä lyhyt kuvaus vaikutusten laajuudesta ja laadusta. Tarkastusraportit tulee toimittaa Metsähallitukselle ja Ely-keskukselle. Seurantaraporteilla on tärkeä merkitys eri hankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnissa.

Linnusto

Hakemusalueella on uhanalaisten suurten petolintujen pesiä, jotka on otettava toiminnan ajoittamisessa huomioon. Tiedot alueelta ovat puutteelliset. Lajistotietoa päivitetään koko ajan ja toimijalla pitää olla käytössään viimeisin tieto alueen lajistosta suunnitteluvaiheessa ja myös ennen toimenpiteitä. Lisätietoja saa ylitarkastaja Tuomo Ollilalta, puh. 0400 241 448.

Alue on hyväksytty erityisenä linnuston suojelualueena Natura-verkoston, joten Metsähallituksen mielestä pesimärauha on turvattava muillekin, kuin muuttolinnuille.

Koneellisessa näytteenotossa tulee myös huomioida tiedossa olevat ja havaitut pölyjen pesimäpaikat.

Uhanalaiset kasvilajit

Hakemusalueelta tunnetaan useita suojeltavien lajien esiintymiä. Toimenpiteitä tai kulkureittejä ei tule tehdä tunnettujen uhanalaisten tai direktiivin lajien esiintymisalueilla. Koska olemassa oleva lajien sijaintitieto hakemusalueelta on pistemäistä ja hajanaista, tämä edellyttää kasvukauden aikana tehtyjä maastotarkistuksia. Sen varmistamiseksi, että suojeltavalle lajistolle ei aiheudu heikennyksiä, on maastotarkistukset tehtävä syväkairauspisteillä sekä yleispiirteisesti vähintään direktiivin sekä uhanalaisten ja rauhoitettujen lajien osalta myös kaikilla pohjamoreenin näytteenottolinjoilla ja koneiden kulkureiteillä. Jos lajistokartoituksia ei tehdä, tulee tehdä uhanalaisten ja direktiivin lajien potentiaalisten elinympäristöjen poissulkeva inventointi. Nämä elinympäristöt ovat usein juuri pienialaisia ja reheviä kohteita. Metsähallituksen näkemyksen mukaan esiintymään on syväkairauskohteilla käytännössä suositeltavaa säilyttää 10 – 20 m etäisyys (Meko-opiaan ohje).

Metsähallitus haluaa kiinnittää huomiota siihen, että lajitiedot ovat muuttuvaa tietoa. Arvokkaan lajiston suojeleminen edellyttää tietojen päivittämistä vuosittain ennen toimenpiteitä Eliölajit-tietojärjestelmästä. Tarkemmat tiedot saa ELY-keskukselta.

Alueen porotalous

Poronhoitolain (1990/848) 2 § mukaan erityisellä poronhoitoalueella ei saa valtion maata käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Metsähallitus edellyttää, että valtaajan tulee olla ennen tutkimustöiden aloittamista yhteydessä Käsivarren paliskuntaan ja yhteistyössä paliskunnan kanssa vähentää tutkimustöiden suunnittelulla, ajoittamisella ja tiedottamisella poronhoidolle aiheutuvaa haittaa. Yhteydenpito tulee dokumentoida.

Muinaismuistot

Malminetsintäalueelta tai sen läheisyydestä ei tunneta muinaismuistolain (17.6.1963/295) suojaamia muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita. Huomattava kuitenkin on, että alueita ei ole vielä systemaattisesti kartoitettu. Jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suoritettaessa tavataan kiinteä muinaisjäännös, jota aikaisemmin ei ole tunnettu, on työ muinaisjäännöksen kohdalta heti keskeytettävä ja työn johdon viipymättä saatettava asia Museoviraston tietoon tarpeellisia toimenpiteitä varten. Muinaismuistolain suojaamat kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja. Myös muut alueella mahdollisesti olevat kulttuuriperintökohteet tulee ottaa huomioon.

Metsähallituksen oman toiminnan vaatimukset

Metsähallitus korostaa, että tässä lausunnossa esitetyt ympäristönäkökohdat ovat sellaisia, jotka Metsähallitus ottaa itsekin huomioon omassa toiminnassaan. Metsähallitus on sitoutunut näihin periaatteisiin lakisääteisen velvoitteen lisäksi mm. omassa sertifioidussa ympäristö- ja laatujärjestelmässään. Näin ollen Metsähallitus ei edellytä malminetsintäluvan hakijalta enempää kuin mitä Metsähallitus vaatii omalta toiminnaltaan.

Yhteenveto

Metsähallituksen mielestä hakemuksen perusteella ei voida myöntää malminetsintälupaa. Kaikessa Natura 2000-alueilla ja niiden läheisyydessä tehtävässä toiminnassa on huolehdittava siitä, ettei toimenpiteillä merkittävästi heikennetä alueen suojeluperusteena olevia luontoarvoja. Merkittävän heikentymisen todennäköisyys on aina selvitettävä ja heikentymisen vaikutukset arvioitava asianmukaisella tavalla ennen luvan myöntämistä (LsL 65 §). Natura-menettelyn asianmukaisuuden toteaa Natura-viranomaisena ELY-keskus ennen malminetsintäpäätöksen antamista. Metsähallitus toteaa soidensuojelualueella olevan erityisiä luontoarvoja, joiden säilyminen edellyttää riittäviä maastoinventointeja ennen toimenpiteitä. Hakemus sisältää mm. virheellistä luontotietoa ja epävarmuutta siitä, kuinka hanke vaikuttaa alueen luontoarvoihin.

Lausunnon valmisteluun Metsähallituksen Lapin luontopalveluissa ovat osallistuneet Kristiina Hoikka, Tuomo Ollila, Pauliina Kulmala ja Päivi Paalamo.

Jyrki Tolonen
Aluejohtaja

Kristiina Hoikka
Erikoissuunnittelija

LIITTEET**JAKELU**

TIEDOKSI Liisa Viitala, Lapin ELY-keskus (sähköpostilla)
Aulikki Alanen, Ympäristöministeriö (sähköpostilla)
Jukka Konnunaho, GTK (sähköpostilla)

15.12.2015

kaivosasiat@tukes.fi

Lausuntopyyntö 23.10.2015 **ML2014:0029****LUONNONSUOJELULAIN 65 §:N MUKAINEN LAUSUNTO GTK:N LÄTÄSENON ALUEEN TUTKIMUSKAIRAUKSIA KOSKEVASTA NATURA-ARVIOINNISTA**

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt Metsähallitukselta lausuntoa Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) toimittamasta Natura-arvioinnista ”Natura – arvioi koskien GTK:n Lätäseleon alueen tutkimuskairauksia”. Arvioinnin on laatinut ERP Turve ja Lumi Oy ja se on päivätty 12.9.2015. Arvioinnin lisäksi on toimitettu 2.10.2015 päivätty GTK:n raportti ”Yhteisvaikutusten arviointi Enontekiöllä Lätäseleon ja Hietajoen soidensuojelualueella 2015 – liittyen Geologian tutkimuskeskuksen suorittamiin ja suunnitteilla oleviin geologisiin tutkimuksiin”.

Arviointi liittyy malminetsintälupahakemukseen **ML2014:0029 (Lätäs1)**. Metsähallitus on antanut lausunnon malminetsintälupahakemuksesta Tukesille 21.11.2014.

Tämän lisäksi GTK on hakenut 13.6.2014 ympäristöministeriöltä eräistä valtion omistamille alueille perustetuista soidensuojelualueista annetun asetuksen (852/1988) mukaista tutkimuslupaa kolmea syväkairausta varten Lätäseleon-Hietajoen soidensuojelualueelle. Metsähallitus on lausunut asiasta ympäristöministeriölle 21.11.2014. Lausunnossa Metsähallitus on edellyttänyt yhteisvaikutusten arviointia yhdessä malminetsintälupahakemusalueelle tehtyjen ja esitettyjen tutkimusten kanssa.

Tiedot Natura –alueesta

Käsivarren erämaa (FI 1300105) niminen Natura 2000 –alue on perustettu erityisten suojelutoimien alueeksi (SAC) ja se on ilmoitettu komissiolle lintudirektiivin mukaisena erityisenä suojelualueena (SPA-alue). Natura alueen pinta-ala on 264 892 hehtaaria.

Pääosa Natura –alueesta on suojeltu erämaalailla. Lätäseleon-Hietajoen alue on perustettu soidensuojelualueeksi (laki 851/88).

Alueen suojelun perusteena ovat seuraavat luontodirektiivin liitteen I luontotyypit : aapasuot*, palsasuot*, vaihettumissuot ja rantasuot, tuntureiden rehevät puronvarsisuot*, letot, humuspitoiset lammet ja järvet, jokireitit, tunturijoet ja purot,

tunturikankaat, tunturikoivikot, tunturipajukot, karut tunturiniityt, kalkkikalliot, silikaattikalliot, luonnonmetsät* ja tulvametsät*.

Luontodirektiivin liitteen II lajeista alueen suojeluperusteina ovat saukko, naali, ahma, pohjankellosammal, kiiltosirppisammal, lapinleinikki, tundrasara, lapinkaura, pohjanvalkotäpläpaksupää, kääpiöhepeatäplä ja tundrasinisiipi.

Lintulajeista suojeluperusteena on yhteensä 19 lintudirektiivin liitteessä I mainittua lintulajia ja 10 liitteessä I mainitsematonta alueella säännöllisesti esiintyvää muuttolintua.

Tiedot malminetsintähankkeesta

Aiempi malminetsintä

GTK on suorittanut kallioperäkairauksia (22 kpl) Lätäsenon alueella vuosina 2011-2012. Lisäksi Rissiselässä, joka sijaitsee malminetsintälupa-alueen ulkopuolella, on kairattu kaksi reikää vuonna 2014. Kairaukset on toteutettu talvella ja vain Rissiselän kairauksissa soija on kerätty talteen. Kairausten lisäksi malminetsintälupa-alueella on suoritettu moreeninäytteenottoa (86 pistettä, talvella 2011-2012), geofysikaalisia mittauksia sekä biokemiallisia tutkimuksia ja kallioperäkartoituksia.

Suunniteltu malminetsintä

Suunniteltu talviaikainen malminetsintä tulee sisältämään malminetsintälupa-alueella 20 kairauspistettä. Kairaukset toteutetaan tela-alustaisella kairakoneella ja soija tullaan keräämään talteen ja kuljettamaan pois. Kairauksessa tarvittava vesi otetaan alueen luonnonvesistä pumppaamalla tai kuljettamalla kairauspaikalle Bandvagenilla. Arvioinnissa esitetään kaksi vaihtoehtoista kulkureittiä. Kulkureitin A pituus on noin 6 km ja kulkureitin B 4,3 km. Kulkureitin leveys on noin 3-4 m.

Lisäksi Rissiselän, joka sijaitsee malminetsintälupa-alueen ulkopuolella, on tarkoitus toteuttaa kolme kairausta.

Natura –alueelle aiheutuvat vaikutukset

Kairauksien välitön vaikutus on havaittavissa 0-2 metrin säteellä kairauspisteestä, varpukasveissa on havaittavissa muutoksia 1-4 metrin säteellä ja pensaskerroksessa noin 9 metrin säteellä kairauspisteestä. Aiemman malminetsinnän yhteensä 22 kairauspisteistä 4 sijaitsi letolla, 9 tunturikoivikossa, 2 tunturikankaalla, 2 puustoisilla soilla, 4 aapasuilla ja 1 vaihettumis- ja rantasuilla. Moreeninäytteenotosta 45 % on kohdistunut tunturikoivikoihin.

Yksi kairauspaikka oli kiiltosirppisammaleesiintymän läheisyydessä. Kairauskoneiden kulkureitit eivät juurikaan erottuneet maastossa.

Suunnitellun malminetsinnän vaikutukset kohdistuvat pääosin tunturikoivikkoon (18 kairauspaikkaa, vaikutus yht 0,36 ha). Yksi kairauspaikka sijaitsee aapasuolla ja yksi vaihettumis- ja rantasuot –luontotyyppillä.

Suunniteltu kulkureitti A kulkee enimmäkseen tunturikoivikossa (1500 m), letolla (1100 m) ja palsasuolla (1300 m). Reittivaihtoehdon välittömään läheisyyteen sijoittuu

kolme huurresammallähdettä sekä yksi lähde. Reitti sisältä myös jokien ja purojen ylityksiä.

Suunniteltu kulkureitti B kulkee enimmäkseen tunturikoivikossa (2370 m) ja tunturikankaalla (800 m). Myös lettoja havaittiin ko. reitillä vaikka niitä ei oltu kuvioitu Metsähallituksen luontotyyppiaineistoon.

Kairauspaikkojen suunnittelulla on vaikutettu siihen, ettei vaikutuksia ilmene luontodirektiivin kasvilajeille. Lintudirektiivin liitteen I lajeista hiiripöllölle ja maakotkalle voi aiheutua lievää häiriötä.

Metsähallituksen Lapin luontopalveluiden lausunto

Arvioinnin asianmukaisuus

Natura –arvioinnin tarkoituksena on luoda riittävä tiedollinen pohja hankkeen Natura 2000 –alueisiin kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi. Natura-alueeseen kohdistuvien yhteisvaikutusten selvittäminen on olennainen osa Natura-arviointia ja siksi toiminnan harjoittajan ratkaisu jakaa arvioinnin sisältö kahteen dokumenttiin (Natura-arvio ja ”yhteisvaikutusten arviointi”) on hankala. Dokumenteissa toistetaan paljon samoja asioita, mutta tiivistä laji- ja luontotyyppikohtaista kannanottoa vaikutusten merkittävyydestä ei esitetä. Huomioitavaa on myös se, että vaikutuksia tulisi tarkastella suhteessa Käsivarren erämaan Natura –alueeseen, eikä perustettuun Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueeseen.

Natura –arvioinnissa todetaan ”*GTK on sopinut tutkimus- ja malminetsintätoimien etenemiseksi yhteisvaikutusten arviointimenettelystä ympäristöministeriön ja Metsähallituksen kanssa. Tämä arvio on osa YVA:a*”. Arvioinnissa käytetty terminologia on virheellistä. GTK:n toimintaan ei tässä tapauksessa sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) mukaista arviointimenettelyä (ns. YVA-menettelyä). Sen sijaan yhteisvaikutusten selvittäminen ja myös mm. seurannan tarkastelu kuuluvat asianmukaisen Natura –arvioinnin raportointiin ja sisältöön.

Arviointia varten suunnitellut kairauspisteet (20 kpl) ja osa aiemmin toteutetuista (12 kpl) kairauspaikoista inventoitiin 10.-14.8.2015. Arvioinnin keskeinen puute on se, ettei Rissiselän aluetta, jossa toteutettu 2 kairausta ja suunniteltu 3 tutkimuskairausta, ole asianmukaisesti inventoitu.

Malminetsintähankkeen vaikutukset Käsivarren erämaan Natura –alueen suojeluperusteisiin

Käsivarren erämaa-alueen uhanalaislajisto tunnetaan puutteellisesti ja alueelle uusia uhanalaisia lajeja ja aiemmin tunnettujen lajien uusia kasvupaikkoja löytyy aina maastoinventoinneissa. Siksi varmuus sille, ettei toiminnalla merkittävästi heikennetä suojelun perusteena olevia lajeja, saavutetaan vain inventoimalla kattavasti toiminta-alueet. Myös Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on useissa ratkaisuisaan (esim. C-127/02) edellyttänyt, että viranomaisen voi hyväksyä hankkeen vain varmistuttuaan

siitä, ettei ole olemassa mitään tieteelliseltä kannalta järkevää epäilyä vaikutusten aiheutumatta jäämisestä. **Metsähallituksen näkemyksen mukaan malminetsintälupahakemusalueella Lätäs 1 tehdyt inventoinnit ovat alueen suojeluperusteena olevien lajien osalta riittävät.** Lajeille aiheutuvat vaikutukset on voitu välttää siirtämällä valtaosa kairauspisteistä kivennäismaalle.

Rissiselän tutkimuslupa-alueella GTK on kairannut kaksi reikää ja suunnittelee vielä kolmen kairaamista. LAPELY on lausunut GTK:n Rissiselän alueen suunnitelmista, ettei niillä ole todennäköisesti heikentäviä vaikutuksia Käsivarren Natura-alueen suojeluperusteisiin. On kuitenkin huomattava, että arvio on tehty kolmelle reiälle, eikä viiden reiän vaikutuksia Natura-alueeseen ole asianmukaisesti arvioitu. Kaksi suunnitelluista kairanrei'istä sijoittuu suolle. Tiedot alueen luontotyypeistä ja lajistosta ovat erittäin puutteellisia, koska Metsähallituksen luontotyyppiaineisto perustuu tältä kohdin ilmakuvilta tehtyyn visuaaliseen tulkintaan. **Metsähallitus katsoo, että koska soilla sijaitsevia kairauspaikkoja ei ole inventoitu maastossa ja kyseessä on soiden suojelemiseksi perustettu alue, jonka lajiston ja luontotyyppien erityisarvo on viimeaikaisten maastotöiden johdosta entisestään korostunut, tulisi Rissiselkään suunnitellut kairanreiät siirtää kivennäismaalle tai inventoida suoalueet asianmukaisesti.**

GTK:n malminetsintähakemusalue Lätäsennolla on yksi Suomen keskeisimpiä erittäin uhanalaisen, erityisesti suojeltavan sukassaran esiintymäpaikkoja ja jokseenkin maan ainoa paikka, missä laji kasvaa letoilla. Sukassaraa tavataan Kenttä-Matin vuoman eteläosassa noin puolen kilometrin päässä suunnitelluista kairauspisteistä. Natura-arviossa tätä vaikeasti havaittavaa lajia ei ole löytynyt, mutta ilmakuvatarkastelun perusteella alueella on laajalti lajille soveliasta habitaattia, märkiä vesipintasoiita. Sukassaraa kasvavat mättäät saattavat etenkin keväällä hankien pehmetessä painua kairauskoneen alla suohon, ja sen vuoksi koneen reittivaihtoehdoksi tulee valita b, joka kulkee mahdollisimman vähän sukassaralle soveliailla biotoopeilla. Natura-arvion mukaan tällä reittivaihtoehdolla ei esiintynyt myöskään lähteisyyttä tai lähteitä, mikä myös puoltaa reittivaihtoehdon b valintaa.

Luontotyypeille aiheutuvat vaikutukset kohdistuvat pääosin tunturikoivikkoon. Toiminnan vaikutuksesta luontotyyppin luonnontilaisuus voi heikentyä kairauspaikan välittömässä läheisyydessä kasvillisuuden kulumisen ja puiden poistamisen vuoksi. Luontotyyppin kokonaispinta-ala Natura -alueella on 26 000 hehtaaria, joten vaikutukset eivät ole merkittäviä. Ko. luontotyyppille aiheutuvia vaikutuksia voidaan lieventää suunnittelemalla kulkureitit ja tarkat kairauspaikat niin, että puita joudutaan poistamaan mahdollisimman vähän. Metsähallitus korostaa, että alueella esiintyy huonosti tunnettuja pienialaisia, arvokkaita luontotyyppisiä, jotka sisältyvät luontodirektiivin tunturikoivikot-luontotyyppiin. Näitä ovat esimerkiksi kalkki-vaikutteiset routanummet, joilla kasvaa usein vaateliasta uhanalaista sammallajistoa, kuten vaarantunutta, erityisesti suojeltavaa pohjanjalosammalta. Siksi on ensiarvoisen tärkeää, että kairauskone viedään maastoon vain niin pitävän roudan ja paksun lumen aikana, ettei maastovaurioita tapahdu.

Kuten arvioinnissa todetaan malminetsinnän linnustolle aiheuttamat vaikutukset ovat pääasiassa suoria häiriövaikutuksia. Varsinaisia elinympäristömuutoksia toiminnasta ei aiheudu. Kairausmelun ja muusta liikkumisesta syntyvän häiriön mahdolliset negatiiviset vaikutukset kohdistuvat eniten maakotkaan, jolla on useita pesäreviirejä malminetsintälupa-alueelleen läheisyydessä. Metsähallituksen näkemyksen mukaan

viiden itäisimmän kairauspisteen (Hole ID 11-15) osalta tulee noudattaa liikkumisrajoitusta 15.2.-31.7. ja siten vältetään lajille aiheutuvat merkittävät vaikutukset.

Metsähallituksen näkemyksen mukaan arvioinnin johtopäätös siitä, ettei toiminnalla aiheuteta suojelun perusteiden oleville lajeille ja luontotyypeille merkittävästi heikentäviä vaikutuksia, on oikea, mikäli Rissiselän kairauspisteet siirretään kivennäismaalle tai varmistetaan muutoin, ettei kairauksesta aiheudu haittaa Natura-suojeluperusteille. Toiminnassa tulee kuitenkin huomioida Natura –arvioinnissa ja tässä lausunnossa esitetyt lieventävät toimenpiteet.

Vaikutukset alueen eheyteen

Luontodirektiivin (92/43/ETY) 6 artiklan 3 kohdan mukaan "alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnista tehtyjen johtopäätösten perusteella – toimivaltaiset kansalliset viranomaiset antavat hyväksyntänsä tälle suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, että suunnitelma tai hanke ei vaikuta kyseisen alueen koskemattomuuteen".

Luontodirektiivissä ei koskemattomuuden käsitettä ole erikseen määritetty, mutta komission tulkintaohjeen mukaan koskemattomuus liittyy alueen suojelutavoitteisiin ja sen merkitys liittyy "ehjänä tai täydellisenä" olemiseen. Alueen koskemattomuus liittyy siten alueen ekologiisiin ominaisuuksiin ja niiden säilymiseen tulevaisuudessakin. Hankkeen tai suunnitelman hyväksymisen edellytyksenä on näin ollen varmuus, siitä että alue ja sen ekologiset ominaisuudet säilyvät hankkeen toteutuessa. Natura-alueen ekologisen koskemattomuuden (eheyden) yhteydessä on huomioitava, että vaikka hankkeen tai suunnitelman vaikutukset eivät olisi mihinkään suojeluperusteena olevaan luontotyyppiin tai lajiin yksinään merkittäviä, vähäiset ja kohtalaiset vaikutukset moneen luontotyyppiin tai lajiin saattavat vaikuttaa alueen ekologiseen rakenteeseen ja toimintaan kokonaisuutena. Muutokset voivat kohdistua myös alueen tavanomaiseen lajistoon ja vaikuttaa sitä kautta välillisesti merkittävästi suojeluperusteena olevien lajien sekä luontotyyppien rakenteeseen, laatuun ja toimintaan.

Arvioinnissa on pyritty siihen, että malminetsinnässä käytettävä tekniikka ja toiminnan ennakkosuunnittelu mahdollistavat malminetsinnän alueen suojelutavoitteiden vaarantumatta. Malminetsintä-alueen Lätäs 1 pinta-ala on 1326 ha. Tämä on noin 0,5 % Käsivarren erämaan Natura –alueen kokonaisalasta. Metsähallitus katsoo, että malminetsintä toteutettuna tässä lausunnossa esitetyin muutoksin ja lieventävin toimenpitein ei vaikuta kohteen ekologiseen toimintakykyyn eikä suojelun kannalta olennaisten luonnonarvojen säilymiseen.

Seuranta

Seurannan tarkoituksena on seurata Natura –arvioinnissa esitettyjen arvioiden toteutumista, lieventävien toimenpiteiden toimivuutta ja siten myös varmistaa, että hanke vastaa päätöksentekotilanteessa päätöksen pohjana olleita oletuksia.

Arvioinnissa esitetään seurannaksi maastokäyntiä kahden tai kolmen vuoden kuluttua viimeisimmästä kairauksesta. Metsähallituksen näkemyksen mukaan seurantakäynti tulee toteuttaa kairauksia seuraavana maastokautena ja mikäli vaikutuksia on ilmennyt, uusitaan seuranta joidenkin vuosien kuluttua. Seurannan toteutuksesta ja sen raportoinnista tulee sopia ELY:n ja Metsähallituksen kanssa.

Lausunnon laatimiseen on osallistunut erikoissuunnittelijat Liinu Törvi, Tuomo Ollila, Pauliina Kulmala ja Riikka Juutinen.

Jyrki Tolonen
Aluejohtaja

TIEDOKSI LAPELY (sähköisesti)
Aulikki Alanen / Ympäristöministeriö (sähköisesti)
Jarmo Rauhala / GTK (sähköisesti)

LAPIN LIITTO

LAUSUNTO

14.11.2014

249/10.00.00/2014

TUKES

kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Lausuntopyyntö 15.10.2014 (ML2014:0029)

Lausunto Enontekiön kunnan alueelle kohdistuvasta malminetsintälupahakemuksesta

Malminetsintälupa-alueella on voimassa Tunturi-Lapin maakuntakaava. Ympäristöministeriö on vahvistanut maakuntakaavan 23.6.2010 ja määrännyt sen tulemaan voimaan valituksista huolimatta. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi kaavasta tehdyt valitukset 16.5.2012, jolloin kaava tuli lainvoimaiseksi.

Lupahakemuksen mukainen alue on osoitettu Tunturi-Lapin maakuntakaavassa luonnonsuojelualueeksi (SL 4005). Varausperusteena on laki 851/1988, Natura VNp. 20.8.1998, soidensuojelun perusohjelma VNp. 26.3.1981. Merkinnällä SL osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus. Merkinnällä osoitetuilla suojelualueilla suojelun taso voi vaihdella alueen eri osissa suojelutyypistä riippuen. Luonnonsuojelualueilla turvataan luonnon monimuotoisuuden ja maiseman säilyminen ja lisätään mahdollisuuksia virkistytymiseen. Lisäksi maakuntakaavassa alue sisältyy saamelaisten kotiseutualueeseen (sa) ja erityisesti poronhoitoon tarkoitettuun alueeseen.

Saamelaisten kotiseutualueen merkintään on liitetty kaavamääräykset:

Viranomaisten on varattava saamelaiskäräjille tilaisuus tulla kuulluksi ja neuvotella kaikista laajakantoisista ja merkittävistä toimenpiteistä, jotka voivat välittömästi ja erityisellä tavalla vaikuttaa saamelaisten asemaan alkuperäiskansana ja jotka koskevat saamelaisten kotiseutualueella yhdyskuntasuunnittelua, valtionmaan, suojelualueiden ja erämaa-alueiden hoitoa, käyttöä, vuokrausta ja luovutusta, kaivoskivennäisten valtausta ja kaivospiirin perustamista tarkoittavia lupahakemuksia taikka muuta vastaavaa saamelaisten kieleen, kulttuuriin tai heidän asemaansa alkuperäiskansana alueiden käyttöön liittyvää asiaa. (Määräys perustuu lakiin saamelaiskäräjistä 974/1995, 9§)

Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojelu on sovitettava yhteen Saamelaiskäräjistä annetussa laissa tarkoitettulla saamelaisten kotiseutualueella siten, että saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan, sekä poronhoitolaissa tarkoitettulla poronhoitoalueella siten, että poronhoitolaissa säädetyt velvoitteet täytetään. (Laki Metsähallituksesta 1378/2004, 4.2 §)

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukaisissa toimenpiteissä on kiinnitettävä erityistä huomiota saamelaisten mahdollisuuksiin ylläpitää ja kehittää kulttuurimuotoonsa kuuluvia elinkeinoja saamelaisten kotiseutualueella. (Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaki 45/2000, 1.2 §)

Saamelaisten kotiseutualueella metsätalouden tulisi käyttää luontaista uudistamista sille soveltuvilla kohteilla ja välttää maanpinnan voimakasta käsittelyä.

Saamelaisten kotiseutualueeseen liittyvät määräykset eivät tuo uusia oikeusvaikutuksia, mutta ne tiedottavat alueidenkäyttöön liittyvästä erityislainsäädännöstä.

Tunturi-Lapin maakuntakaavan erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetun alueen kaavamääräyksen mukaan:

Alueella olevaa valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle.

Malminetsintäluvaharkinnassa tulisi ottaa huomioon koko maakuntakaava-alueita koskevista suunnittelumääräyksistä seuraavat:

Malminetsintä ja siihen liittyvät toimenpiteet alueella on turvattava, kuitenkin huomioon ottaen alueen erityispiirteet.

Poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet ja valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.

Malminetsintään liittyvällä määräyksellä pyritään edistämään aluetalouden ja erityisesti alueen työllisyyden kannalta tärkeän kaivostoiminnan kehittymistä sekä vaikuttamaan siihen harkintaan, jota viranomaiset tekevät etsintälupien suhteen. Poronhoitoon ja luontaiselinkeinoihin liittyvällä määräyksellä toteutetaan valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Lisäksi määräyksellä korostetaan Lapin maankäytöllisiä erityispiirteitä.

Malminetsintähakemuksen mukaan töiden aloittamisesta tiedotetaan erikseen maanomistajia ja alueen muita sidosryhmiä kuten Käsivarren paliskuntaa ja alueella toimivia poronhoitajia. Maakuntakaavamääräyksellä on pyritty edistämään neuvottelumenettelyn käyttämistä tiedottamisen sijaan.

Malminetsintähakemuksen liitteenä olevan Natura-selvityksen mukaan suoritettavalla tutkimuksella ja näytteenotolla on erittäin vähäinen vaikutus Natura-alueiden perusteina oleviin luontoarvoihin. Näin ollen etsintätyö ei vaaranna myöskään maakuntakaavassa osoitetun luonnonsuojelualueen suojeluarvoja.

Lausuntonaan Lapin liiton virasto toteaa, että Lapin maakuntaohjelman, Lappi –sopimuksen strategisessa valinnassa kaivostoiminta on nostettu yhdeksi kärkitoimialaksi ja sen merkitys elinkeinoelämässä vahvistuu. Hakemuksessa tarkoitettu malminetsintätyö tukee maakunnan strategisia tavoitteita eikä vaikeuta maakuntakaavan toteuttamista.

LAPIN LIITTO

Mika Riipi
maakuntajohtaja

Riitta Lönnström
suunnittelujohtaja

Asianajotoimisto

HAAVIKKO & SALO Oy

Rovakatu 36-38, III krs, 96200 Rovaniemi

Puh. 016 – 725 5000, telefax 016 – 725 5010

TURVALLISUUS- JA KEMIKAALIVIRASTOLLE

LAUSUNTO MALMINETSINTÄLUPAA KOSKEVASTA HAKEMUKSESTA

Lupatunnus **ML 2014: 0029**

Lausunnon antaja Käsivarren Paliskunta
c/o Poroisäntä Tuomas I Palojärvi
Ruijantie 2715
99400 LEPPÄJÄRVI

Asiamies ja prosessiosoite

Asianajaja Kari Salo
Asianajotoimisto Haavikko & Salo Oy
Rovakatu 36-38, 96200 Rovaniemi
Puh. 0400 – 666 760, telefax 016 – 725 5010
sähköposti: kari.salo@rovalex.fi

Hakemus

Geologian tutkimuskeskuksen malminetsintälupaa koskeva hakemus

LAUSUNTO

Käsivarren Paliskunta (myöhemmin ”Paliskunta”) vastustaa Geologian tutkimuskeskuksen (myöhemmin ”GTK”) hakemuksen hyväksymistä ja vaatii hakemuksen hylkäämistä. Paliskunta katsoo, että hakemuksessa tarkoitettua lupaa ei voida myöntää hakemuksen mukaisesti viiden vuoden ajaksi.

Mikäli lupa kuitenkin hyväksyttäisiin, paliskunta katsoo, että hakemuksessa tarkoitettua toimintaa tulee rajoittaa ainakin tässä lausunnossa myöhemmin mainitulla tavalla.

PERUSTEET HAKEMUKSEN HYLKÄÄMISELLE

1. Hakemuksen mahdollinen hyväksyminen/ muu tutkimustoiminta

Soidensuojelualueista annetun asetuksen (352/1988, myöhemmin ”soidensuojeluasetus”) 3 §:n 1 momentin 11 kohdan mukaan ”Soidensuojelualueella on 1 §:n säännösten estämättä sallittu toimenpiteet jotka ovat välttämättömiä lennätin-, puhelin- tai radiotoimintaa taikka geologista tutkimusta tai *malminetsintää* varten edellyttäen, että siihen on saatu **ympäristöministeriön lupa**”.

Kaivoslain (621/2011) 9 § säättää *malminetsinnän luvanvaraiseksi*, jos malminetsintää ei voida toteuttaa 7 §:n mukaisena etsintätyönä tai kiinteistön omistaja ei ole antanut siihen suostumustaan.

Asiassa tulisi ensimmäisenä selvittää GTK:n nyt hakemassa luvassa tarkoitettun toiminnan suhde GTK: n myös hakemaan tutkimustoimintaa koskevaan lupaan ennen kuin voidaan myöntää lupa hakemuksessa tarkoitettulle, malminetsinnäksi ilmoitetulle toiminnalle.

Sanottuun kysymykseen on kiinnitetty huomioita niissä lausunnoissa, jotka on annettu GTK:n hakemassa lupaa Ympäristöministeriöltä samalla alueella tapahtuvaa tutkimustoimintaa varten.

Ennen minkäänlaisten lupien myöntämistä olisi siis syytä selvittää mikä laki koskee GTK:n mitään erilaista toimintaa huomioiden että GTK:n ja alueelle aikovien muidenkin tahojen toiminnot kuitenkin näyttävät tähtäävän siihen, että kyseisellä saamelais- ja poronhoitoalueella alueella / sen maaperässä mahdollisesti olevia mineraaleja päästäisiin hyödyntämään.

Esimerkiksi toiminnan valvonnan kannalta merkitystä on myös sillä, minkä viranomaisen päätöksellä erilaisia lupia myönnetään. Päätöksissä olisi selvästi erotettava toisistaan malminetsintä kaikentyyppisestä muusta toiminnasta, esimerkiksi tutkimustoiminnasta. Viimeksi mainittua kutsutaan monesti perustutkimukseksi ja sitä ainakin halutaan harjoitettavan muiden säännösten kuin kaivoslain nojalla.

Kuitenkin perustutkimuksen ja malminetsinnän erottaminen paikan päällä on kenelle tahansa ilmeisen vaikeaa.

Myös eri toimintaa koskevien lupien ehtojen kannalta on välttämätöntä, että eri asianosaiset saavat asianmukaisen selvityksen niistä periaatteista, joiden mukaisesti olisi edes pääteltävissä, onko alueella eri aikoina tapahtuva toiminta kaivoslain mukaista malminetsintään vai perustutkimusta.

2. Suunnitelman mukainen toiminta/ poronhoito

Aiottu toiminta ja siihen liittyvät/ sitä seuraavat toiminnot vaikuttavat olennaisesti poronhoitoon vaikeuttaen sitä monin eri tavoin ja aiheuttaen siis poronhoidolle huomattavaa haittaa. Tämä johtuu siitä, että porot luontaisesti oleskelevat alueella hyvin paljon. Alue on porojen lähes ympärivuotista laidunmaata. Toisaalta porojen liikkuminen vaihtelee eri vuosina hyvin paljon, esimerkiksi lumipeitteen paksuus vaikuttaa paljon siihen, millä alueella porot eri vuosina laiduntavat.

Hankkeen vaikutukset poronhoitoon ovat eri vuosina hyvin vaikeasti etukäteen arvioitavissa. Samassa syystä korostuvat tarpeet sille, että alueella tapahtuva toiminta joka tapauksessa tulisi tapahtua niin, että asiassa pyritään yhteistoimintaan poronhoitajien kanssa ja että aiotusta toiminnasta/ sen laadusta/ alueesta/ ajankohdasta ilmoitetaan riittävän selvästi ja ajoissa etukäteen.

On ilmeistä, että samaa aluetta koskevia vastaavia hakemuksia tulee myöhemmin. Tämän vuoksi nyt kysymyksessä olevaa hakemusta ei tulisi käsitellä yksittäisenä hakemuksena/ asiana. Asiassa tulisi jo nyt huomioida, miten Käsivarren koko aluetta koskevien, kaivoslakiin perustuvien eri toimintojen ja toimijoiden muodostama kokonaisuus saadaan pidettyä tulevaisuudessa sellaisena, että huomattavaa haittaa poronhoidolle ei synny.

Mikäli poroja mahdollisesti laidunnetaan alueella, jossa toimintaa aiotaan harjoittaa esimerkiksi seuraavien kahden viikon aikana, seuraa aina epäselvyys siitä, onko malminetsintäluvan perusteella ns etuoikeus tulla kyseiselle alueelle siitä riippumatta, saavatko poronhoitajat porot alueelta pois. Huomioiden että eri alueet saattavat eri aikoina olla hyvinkin tärkeitä poronhoitajien elinkeinon kannalta olisi perusteltua hyväksyä poronhoitajien eräänlainen etuoikeus sellaiseen alueeseen jossa porotokka kulloinkin laiduntaa. Porojen hoitamisen kannalta tilanne on kuitenkin se, että porot liikkuvat lähes koko ajan.

Toisaalta porojen ajattaminen ko alueelta pois lähialueelle ei useinkaan auta, vaan porot palaavat ko alueelle niin kauan kunnes ne luontaisesti, esimerkiksi ravinnon saamisen helppouden/ vaikeutumisen vuoksi sieltä lähtevät muualle.

Esimerkkinä yhteydenpidon järjestämisestä ja etuoikeudesta alueeseen mainittakoon Ruotsissa ja Norjassa jo nyt käytössä oleva järjestelmä. Metsästyslupia ei Ruotsissa myydä lainkaan alueelle jossa tiedetään ko päivinä poroja oleskelevan. Moottorikelkkailu Norjassa eikä Ruotsissa voidaan kieltää keväisin alueella, jossa tuolloin tiedetään poroja olevan. Nykytekniikalla ei ole edes hankalaa selvittää asiat etukäteen ja toimia muutoinkin niin että poronhoitajien elinkeinoa ei ainakaan tarpeettomasti haitata.

3. Poronhoitolain 53 §:ssä tarkoitetut neuvottelut ja kuulemiseen liittyvät menettelyt

Paliskunta katsoo, että kyseiset neuvottelut ovat tarpeellisia. Paliskunta ei ota kantaa siihen, mitä tahoja paliskunnan ohella neuvotteluun kutsutaan.

Kaivoslain 38 §:ssä tarkoitetusta tilaisuudesta tulisi ilmoittaa paikkakunnalla ilmestyvässä sanomalehdessä. Siitä sekä asian käsittelyn eri vaiheista samoin kuin aiotusta toiminnasta muutoinkin tulisi erikseen etukäteen ilmoittaa paliskunnalle.

Paliskunnalla on tieto mm siitä, kenen poroja on eri aikoina milläkin alueella. Tiedon kulku varmistuu parhaiten sillä että kaikki tieto kulkee paliskunnan kautta niille eri poronhoitajatahoille, joita asia milloinkin koskee. Todettakoon, että Käsivarren paliskunnan alueella on vähintään neljä eri kyläkuntaa, jotka hoitavat omia porojaan. Porojen hoitaminen ei yleensä kohdistu toisen kyläryhmän poroihin.

4.Lupaan asetettavista rajoituksista ja ehdoista

GTK:n hakemuksessa tarkoitettu toiminta aiheuttaa huomattavaa haittaa poronhoidolle. Haittaa ei voida poistaa lupamääräyksillä, minkä vuoksi hakemus tulee hylätä. Toisaalta eri toiminnoista poronhoito- / saamelaisalueella johtuvat erilaiset ongelmat olisivat ehkä vähennettävissä mikäli toiminnassa huomioitaisiin seuraavaa:

i Toimintaa ei voi suorittaa eikä alueella saisi liikkua porojen vasomisaikana eikä aikana jolloin porovaatimet kantavat vasaansa. Muussa tapauksessa esimerkiksi porauksen äänistä tai melua tuottavasta liikkumisesta säikkyneen porovaatimen vasa menetetään helposti. Tulevan vasomisen ja varsinaisen vasomisen kannalta kriittisin aika alkaa viimeistään 15.3. päättyen varsinaiseen, noin toukokuun 15 päivään asti jatkuvaan vasomiseen.

ii Kulkeminen alueella tulee tapahtua vain silloin kun maassa on vähintään 30 senttimetrin lumipeite. Jos luvassa myönnetään lupa liikkumiseen jo ennen lumipeitteen tuleamista silloin kun maa on jäässä, tämä periaatteessa mahdollistaa liikkumisen jäätyneellä, mutta ilman lunta olevalla maalla. Lisäksi liikkuminen olisi mahdollista myös lumen sulettua, varsinkin jos luvassa ei ole mainittu kuinka syvälle maan tulee on jäässä silloin kun toimintaa harjoitetaan. On huomattava, että routa sulaa Käsivarren alueella paikoin vasta heinäkuussa.

iii Yhteydenpitoon, tiedottamiseen ja aikarajauksiin liittyvät ehdot tulee luvassa ilmoittaa yksilöidysti. Paliskunnalle tulisi ilmoittaa aiotusta toimenpiteistä ja niiden yksityiskohdista vähintään kaksi viikkoa etukäteen. Silloin ko alueella laiduntavat porot ehdittäisiin, olivatpa luonnon-/ sää-

olosuhteet mahdollisesti huonotkin, ehkä siirtää muualle ilman että niitä joudutaan ajattamaan pitkiä matkoja.

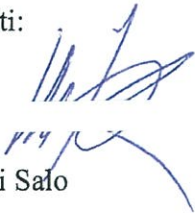
Paliskunta viittaa vielä siihen, että Metsähallitus laatinee juuri nyt Käsivarren alueen uutta käyttö- ja hoitosuunnitelmaa, joka valmistunee vuoden 2015 aikana. Suunnitelman yksityiskohdat huomioitaneen, ennen kuin hakemus ratkaistaan.

Päiväys ja allekirjoitus

Rovaniemellä 14 päivänä marraskuuta 2014

KÄSIVARREN PALISKUNTA

Laati:

Kari Salo

asianajaja, Rovaniemi

TURVALLISUUS- JA KEMIKAALIVIRASTOLLE

KÄSIVARREN PALISKUNNAN LAUSUNTO MALMINETSINTÄLUPAA KOSKEVASTA HAKEMUKSESTA

Lupatunnus: ML2014:0029

1. Malminetsintäluvan myöntämisen edellytykset poronhoito- ja saamelaisalueella:

Sillä seikalla, että GTK:n tutkimustoiminta perustuu sen toimintaa ohjaaviin säädöksiin, ei ole juridisesti mitään merkitystä lupaharkinnan kannalta. Malminetsintäluvan myöntämisen edellytyksistä säädetään kaivoslain 6 luvussa. Asian selvittämiseen ja ratkaisemiseen sovelletaan hallintolakia, ja hallintolain mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti, eikä lupaharkinnassa ole merkitystä sillä, mihin hakijan toiminta perustuu tai mitä tutkimuksia hakija on mahdollisesti aikaisemmin suorittanut.

Kaivoslain 11 §:n 2 momentin 2-kohdassa säädetään, että malminetsintäluvan nojalla tapahtuvasta malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle. Kaivoslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 273/2009 vp.) yksityiskohtaisten perustelujen mukaan em. lainkohdassa muulla elinkeinotoiminnalla tarkoitetaan poronhoitoa ja muita sellaisia elinkeinoja, jotka edellyttävät alueiden käyttöä. Lisäksi kaivoslain 50 §:n 1 momentin mukaan malminetsintälupaa ei saa myöntää, jos luvan mukainen toiminta 1) yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa olennaisesti heikentäisi saamelaiden kotiseutualueella edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria; ja 3) aiheuttaisi erityisellä poronhoitoalueella huomattavaa haittaa poronhoidolle.

Lupaharkinnassa on otettava huomioon paitsi kaivoslaki, myös muut asiaan vaikuttavat säädökset.

Suomessa lailla (107/1976) ja asetuksella (108/1976) voimaan saatetun kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 27 artiklan mukaan kansallisiin, uskonnollisiin tai kielellisiin vähemmistöihin kuuluvilta henkilöiltä ei muun ohella saa kieltää oikeutta yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa nauttia omasta kulttuuristaan. Kulttuurilla on ymmärrettävä muun muassa poronhoitoa saamelaiskulttuurin olennaisena osana. Suomen Perustuslain 17 §:n 3 momentin mukaan muun muassa saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Poronhoitolain 2 §:n 2 momentin mukaan tuossa lainkohdassa mainitulla erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella

maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. GTK:n hakemuksessa tarkoitettu alue kuuluu kokonaisuudessaan poronhoitolain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuun erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettuun alueeseen.

Kaikki edellä mainitut sopimukset ja lait on kaivoslain säännösten ohella otettava huomioon lupahakemusta ratkaistaessa (KHO 1999:14).

2. Kaivoslain 38 §:n mukainen neuvottelu 17.5.2016, Käsivarren paliskunnan näkemys eräistä neuvottelussa esitetyistä tiedoista:

Käsivarren paliskunta katsoo, että 17.5.2016 pidetyssä neuvottelussa GTK:n esittämät tiedot eivät ole kaikilta osin paikkansa pitäviä tai todennettavissa. Kysymys on GTK:n neuvottelua varten laatimasta Power Point-esityksestä (Lätäs1 malminetsintä-lupa-alueen suunnitellut tutkimukset, dia nro 8). Siinä ensinnäkin todetaan, että GTK:n tutkimustyöt eivät sen oman tulkinnan mukaan eroa merkittävästi alueella tapahtuvasta muusta jatkuvasta maastoliikenteestä. Tämä ei pidä paikkaansa. GTK:n hakemuksessa tarkoitettulla alueella eivät harjoita jatkuvaa maastoliikennettä muut kuin poronhoitajat. Poronhoidon harjoittamasta maastoliikenteestä malminetsintään liittyvä maastoliikenne poikkeaa merkittävästi. Maastoliikennelain säännökset huomioon ottaen muiden kuin poronhoitajien ja satunnaisten valvontaviranomaisten harjoittama maastoliikenne ei ole edes mahdollista suojelualueella.

Samassa Power Point-esityksessä (dia nro 8) myös mainitaan KHO:n todenneen päätöksessään 2002, ettei määräaikainen valtausoikeus ja työt aiheuta huomattavaa haittaa poronhoidolle. GTK ei ole esityksessään mitenkään yksilöinyt tätä KHO:n päätöstä, eikä sellaista myöskään löydy KHO:n vuosikirjaratkaisuista. Näin ollen paliskunnalla ei ole ollut mahdollisuutta perehtyä ratkaisuun ja lausua siitä mitään. Vuonna 2002 oli kuitenkin voimassa vanha kaivoslaki (503/1965). Nyt voimassa olevan uuden kaivoslain (621/2011) mukaan malminetsintä-lupa on voimassa huomattavasti kauemmin kuin vuoden 1965 kaivoslaissa, joten vuonna 2002 annetut ratkaisut eivät tämän vuoksi suoraan edes soveltuisi tämän päivän tilanteeseen.

3. Saamelainen poronhoito hakemuksessa tarkoitettulla alueella:

Käsivarren paliskunnassa harjoitetaan perinteistä saamelaista poronhoitoa. Tämä tarkoittaa ensinnäkin sitä, että porot eivät ole paliskunnan hoidossa, vaan poronhoitajat hoitavat porojaan itse tokkakunniksi jakautuneena. Toiseksi, perinteinen saamelainen poronhoito tarkoittaa luonnonlaitumiin tukeutumista. Poroilla on alueella poronhoitolain 3 §:n vahvistama vapaa laidunoikeus. Laidunalueiden määrä, laatu ja yhteneväisyys sekä laidunrauha ovat edellytys porojen vapaaseen laiduntamiseen perustuvan saamelaisen poronhoidon jatkuvuudelle.

Käsivarren paliskunnan porot hoidetaan perinteisesti tokkakunnittain. Paliskunta on jakautunut kolmeen tokkakuntaan; paliskunnan eteläosissa porojaan paimentavat Palojärvi – Kultima tokkakunnan jäsenet, paliskunnan keski- ja länsiosassa Kova – Labban tokkakunta ja paliskunnan pohjoisosassa on Raittijärven tokkakunta. Talvisin nämä tokkakunnat jakautuvat vielä omiin talvikyliin, joita voi olla talvesta riippuen 5-11 kappaletta, ja edelleen pienempiin tokkakuntiin jakautuneena. Lätäsenon varsi kuuluu Kovan-Labban kyläryhmän laidunalueisiin. Alueella laiduntaa noin 3.000 poroa. Elokuusta marras-joulukuulle alue on lähestulkoon koko Kova – Labban tokkakunnan käytössä, eli siellä laiduntaa tuolloin kymmenien poronomistajien poroja.

Lumen tultua porot kootaan erotuksiin teurastusta ja lukemista varten. Erotusten yhteydessä yleensä porot ratkotaan eli erotellaan talvilaiduntamisen helpottamiseksi tokkakuntaa pienempiin talvikyliin. Talvikylät pyrkivät pitämään porot erillään niin kauan kun moottorikelkkakelit jatkuvat. Porot ajetaan ympäri päivittäin eli jokainen poronomistaja käy moottorikelkalla ajamassa oman tokan ympäri, kääntäen liian kauas menneet porot takaisin tokkaan. Keväällä, kun hankikelit vaivaavat, on porot ajettava ympäri jopa muutaman tunnin välein. Myös räjähtävästi kasvanut petokanta, lisääntynyt maastoliikenne ja muu maankäyttö vaativat yhä enemmän ja enemmän porojen paimentamista.

4. Malminetsinnästä alueen saamelaiselle poronhoidolle aiheuttamista haitoista:

GTK on suorittanut alueella tutkimuksia jo vuosina 2011 – 2013. Niinpä alueen poronhoitajilla on omakohtaisia kokemuksia malminetsinnän poronhoidolle aiheuttamista haitoista. GTK:n liikkumiseen kytkeytyy raskasta kalustoa – myös hakemusasiakirjassa oli tuotu esiin, että käytetään mahdollisesti traktoria tai telakuljetuskonetta (5000kg) kuljetuksiin. Lisäksi on ilmaistu, että vettä otettaisiin mahdollisesti joista ja suolammista (virtaus on 20-40l/minuutti). Malminetsintätoiminnan seurauksena alueelle syntyvät moottorikelkka- ja telajoneuvourat sekä malminetsintätoiminnassa syntyvä maastoliikenne ja sen aiheuttama rauhattomuus lisäävät entisestään porojen hallitsemattoman siirtymisen alueelta toiselle. Siitä seuraa porojen sekoittuminen toisten talvikylien poroihin. Tästä aiheutuvat ylimääräiset poronhoitotyöt rasittavat myös tarpeettomasti poroja sekä toisaalta aiheuttavat poronomistajille sekä runsaasti lisätyötä että ylimääräisiä kustannuksia esim. polttoaineen ja kaluston kulumisen muodossa.

GTK:n hakemuksessa tarkoitetulla alueella laiduntaa talvikaudella kolme talvikylää. Molemmat paimentavat porojaan itsenäisesti. GTK:n tutkimustoiminta on lisännyt entisestään maastoliikennettä ja sen jälkeen jättämiä uria alueella, joita porot ovat lähteneet seuraamaan pitkiäkin matkoja. Käsivarren paliskunnan alueella on lisäksi myös paljon muuta maankäyttöä, ja poronhoito joutuu jatkuvasti väistymään muun maankäytön alta ja toimimaan yhä pienemmällä ja pienemmällä alueella. Erityisesti paliskunnan pohjoisosassa lisääntyvä matkailutoiminta heikentää alueen poronhoidon harjoittamisedellytyksiä ja lisää laidunpainetta koko paliskunnan alueella. Tämä on lisännyt poronhoitajien työtaakkaa merkittävästi, sillä eri talvikylien porojen pitäminen erillään ja ylipäätään koossa vaativat nyt entistä enemmän

paimentamista. Tilanne on erityisen haastava talvella, jolloin talvikylien poroja on pidettävä lähellä toisiaan alueella lisääntyneen muun maankäytön vuoksi.

Perinteiseen saamelaisporonhoitoon kuuluvan laidunkiertojärjestelmän ylläpitäminen on tullut entistä vaikeammaksi Käsivarren paliskunnan alueella, koska poronhoito joutuu entistä enemmän kilpailemaan alueen muiden maankäyttömuotojen, kuten matkailun, kanssa. Lisääntyneen muun maankäytön ja maastoliikenteen vuoksi poroja on jouduttu joinakin vuosina jopa ruokkimaan, jotta ne pysyisivät perinteisillä laidunalueillaan, eivätkä siirtyisi muiden tokkakuntien alueelle. Vaarana onkin, että jos muu maankäyttö alueella entisestään lisääntyy, muuttuu alueen poronhoitoperinne pysyvästi. Alueen poronhoidon harjoittamisedellytykset ovat jo merkittävästi heikentyneet muun maankäytön seurauksena, mikä tulee kaivoslain 38 §:n mukaan niin ikään ottaa huomioon lupaharkinnassa.

Myös kansainvälinen ratkaisukäytäntö on korostanut, että myös alueen muut käyttömuodot ja aikaisemmat toimenpiteet tulee ottaa kumulatiivisesti huomioon arvioitaessa vireillä olevan hankkeen vaikutuksia saamelaisten kulttuurinsa harjoittamisen mahdollisuuksiin¹. Luvan myöntämisen edellytysten arviointi ei tule perustua ainoastaan kyseessä olevaan lupahakemukseen, vaan myös alueen aikaisempi käyttö tulee ottaa kumulatiivisesti huomioon.

Yhteenveto / Käsivarren paliskunnan lausunto:

Edellä esitetyillä perusteilla Käsivarren paliskunta katsoo, että hakemuksessa tarkoitettu malminetsinnästä aiheutuisi alueen poronhoidolle sekä olennaista (KaivosL 11 § 2, mom. 2 kohta) että merkittävää (PoronhoitoL 2 § 2 mom) haittaa. Malminetsintä estäisi saamelaisia poronhoitajia harjoittamasta alueella perinteistä saamelaista poronhoitoa. Paliskunnan näkemyksen mukaan asiassa ei ole riittävästi selvitetty hakemuksessa tarkoitettua toiminnan sekä toisaalta sen ja muun maankäytön yhteisvaikutuksia alueen poronhoitoon ja saamelaisten poronhoitajien oikeuksiin. Luvan myöntämiselle on näin ollen olemassa kaivoslaissa tarkoitettu este, minkä vuoksi hakemus tulisi hylätä.

Kilpisjärvi 19.6.2016

Juha Tornensis

Käsivarren paliskunnan poroisäntä

¹ YK:n ihmisoikeuskomitean ratkaisu Äärelä ym. vs. Suomi, 1997.

15.12.2014

Dnro:573/D.a.5/2014

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Asia Saamelaiskäräjien lausunto malminetsintäluvhakemuksesta ML2014:0029
Viite Lisälausuntopyyntöne 19.11.2014

Tukes on lähettänyt saamelaiskäräjille lisälausuntopyynnön Enontekiön kunnan alueelle kohdistuvasta malminetsintäluvhakemuksesta ML2014:0029. Saamelaiskäräjät on antanut asiassa lausunnon 13.11.2014.

Saamelaiskäräjät toistaa 13.11.2014 Tukesille toimittamassaan lausunnossa esittämänsä kannan ja edellyttää em. lausunnosta ilmenevin perusteluin, että ennen lupahakemuksen ratkaisemista Tukes laatii yhteistyössä saamelaiskäräjien, kolttien kyläkokouksen, ao. viranomaisten ja saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien kanssa menettelyohjesäännöt, joissa sovitaan kaivoslain 38 §:n edellyttämistä menettelytavoista, yhteistyöstä ja vaikutusten arviointien tekemisestä saamelaisten kotiseutualueelle kohdistuvien hakemusten osalta. Neuvottelu tulee järjestää sen jälkeen, kun Tukes on neuvotellut TEM:in kanssa kaivoslain soveltamisesta saamelaisten kotiseutualueella.

Saamelaiskäräjät toistaa edelleen, että uusia lausuntopyyntöjä ei tule lähettää eikä lupapäätöksiä tehdä saamelaisten kotiseutualueen osalta ennen kuin yhteisistä menettelytavoista saamelaisten kotiseutualueella on sovittu ja Tukesin lupaharkintakäytäntö vastaa kaivoslain ja KHO:n ennakkotapauksen KHO:2014:111 vaatimuksia.

Saamelaiskäräjät toistaa edelleen, että se ei pysty tässä vaiheessa antamaan näkemystään malminetsintäluvhakemuksesta (ML2014:0029), koska arviota luvan mukaisen toiminnan vaikutuksista saamelaiskulttuurille ei ole tehty. Lupahakemusta ei voida ratkaista ennen kuin kaivoslain mukaiset selvitykset ja vuorovaikutusmenettelyt on tehty.

Enontekiöllä 15 päivänä joulukuuta 2014

Klemetti Näkkäljärvi
puheenjohtaja

Anni-Helena Ruotsala
ympäristösihteeri

(Puheenjohtaja päätti lausunnosta 15.12.2014)

Tiedoksi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Saamelaisten kotiseutualueen paliskunnat
Kolttien kyläkokous
Metsähallitus
Lapin Ely-keskus

13.11.2014

Dnro 532/D.a.5/2014

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Asia Saamelaiskäräjien lausunto malminetsintälupahakemuksesta ML2014:0029
Viite Lausuntopyyntöne 20.10.2014

Tukes on pyytänyt saamelaiskäräjiltä lausuntoa malminetsintälupahakemuksesta (ML2014:0029) Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueelle. Saamelaiskäräjille saapuneen lausuntopyynnön liitteeksi Tukes on laittanut Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelman, Tunturi-Lapin maakuntakaavan selostusosion, karttaotteen ja itse hakemuksen. Lausuntopyyntö ei pidä sisällään minkäänlaista arviota luvan mukaisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön ja saamelaiskulttuuriin. Lausuntopyyntö ja sen asiasisältö eivät ole muuttuneet KHO:n vuosikirjapäätökseen jälkeen (KHO 2014:111) vaan lausuntopyyntö on samanlainen asiasisällöltään ja sanamuodoltaan kuin Tukesin ennen vuosikirjapäätöstä toimittamat lausuntopyynnöt. Lausuntopyynnön liitteenä Tukes on toimittanut enemmän materiaalia kuin aikaisemmin, muttei ole arvioinut lainkaan alueen viranomaispäätösten vaikutuksia lupaharkintaan.

Lausuntopyynnössä todetaan, että "[e]nnen asian ratkaisemista Tukes varaa Saamelaiskäräjille mahdollisuuden selvittää hakemusten mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset (hyödyt ja haitat) saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan, harkita mahdollisten haittojen vähentämiseksi ja ehkäisemiseksi tarvittavat toimenpiteet sekä ottaa kantaa saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:n säädettyjen neuvottelujen tarpeellisuuteen". Saamelaiskäräjät huomauttaa, että kaivoslain 38 §:n 1 momentissa¹ tarkoitettujen, saamelaisten oikeuksia alkuperäiskansana koskevien vaikutusten selvittäminen on Tukesin, ei saamelaiskäräjien vastuulla. Näin linjasi myös Korkein hallinto-oikeus (KHO) vuosikirjapäätöksessään KHO:2014:111 (Dnro 2371/1/13 ja 2466/1/13, annettu 25.6.2014) (ks. myös KHO:n päätökset dnro 2372/1/13 ja 2465/1/13). KHO:n päätöksessä todetaan mm., että "Kaivoslain 38 §:n 1 momentissa mainitut tahot, kuten saamelaiskäräjät, eivät -- voi estää lupa-asian ratkaisemista jäämällä passiivisiksi. Säännöksessä mainittujen tahojen jäädessä passiivisiksi selvitysvastuu jää Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on joka tapauksessa selvitettävä kaivoslain 38 §:n 1 momentissa tarkoitettujen vaikutukset saamelaisten oikeuksiin alkuperäiskansana riippumatta siitä, onko saamelaiskäräjät osallistunut yhteistyömenettelyyn." (KHO:2014:111: 29.)

Huomioiden KHO:n em. ennakkopäätös kaivoslain 38 §:n soveltamisesta saamelaiskäräjät ei pidä Tukesin lausuntopyynnön muotoilua asianmukaisena, vaan edellyttää, että Tukes muuttaa lupaharkintakäytäntöään vastaamaan kaivoslain edellytyksiä KHO:n linjauksen mukaisesti: Tu-

¹ Kaivoslain 38 §, 1 momentti: "Lupaviranomaisen tulee saamelaisten kotiseutualueella selvittää yhteistyössä saamelaiskäräjien, alueen paliskuntien, alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen ja hakijan kanssa malminetsintäluvan, kaivosluvan tai kullanhuhdontaluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä harkita haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavat toimenpiteet. --"

kesin tulee selvittää kaivoslain 38 §:n mukaisesti malminetsintäluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Selvitystyössä on otettava huomioon hakemuksessa tarkoitettun alueen läheisyydessä voimassa olevat vastaavat luvat, mitä saamelaisten oikeuden kannalta alkuperäiskansana tärkeitä alueita hakemus koskee sekä muut saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana häiritsevät alueiden käyttömuodot hakemuksessa tarkoitettulla alueella ja sen läheisyydessä.

Vasta kyseisen selvityksen laatimisen jälkeen tulee Tukesin pyytää saamelaiskäräjiltä ja mikäli lupa koskee koltta-aluetta niin myös kolttien kyläkokouksen kaivoslain mukainen lausunto sekä järjestää tarvittavat neuvottelut. Kyseinen selvitys tulee saattaa saamelaiskäräjien ja kolttien kyläkokouksen tietoon lausuntopyyntöns yhteydessä. Selvityksen yhteydessä tulee toimittaa myös viranomaisten ja paliskuntien lausunnot saamelaiskäräjien ja kolttien kyläkokouksen tietoon.

Saamelaiskäräjät on neuvotellut Tukesin ohjauksesta vastaavan Työ- ja elinkeinoministeriön kanssa 27.10.2014 kaivoslain soveltamisesta saamelaisten kotiseutualueella ja KHO:n ennakkopäätöksen vaikutuksista.

Saamelaiskäräjät on käytännössä kaikissa lausunnoissaan Tukesille esittänyt toimenpiteitä yhteistyön ja lupaharkinnan kehittämiseksi. Saamelaiskäräjillä on ollut valmiudet ja halu tehdä Tukesin kanssa aidosti yhteistyötä kaivoslain toteuttamiseksi ja toivoo Tukesilta samanlaista tahtoa. Saamelaiskäräjät on korostanut yhteisten menettelyjen sopimisen tarvetta kaikissa Tukesin kanssa käymissään neuvotteluissaan.

Saamelaiskäräjät pitää välttämättömänä, että Tukes laatii yhteistyössä saamelaiskäräjien, kolttien kyläkokouksen, ao. viranomaisten ja saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien kanssa menettelyohjesäännöt, joissa sovitaan kaivoslain 38 §:n edellyttämistä menettelytavoista, yhteistyöstä ja vaikutusten arviointien tekemisestä saamelaisten kotiseutualueelle kohdistuvien hakemusten osalta. Neuvottelu tulisi järjestää sen jälkeen kun Tukes on neuvotellut TEM:in kanssa kaivoslain soveltamisesta saamelaisten kotiseutualueella.

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan on selvää, että uusia lausuntopyyntöjä ei tule lähettää eikä lupapäätöksiä tehdä saamelaisten kotiseutualueen osalta ennen kuin yhteisistä menettelytavoista saamelaisten kotiseutualueella on sovittu ja Tukesin lupaharkintakäytäntö vastaa kaivoslain ja KHO:n yllä viitatusen ennakkotapauksen vaatimuksia.

Saamelaiskäräjät ei pysty tässä vaiheessa antamaan näkemystään malminetsintälupahakemuksesta (ML2014:0029), koska arviota luvan mukaisen toiminnan vaikutuksista saamelaiskulttuurille ei ole tehty. Lupahakemusta ei voida ratkaista ennen kuin kaivoslain mukaiset selvitykset ja vuorovaikutusmenettelyt on tehty.

Enontekiöllä 13.11.2014

Klemetti Näkkäläjärvi
puheenjohtaja

Anni-Helena Ruotsala
ympäristösihteeri

Puheenjohtaja päätti lausunnosta 13.11.2014.

Tiedoksi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Saamelaisten kotiseutualueen paliskunnat
Kolttien kyläkokous
Metsähallitus
Lapin Ely-keskus

22.6.2016

Dnro 337/D.a.5/2016

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Asia Saamelaiskäräjien lausunto malminetsintälupahakemuksesta ML2014:0029

1. Asian tausta

Tukes on 17.5.2016 Enontekiön Hetassa järjestämässään, malminetsintälupahakemusta ML2014:0029 koskevassa neuvottelussa ilmoittanut varaavansa Saamelaiskäräjille vielä mahdollisuuden lausua asiasta. Saamelaiskäräjät on lausunut asiasta 13.11.2014 sekä 15.12.2016.

2. Kaivoslain 38 §:n vaatimukset

Saamelaiskäräjille 15.10.2014 lähettämässä lausuntopyynnössä Tukes on pyytänyt Saamelaiskäräjiä selvittämään hakemusten mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset (hyödyt ja haitat) saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan, har-kita mahdollisten haittojen vähentämiseksi ja ehkäisemiseksi tarvittavat toimenpiteet sekä ottaa kantaa saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:n säädettyjen neuvottelujen tarpeellisuuteen. Saame-laiskäräjät toistaa em. lausunnoissa esittämänsä kantansa ja muistuttaa edelleen, että Korkein hal-linto-oikeus (KHO) on vuosikirjapäätöksessään KHO:2014:111 (Dnro 2371/1/13 ja 2466/1/13, an-nettu 25.6.2014) linjannut, että kaivoslain 38 §:n 1 momentissa tarkoitettujen, saamelaisten oikeuksia alkuperäiskansana koskevien vaikutusten selvittäminen on Tukesin, ei Saamelaiskäräjien vastuulla. Vuosikirjaratkaisussa linjataan edelleen, että ”kaivoslain 38 §:n 1 momentissa mainitut tahot, kuten Saamelaiskäräjät, eivät voi estää lupa-asian ratkaisemista jäämällä passiivisiksi. Säännöksessä mainittujen tahojen jäädessä passiivisiksi selvitysvastuu jää Turvallisuus- ja kemi-kaalivirastolle. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on joka tapauksessa selvitettävä kaivoslain 38 §:n 1 momentissa tarkoitetut vaikutukset saamelaisten oikeuksiin alkuperäiskansana riippumatta siitä, onko Saame-laiskäräjät osallistunut yhteistyömenettelyyn.” (KHO:2014:111: 29.) Toisaalta kaivoslain 38§ 4 momentin mukaan Tukesin on arvioitava myös luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat haitat poronhoidolle. Koska poronhoito saamelaisten kotiseutualueella kuuluu saamelaisten perinteisiin elinkeinoihin, on selvää, että Saamelaiskäräjille tulisi edelleen varata tilaisuus ottaa kantaa sekä kaivoslain 38 §:n 1 momentin että 4 momentin mukaisten arviointien sisältöön ennen luvan myöntämistä.

Tukes on toimittanut lausuntopyynnön liitteenä lupahakemuksen lisäksi Tunturi-Lapin maakunta-kaavan selostusosion, Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelman, sekä kartat Tunturi-Lapin kaivosalueista ja mineraalivarantoalueista (maakuntakaavaselostuksesta), kaivoslain mukaisista muista lupahakemuksista ja luvista 9.10.2014, alueen päämaankäyttöluokis-ta (lähinnä suojelualueet), sekä hakemusalueesta. Tukesin selvitys alueen muusta maankäytöstä on suppea ja yleisluontoinen, eikä sisällä selvitystä koko paliskunnan alueen muusta maankäytöstä, kuten matkailutoiminnasta ja maastoliikenteestä. Tukes ei myöskään ole toimittanut Saamelaiskä-räjille Käsivarren paliskunnan lausuntoa hakemuksesta.

Tukes ei ole myöskään arvioinut luvan mukaisen toiminnan vaikutuksia yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden käyttömuotojen kanssa saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksiin, erityisesti poronhoitoon. Hakemusalue sijaitsee Käsivarren paliskunnan alueella, jossa harjoitetaan perinteistä saamelaista poronhoitoa tokkakuntiin jakautuneina. Saamelainen poronhoito perustuu laidunkiertoon ja porojen vapaaseen laiduntamiseen. Tämän vuoksi tarkastelu tulisi ulottaa paljon laajemmalle alueelle, sillä yksittäiset toiminnot ja häiriötekijät vaikuttavat paliskunnan koko laidunkiertojärjestelmään; muu maankäyttö yhden tokkakunnan alueella vaikuttaa väistämättä myös muiden tokkakuntien poronhoitoon ja täten koko paliskunnan poronhoitoon. Arvioinnissa tulisi ottaa huomioon muun maankäytön vaikutukset mm. porojen kulku- ja kuljetusreitteihin sekä porojen laidunnusrauhaan. Edelleen arvioinnissa tulisi selvittää alueen mahdolliset erityiset merkitykset Käsivarren paliskunnan poronhoidolle, erityisesti alueella paimentavalle Kova-Labban tokkakunnalle.

3. Saamelaiskäräjien kanta

Tukesin lupaharkintakäytäntö ei vastaa kaivoslain ja KHO:n yllä viitatusen ennakkotapauksen vaatimuksia, sillä arviota luvan mukaisen toiminnan vaikutuksista saamelaiskulttuurille ei ole tehty. Koska ko. selvitystä ei ole tehty, ei kaivosviranomaisella myöskään ole edellytyksiä arvioida täytyvätkö kaivoslain 50 §:n tarkoittamat luvan myöntämisen esteet (vrt. Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös 15/0184/1, annettu 22.5.2015). Näin ollen lupahakemusta ei voida ratkaista ennen kuin kaivoslain mukaiset selvitykset ja vuorovaikutusmenettelyt on tehty: Tukesin tulee ensin selvittää kaivoslain 38 §:n mukaisesti malminetsintälupahakemuksen mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kielitään ja kulttuuriaan, ja vasta sitten pyytää Saamelaiskäräjiltä lausunto sekä järjestää tarvittavat neuvottelut. Em. selvitys sekä muiden viranomaisten ja alueella poronhoitoa harjoittavan paliskunnan lausunto tulee liittää Saamelaiskäräjille toimitettavan lausuntopyynnön liitteeksi.

Inarissa 22. päivänä kesäkuuta 2016

Tiina Sanila-Aikio
puheenjohtaja

Anni-Helena Ruotsala
ympäristösihteeri

Lausunnon laatimiseen osallistui ma lakimiessihteeri Kalle Varis

Puheenjohtaja päätti lausunnosta kuultuaan varapuheenjohtajia 22.6.2014.

From: [KaivosAsiat](#)
To: [Keskitalo Ilkka](#); [Liikamaa Terho](#)
Subject: VL: Vastaus, GTK Käsivarren Lätäsenon malminetsintälupahakemus
Date: torstaina 9. kesäkuuta 2016 8.07.58

Lähetetty: torstaina 9. kesäkuuta 2016 6.58
Vastaanottaja: KaivosAsiat
Aihe: VL: Vastaus, GTK Käsivarren Lätäsenon malminetsintälupahakemus

Lähetetty: Virve Sallisalmi [<mailto:virve.sallisalmi@fsgk.se>]
Lähetetty: 8. kesäkuuta 2016 17:43
Vastaanottaja: Kirjaamo (jakelulista)
Kopio: FSGK Info; timo.jokelainen@ely-keskus.fi; Antti Johan
Aihe: Vastaus, GTK Käsivarren Lätäsenon malminetsintälupahakemus

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio on 25.5.2016 pyytänyt TUKESilta tietoja koskien Käsivarren Enontekiön kunnan Lätäsenon alueelle GTK:n hakemaa malminetsintälupaa. Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio kiittää saadusta aineistosta.

Rajajokisopimuksen tarkoituksena on mm. turvata vesienhoitoalueella kummankin sopimuspuolen mahdollisuudet rajajokien tasapuoliseen käyttöön rajaseudun etuja edistävällä tavalla. Erityistä huomiota sopimuksen 2 artiklan mukaan on kiinnitettävä mm. yhteisten pinta- ja pohjavesien tilatavoitteiden saavuttamiseen, luonnonsuojeluun, kulttuuriarvojen suojeluun ja ympäristönsuojeluun. Rajajokisopimuksen sopijapuolet huomioivat mm. vuoden 1992 biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen.

Komissiolla on rajajokisopimuksen 11§ mukainen toimivalta mm. lausua lupa-asiassa ja hakea valittamalla muutosta lupa-asiassa kyseisessä artiklassa esitetyin edellytyksin. Komissiolla on 12§ oikeus saada tieto asioista ja päätöksistä, joista sillä on oikeus lausua tai joihin sillä on oikeus hakea muutosta, niin että komissio voi käyttää sille 11 artiklan mukaan kuuluvaa toimivaltaa.

Rajajokikomissio kehottaa TUKESia huomioimaan Suomen ja Ruotsin välisen rajajokisopimuksen viranomaisilta edellyttämät menettelyt Tornionjoen vesistöalueelle kohdistuvien hankkeiden lupaprosesseissa.

Ystävällisin terveisin

Virve Sallisalmi

Finsk-svenska gränsälvskommissionen
 Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio

www.twitter.com/Tornionjoki

virve.sallisalmi@fsgk.se

virve.sallisalmi@srrjk.fi

Tel: +46 72 211 34 91

Puh: +358 40 526 11 06

Postadress i Sverige:

Box 125
SE-953 23 HAPARANDA

Postiosoite Suomessa:

PL 2
FI-95401 TORNIO

Kansli/Kanslia; Storgatan 92 A, Haparanda/Haaparanta

info@fsgk.se info@srrjk.fi

Tel/Puh: + 46 922 616 80

Fax: +46 922 130 02

www.fsgk.se www.srrjk.fi

TURVALLISUUS- JA KEMIKAALIVIRASTOLLE

Muistutus/lausunto koskien GTK:n malminetsintälupahakemusta: Lätäs ILupatunnus: **ML2014:0029**

GTK:n malminetsintälupahakemus koskien Lätäs I aluetta sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella, Käsivarren paliskunnan alueella, jossa saamelaisten kulttuuriin kuuluu keskeisesti poronhoito. Malminetsintälupaa ei tule myöntää, koska luvalla olisi Käsivarren paliskunnan porosaamelaisten perustuslaillisia oikeuksia heikentäviä vaikutuksia ylläpitää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Lisäksi lupa olisi ristiriidassa kaivoslain 50 §:n 1 ja 3 momenttien kanssa.

Alue on keskeistä saamelaisten poronhoitajien talvilaidunalueetta, joka voi huonoimpina talvina turvata suurelta osin porojen ravinnonsaannin. Kaikella malminetsintää koskevalla toiminnalla on väistämättä vaikutuksia esimerkiksi alueen melutasoon (poraukset ja liikkuminen moottorikelkoilla sekä mönkijöillä) ja alueella tapahtuvaan liikkumiseen heikentäen nykyisiä porojen laidunmahdollisuuksia ja siten saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana harjoittaa kulttuuriaan.

Perinteisestä poronhoitomallista johtuen alueella olevilla tokkakunnalla/tokkakunnilla ei ole ns. "väistömaita", joten poroille ei ole löydettävissä korvaavia laidunmaita niille, joissa malminetsintää tapahtuisi. Ottaen huomioon, että vielä 1970 -luvulla talvi- ja kesälaitumien välimatkat olivat lähemmäs 200 kilometriä, nykyisillään alueet ovat kaventuneen yli puoleen siitä. Jos nykyisiäkin laidunmaita kavennetaan, käy perinteinen siida-pohjainen poronhoito mahdottomaksi. Tämä vaarantaisi saamelaisten perustuslaillisten oikeuksien toteutumisen.

Lisäksi valmistelusta huomautettakoon, että malmilupaa valmisteltaessa ei ole suoritettu riittävää saamelaiskulttuuria koskevaa vaikutusarviota. Hakemus on ensimmäinen hakemus saamelaisten kotiseutualueella, johon sovelletaan uutta kaivoslakia. Sikäli nyt on oleellista luoda toimintamallit, jotka ohjaavat kuinka vaikutusarvio tulisi suorittaa mahdollisia tulevia hakemuksia varten. Nykyisellään riittävää ja erillistä vaikutusarviota ei ole suoritettu.

Alue on Natura 2000-alueetta ja soidensuojelualueetta, jotka osaltaan Metsähallituksen lausunnossa (MH541 9/2014, Lapin luontopalvelut 21.11.2014) esiintuomin perustein, tukevat lupahakemuksen hylkäämistä.

Malmilupa heikentäisi perustuslain 17 § 3 toteutumista

Suomen perustuslain (11.6.1999/731) 17§ 3 momentti turvaa, että saamelaisilla on alkuperäiskansana oikeus ylläpitää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Ympäristövaliokunta on katsonut luonnonsuojelulain muuttamista koskevan lausuntonsa yhteydessä, että 17.3 § ”perustuslain säännöksellä turvataan muun muassa sellaisten saamelaisten kulttuurimuotoon kuuluvien perinteisten elinkeinojen kuin poronhoidon, kalastuksen ja metsästyksen harjoittamista.” (YmVM 11/2010 vp - HE 99/2009 vp).

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö 7/2003 vp on linjannut, että ”Erytistä huomiota tulee kiinnittää saamelaisten oikeuksiin alkuperäiskansana ja saamelaiskulttuurin tärkeimmän aineellisen perustan eli poronhoidon turvaamiseen. Viranomaisten tulee suunnitelmallisesti edistää saamelaisten mahdollisuuksia harjoittaa poronhoitoa ja hankkia sillä toimeentulonsa.” (TyVM 7/2003 vp — HE 44/2003 vp)

Saamelaisten elinkeinojen, kuten poronhoidon uhkatekijöihin lukeutuu muut alueen maankäyttöpaineet, mukaan lukien kaivostoiminta. Malminetsintäluvan myöntäminen ei siten edistä millään tavoin saamelaisten mahdollisuuksia harjoittaa poronhoitoa, vaan päinvastoin, malminetsintä aiheuttaa lisääntyvää liikennettä, meluhaittaa sekä muutoksia luontoon.

Malminetsinnän kielteiset vaikutukset saamelaisten oikeuksien toteutumiselle on tunnustettu myös kansainvälisesti. Kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 37/1970) täytäntöönpanoa valvova rotusyrjinnän poistamista käsittelevä komitea on ilmaissut huolensa siitä, että saamelaisten perinteisesti asuttamilla maa-alueilla jatketaan erilaisia hankkeita ja toimintoja, kuten kaivostoimintaa ja metsähakkuita, jotka vaikuttavat saamelaisten elinkeinojen harjoittamiseen (CERD/C/FIN/CO/20— 22).

Malmilupaa valmistellessa olisi tullut turvata perustuslain 20 § huolellisemmin

Perustuslain 20 §:n 2 momentti edellyttää, että julkinen valta pyrkii turvaamaan kansalaisille mahdollisuuden vaikuttaa heitä koskevan elinympäristöä koskevaan päätöksentekoon. Suomi on sitoutunut noudattamaan tiedonsaanti-, osallisuus ja muutoksenhakuoikeuksia myös EU-lainsäädännön, Århusin sopimuksen ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen sekä sitä koskevan oikeuskäytännön nojalla. Ympäristöministeriön Miten ympäristöperusoikeus toteutuu? –raportissa havaittiin, että keskeistä 20 §:n toteutumiselle on riittävä tiedonsaanti, joka on edellytys myös osallistumiselle (2014).

Saamelaiskäräjien ympäristösihteeri toi kirjeenvaihdossa esiin, että vuoden 2014 kuulutuksen jälkeen GTK on muuttanut ja supistanut hakemusta koskevaa aluetta vuoden 2016 alussa. Samaan viitataan 19.5.2016 neuvottelujen GTK:n PP-esityksestä. TUKES:ilta tietoja pyydettyäessä ohjattiin kuitenkin tutustumaan vuoden 2014 annettuun kuulutukseen. Jos hakemuksen tiedot ovat keskeisesti muuttuneet, olisi tästä muutoksesta ollut asianmukaista tiedottaa asianosaisille ja

laatia asiassa uusi kuulutus. Erityisesti asiasta olisi tullut tiedottaa paliskunnalle ja paikallisille tokkakunnille, jotta he voivat lausua päivitetyn tiedon valossa.

Huomautettakoon lisäksi, että kun GTK 15. helmikuussa 2016 Käsivarren paliskunnan alueella järjesti yleisötilaisuuden, jossa oli paikalla poronhoitajia, kyseessä olevasta hakemuksesta ei kerrottu tai sitä ei käsitelty, joka osaltaan herättää epäluottamusta tiedonkulun suhteen GTK:n ja paikallisyhteisön välillä.

Kaivoslain 38 § huomioiminen

Lätäs I malminetsintäluvan valmistelun yhteydessä on järjestetty kaivoslain 38 § mukaiset neuvottelut 19.5.2016. Neuvotteluihin ei kuitenkaan ole osallistunut niiden tokkakuntien edustajia, joiden poronhoitoalueesta on kysymys. Riittävän saamelaisten oikeuksien, kulttuurin ja erityisesti poronhoidon vaikutusarvion turvaamiseksi TUKES:n olisi tullut varmistaa, että alueen parhaiten tuntevat tokkakuntien edustajat olisivat osallistuneet neuvotteluihin. Toki koska haitat yhdelle alueelle kumuloituvat ja vaikuttavat toisiinkin alueisiin, myös muilla kuin alueella suoraan laiduntavilla on intressi tulla kuulluksi.

Käsivarren paliskunnan perinteisessä, jutaavassa, poronhoitomallissa keskeistä on, että jokaisella kyläkunnalla on omat perinteiset kesä- ja talvilaidunmaansa. Kyläryhmillä on eri laidunalueet ja poronhoidon aikataulut poikkeavat toisistaan, joten vain alueen tokkakunta/tokkakunnat osaavat vastata tarkimmin vaikutuksista. Siten vaikutusarvion kannalta keskeistä olisi selvittää alueen tokkakuntien kanssa vaikutukset. Luvasta ei tule päättää ennen kuin riittävä vaikutusarvio on laadittu.

Lupaviranomaisen tulee erityisellä poronhoitoalueella selvittää yhteistyössä alueella toimivien paliskuntien kanssa luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat haitat poronhoidolle.

TUKES:n toimittamissa Lätäs I koskevista materiaaleissa ei ole tietoa erityisestä saamelaisten oikeuksien vaikutusarviosta. Nykyisellään ainoastaan paliskunnan 2014 vuoden lausunto sekä kaivoslain 38 § mukaisen neuvottelujen pohjalta kirjattu muistio ovat nostaneet esiin vaikutuksia alueella. Verrattuna esimerkiksi alueen ympäristöä koskevien vaikutusten arviointiin, ei edellä mainittuja voi pitää riittävänä ja kattavana vaikutusarviona, vaan tavallisena, lain edellyttäminä kuulemisina ja neuvotteluina.

Esimerkiksi saamelaiskäräjät on 2014 lausunnossaan pidättäytynyt lausumasta asiasta ennen kuin asiasta laaditaan riittävä selvitys alueen läheisyydessä voimassa olevista vastaavista luvista, mitä saamelaisten oikeuden kannalta tärkeitä alueita hakemus koskee ja muiden saamelaisten alkuperäiskansan oikeuksia häiritsevien alueiden käyttömuotojen kartoittamista (saamelaiskäräjien lausunto, 13.11.2014, Dnro 532/D.a.5&2014).

Alueella toimii oma Akwé: Kon –ryhmä, joka on parhaillaan selvittänyt Käsivarren alueen perinnetietoa. TUKES:n tulisi ottaa huomioon valmistelussa YK:n Biodiversiteettisopimuksen artikla 8(j):n mukaiset vapaaehtoiset ohjeet kulttuuri-, ympäristö- ja sosiaalivaikutusten arviointia ajatellen ja konsultoida Akwé: Kon –ryhmää malminetsintäluvan vaikutuksista saamelaiskulttuurille. Akwé: Kon ohjeet on tarkoitettu käytettäväksi hankkeiden ja suunnitelmien vaikutusarvioinnissa, jotka toteutetaan alkuperäiskansojen asuinalueilla tai käyttöalueilla (<https://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Muut/AkweKonraportti2013.pdf>).

Kaivoslain 38 § 3: muut saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana häiritsevät alueiden käyttömuodot hakemuksessa tarkoitettulla alueella ja sen läheisyydessä.

Lupavalmistelussa tulee huomioida kaivoslain 38 § mukaisesti, että Käsivarren paliskunnan alueelle kohdistuu painetta myös muusta maankäytöstä. Maankäytön arviointi vain rajautuen malminetsintälupaa koskevalle alueelle ei anna kokonaiskuvaa siitä, että Käsivarren poronhoitoalueita uhkaa kaventaa myös esimerkiksi turismi (moottorikelkat, pilkkiminen, mönkijäajot), kaavailtu tuulivoima ja 3D_EISCAT revontulitutka. Edellä mainitut toiminnot vievät maata ja aiheuttavat melua. Melu voi aiheuttaa porojen hajautumista tokasta, ruokailun häiriintymistä, stressiä ja paetessa loukkaantumisia. Kriittisinä aikoina melu voi aiheuttaa esimerkiksi poroille keskenmenoja.

Aluetta koskevista ympäristöhaasteista on laadittu vuonna 2015 dokumentti ”Porot kuuluvat tuulelle”, jossa paikalliset porosaamelaiset arvioivat eri ympäristöuhkia alueella (dokumentti saatavilla pyynnöstä sähköisesti). Lisäksi Lapin yliopiston, Tampereen yliopiston ja Helsingin yliopiston projekti tuotti verkkosivun (rahoittaja: Koneen säätiö), jossa on useita Käsivarren paliskunnan alueen saamelaisten haastatteluja (Nils-Jonas Ketola, Anni-Kristiina Juuso, Minna Näkkäljärvi, Nils-Henrik Valkeapää) ympäristöuhkiin liittyen. (<http://www.ymparistokonfliktisovittelu.fi/fi>). Haastattelumateriaali ja dokumentti tulisi tullut ottaa huomioon lupaa valmistellessa, sillä se auttaa tunnistamaan alueen lukuisat häiritsevät maankäyttömuodot paliskunnan alueella porosaamelaisten näkökulmasta.

Alueella myös suoritetaan parhaimmillaan saamelaisten ympäristöä koskevaa perinnetieto- hanketta Nesslingin säätiön rahoittamana.

Kaivoslain 50 § estää malmiluvan myöntämisen Lätäs I alueelle

Luvan myöntämisen esteet saamelaisten kotiseutualueella, koltta-alueella ja erityisellä poronhoitoalueella

Kaivoslain 50 § 1 momentissa luvan myöntämisen esteiksi on katsottu, että yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa lupa olennaisesti heikentäisi saamelaisten kotiseutualueella edellytyksiä harjoittaa

perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria.

Lätäs I alue on juuri tällaista kaivoslain 50 § 1 momentin tarkoittamaa aluetta, jossa alueen muiden käyttömuotojen kanssa lupa heikentäisi olennaisesti saamelaista, perinteistä poronhoitoa, joka on olennaisesti paikkaan sidottua.

Edelleen 50 § 3 momentissa säädetään, ettei malminetsintälupaa saa myöntää, jos luvan mukainen toiminta aiheuttaisi erityisellä poronhoitoalueella huomattavaa haittaa poronhoidolle. Kun kyseessä on 50 § 3 momentin mukainen haitta, lupaa ei voida myöntää edes silloin kun haittoja voitaisiin vähentää lupamääräyksin.

Käsivarren paliskunnan alueella on ollut aiemmin GTK:n toimintaa 1960-luvusta lähtien, joka on vakavammillaan häirinnyt poroja ja aiheuttanut mm. porojen loukkaantumisia ja kuolemia. Nämä loukkaantumiset ja kuolemat liittyivät maastoon jätettyihin teräviin esineisiin (rautalankoihin yms.) ja kuoppiin.

Esimerkiksi edelleen vuonna 2007 n. kymmenen vuotta aiemmin suoritetuista malminetsintää koskevista tutkimuksista maastoon oli jätetty Ruossakeron alueella metallisia esineitä, joihin porot olivat loukanneet itseään. Tutkimusten tekeminen on aiheuttanut myös ylimääräisiä teitä ja parakkeja, joita ei ollut poistettu, joten luonto ja alue ei ole palautunut aiemmin ennalleen. Tämä aiempi toiminta osoittaa, että riittävää huolellisuutta ei ole noudatettu. Tämä aiheuttaa perustellun huolen siitä, että vastaava toiminta toistuisi, jos lupa myönnetään Lätäs I alueelle.

Aiemmin tapahtuneen pohjalta on oletettavissa, että pahimmillaan toiminnalla on vastaavanlaisia, huomattavia, jopa porojen kuolemaan koskevia seurauksia. Lätäs I alueella voidaan katsoa, että malminetsinnästä aiheutuisi tällaista huomattavaa haittaa poronhoidolle, sillä kyseessä on keskeinen talvilaidunpaikka ja myös kesällä laidunalue.

Poronhoitolaki 2§

Poronhoitolain (1990/848) 2 § mukaan erityisellä poronhoitoalueella ei saa valtion maata käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Hakemuksen tarkoittama malminetsintä vaikuttaa siihen, että talvilaidun aluetta ei voi käyttää täysimääräisesti edellä jo esiintuoduista seikoista johtuen (kaivoslain 50 § 3 koskevat seikat).

Lisäksi porotokat saattavat hajaantua, jos ne lähtevät seuraamaan uria pitkiäkin matkoja. Tämä aiheuttaa poronhoidon kannalta lisävaivaa ja haittaa.

Lisäksi porot voivat häiriintyä melusta siten, että ne karttavat aluetta, vaikka muualla ei olisikaan ruokaa. Talvien erilaisuutta on mahdoton ennustaa – vaikeimpina talvina hakemusalue saattaa muodostua ainoaksi, elintärkeäksi alueeksi porojen talviruokailun kannalta. Jollei alue ole käytettävissä, voi se

vaarantaa porojen riittävän ravinnonsaannin. Siten keskeistä talvilaidunalueetta ei tulisikaan riskeerata tai se voi johtaa poronhoitolain 2 §:n tarkoittamaan huomattavaan haittaan poronhoidolle.

Ympäristölainsäädäntö estää malmiluvan myöntämisen Lätäs I alueelle

Alkuperäiskansojen perinteiset elinkeinot perustuvat maan kestäväan käyttöön ja luonnon kunnioittamiseen. Biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen (SopS 78/1994) 8 (j) artikla tunnustaa tämän alkuperäiskansan perinteisiin elämänmuotoihin liittyvän tietämyksen ja käytännöt biologisen monimuotoisuuden suojelun ja kestäväan käytön kannalta ja kannustaa valtioita lainsäädännössään kunnioittamaan, suojelemaan ja ylläpitämään alkuperäiskansan tietämystä.

Kuten Metsähallitus omassa lausunnossaan (MH541 9/2014 Lapin luontopalvelut 21.11.2014) linjasi, malminetsintälupaa ei tule myöntää, sillä se ei huomioonota riittävästi alueen suojeltavia kohteita.

Hakemusalue sijaitsee soidensuojelualueella, erityisellä poronhoitoalueella sekä kahdella Natura-alueella, joten alueella on ympäri vuoden niin luonnonsuojeluin kuin poronhoidon näkökulmasta suojattavia intressejä, jotka eivät ole yhteen sovitettavissa malminetsinnän kanssa. Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualue on erityinen suojelualue luontotyypeiltään ja kasvillisuudeltaan (useita suojeltavia lajeja). Täten malminetsintä edellyttää lisäksi lupaa ympäristöministeriöstä. Lisäksi alue on erityistä linnuston suojelualueetta, jossa pesimärauha tulee turvata.

Muut huomautukset hakemuksesta

Raskaat kulkuneuvot, jotka hakemuksessa on mainittu, ja vedenotto suolammista kuluttavat maaperää, soita ja vesiä – hakemuksessa kuitenkin kiistetään, että toiminnasta aiheutuisi huomattavia haittoja. Hakemuksessa olisi tullut kuvata tarkasti ja tutkimukseen pohjaten, millaisia vaikutuksia toiminnalla tosiasiallisesti on. Lyhyt toteamus, että haittoja ei ole, ei ole riittävä.

Lisäksi GTK katsoi hakemuksessaan, ettei sen tarvitse antaa takuita, sillä se on valtion omistama. GTK:n olisi kuitenkin tullut avata, miten valtio-omisteisuus takaa sen vastuullisen toiminnan.

Lopuksi

Näillä kaikilla yllä olevilla perusteilla malminetsintälupaa ei tule myöntää.

19.6.2016, Helsinki

Heta-Elena Heiskanen
tutkija (julkisoikeus, ihmisoikeudet, kansainvälinen ympäristöoikeus, saamelaiden oikeudet)
Tampereen yliopisto

Malminetsintälupahakemus Lätäs 1
Enontekiö, Lätäseno

GTK
gtk.fi

LITTE 12

Johdanto

- GTK:n tutkimustyöt perustuvat sen toimintaa ohjaaviin säädöksiin kuten lakiin ja valtioneuvoston asetukseen **GTK:sta, joiden puitteissa se eroaa kaivos- ja malminetsintäyhtiöistä**
- Lisäksi GTK:n toimintaa ohjaa myös muu voimassa oleva ja sen toimintaan soveltuva lainsäädäntö, kuten ympäristönsuojelulaki sekä luonnonsuojelulaki
- Toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa GTK kunnioittaa muiden maankäyttäjien näkemyksiä ja pyrkii ottamaan ne huomioon toiminnassaan parhaalla mahdollisella tavalla
- GTK:n pääasiallisena tehtävänä on tehdä elinkeinoelämän ja muun yhteiskunnan kannalta tarpeellista **geologian alan tutkimus- ja kehitystyötä sekä huolehtia toimialan tiedonkeruusta ja tietohuollosta**
- Geologian tutkimuskeskuksen **pääasiallinen työ on perustutkimukseen ja tiedonkeruuseen liittyvää toimintaa**, joskin se tekee myös malminetsintää silloin kun se katsoo **valtion edun** sitä vaativan
- Kaikki GTK:n suorittamat tutkimustoiminnat ovat **lupiin perustuvia**, joita se tarpeen tullen hakee maanomistajalta tai maata hallinnoivalta taholta. Usein lupia myöntävät viranomaiset kuulevat lupaa myöntäessään muitakin viranomaistahoja

Lätäs1 malminetsintälupa-alueen aikaisemmat tutkimukset

Aikaisemmat geologiset tutkimukset (GTK)

- GTK on suorittanut alueella kallioperäkartoitusta aina 50-luvulta alkaen
- GTK on suorittanut alueella vuonna 2011-2012 moreeninäytteenottoa (koneellinen)
- GTK on suorittanut alueella vuonna 2011-2012 tutkimuskairauksia (koneellinen)
- GTK on suorittanut alueella vuonna 2011-2012 geofysiikan mittauksia
- GTK on suorittanut alueella vuonna 2013 purosedimenttinäytteenottoa
- GTK on suorittanut alueella vuonna 2013 biogeokemiallista näytteenottoa

Muut tutkimukset (GTK)

- GTK on vuonna 2015 laatinut alueelta yhteisvaikutustenarviointi raportin, johon liittyy Natura-arvio sekä siihen liittyvät maastotarkastukset

Lätäs1 malminetsintäalueen suunnitellut tutkimukset

- GTK on hakenut TUKES:lta **malminetsintäaluetta Lätäs1** suorittaakseen loppuun alueen keskeneräiset geologiset tutkimukset sekä selvittääkseen esiintyykö alueen kallioperässä merkittäviä määriä kuparia, kultaa ja rautaa sekä onko koko alue laajemmin potentiaalinen näiden metallien esiintymisen kannalta
- GTK on jo ennen TUKES:n päätöstä pienentänyt malminetsintäaluetta hakemuksessa ilmoitetusta alueesta koskemaan pelkästään tutkimuksen kannalta merkittävimpiä alueita
- GTK:n tutkimukset sisältävät **pelkästään näytteenottoa kairaamalla** sekä **mahdollisesti geofysiikan maastomittauksia** tarveharkintaisesti

Lätäs1 malminetsintälupa-alueen suunnitellut tutkimukset

- Tutkimukset ovat onnistuessaan yksivaiheisia eli edellä mainitun tutkimuksien jälkeen tulokset raportoidaan sopivalla tavalla ja **Lätäs1 alueen tutkimuksista luovutaan ainakin GTK:n osalta**
- **Tutkimukset suoritetaan talvikauna** (optimi: joulukuu-huhtikuu), lintujen pesimääjan ulkopuolella, vasomisajan ulkopuolella sekä maan ollessa roudassa ja jäässä sekä lumipeitteen aikana
- Tutkimuksissa tullaan noudattamaan yhteisvaikutustenarvioinnissa esitettyjä toimintatapoja
- Tutkimukset tulee suorittamaan GTK:n tarjouskilpailun pohjalta tutkimuskairaukseen erikoistunut urakoitsija ja geofysiikan mittauksista vastaa GTK
- Tutkimukset täytyy suorittaa kairaamalla, koska alueella ei ole kalliopaljastumia

Lätäs1 malminetsintälupa-alueen suunnitellut tutkimukset

Huomioitavia seikkoja:

- ❖ Suoritettavat tutkimukset on suunniteltu etukäteen ja ne on esitetty lupaviranomaisille (TUKES, ELY, Metsähallitus, YM), jotta ympäristölle ja poronhoidolle koituva mahdollinen haitta voitaisiin minimoida
- ❖ GTK tiedostaa tutkimuksiinsa liittyvät ongelmat ja pyrkii niitä minimoimaan, koska sen intressipiirissä ei ole vaikeuttaa muiden alueetta käyttävien toimintaa
- ❖ Suoritettavat tutkimustyöt ovat tiedossa ja niihin voi varautua. GTK on aina halukas jakamaan tietoa sekä tulee olemaan yhteydessä esimerkiksi paliskuntaan ja tokkakunnan edustajaan ennen töiden aloitusta. GTK:lta voi myös kysyä omatoimisesti tietoja tulevista töistä

Lätäs1 malminetsintälupa-alueen suunnitellut tutkimukset

Huomioitavia seikkoja:

- ❖ GTK:n tutkimustyöt ovat alueella lyhytkestoisia ja sen tulkinnan mukaan eivät eroa merkittävästi alueella tapahtuvasta muusta jatkuvasta maastoliikenteestä
- ❖ Korkein hallinto-oikeus on todennut päätöksessään 2002 ettei määräaikainen valtausoikeus ja työt aiheuta huomattavaa haittaa poronhoidolle
- ❖ GTK katsoo, että pitkittyneet lupaprosessit pidentävät tutkimuksia ja tämä ei varmasti ole kenenkään intressissä

Kokousmuistio
19.5.2016

Lupatunnus
ML2014:0029

Asia: Malminetsintälupaa ML2014:0029 koskeva neuvottelu (kaivoslaki 621/2011, 38 §)

Aika: 17.5.2016 klo 12.30–15:30.

Paikka: Enontekiön kunnanhallituksen kokoussali, video yhteys Pilke (Rovaniemi) ja Sajos (Inari)

Tukes (kaivosryhmä, Rovaniemi) toimi kokouksen kokoonkutsujana ja järjestäjänä

Enontekiön kunnanhallituksen kokoussali:

Enontekiön kunta: Alatörmänen Seppo, Keskitalo Sari, Lämsä Kimmo, Mäkelä Eino, Rantapelkonen Jari

GTK: Konnunaho Jukka, Pietikäinen Kimmo, Rauhala Jarmo

Käsivarren paliskunta: Juuso Per-Oula, Palojärvi Tuomas I

Saamelaiskäräjät: Magga Ulla-Maarit

Tukes: Keskitalo Ilkka, Liikamaa Terho

Pilke, Rovaniemi videoneuvotteluhuone

Metsähallitus: Törvi Liinu

Sajos, Inari videoneuvotteluhuone

Saamelaiskäräjät: Aikio Esko

1. Terho Liikamaa avasi kokouksen ja esitti että Tukes toimii neuvottelun puheenjohtajana ja laatii neuvottelumuistion.
2. Läsnäolijoiden toteaminen ja lyhyt esittely
3. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston avauspuheenvuoro, Terho Liikamaa

Neuvottelun tarkoitus on kaivoslain 38 §:n mukaisesti selvittää malminetsintäluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä harkita haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavat toimenpiteet ja luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat haitat poronhoidolle erityisellä poronhoitoalueella. Koska kyseessä on ensimmäinen malminetsintälupahakemus joka kohdistuu saamelaisten kotiseutualueelle ja Enontekiölle, Tukes näki perusteltuna järjestää kaivoslain 38 §:n mukainen neuvottelu.

4. GTK:n malminetsintälupahakemuksen esittely, Jukka Konnunaho

Jukka Konnunaho esitteli GTK:n ML-hakemuksen ja avasi GTK:n roolia mm. ohjaavan lainsäädännön näkökulmasta. Esityksessä käytiin läpi perusteet miksi hakemus on jätetty, esityksessä todettiin esimerkiksi se, ettei kohteella ole niin merkittäviä kalliopaljastumia, jotta perustutkimukset kallioperästä voitaisiin tutkimuksellisesti luotettavasti varmistaa. Yleinen mineraalivarantotieto, GTK:n rooli valtion edun varmistamisessa, ja se ettei kohteelle saa maanomistajasuostumusta olivat syitä myös hakemukselle. GTK

on hakemuksessaan ja siihen liittyvässä yhteisvaikutusten- ja Natura-arvioinnissa esittänyt yksityiskohdalliset tutkimussuunnitelmat. Tutkimukset tullaan suorittamaan läpinäkyvästi, yhteistyössä alueen paliskunnan ja tokkakunnan yhteyshenkilöiden kanssa. (esitys liitteenä)

5. Enontekiön kunnan puheenvuoro, Eino Mäkelä ja Seppo Alatörmänen

Eino Mäkelä kertoi alueesta tarkemmin, mm. suojelustatus ja suojeluperusteet. Mäkelä painotti hakijalta erityistä huolellisuutta tutkimustoimissa.

Seppo Alatörmänen tarkensi kunnan maa-alueiden tilaa, erityisesti suojeltujen alueiden pinta-alojen osalta. Enontekiön kunnan vastuulla on kunnan kokonaisvaltainen kehitys. Raaka-ainevarojen kartoitus on myös erittäin tärkeä osa tätä kehitystä. Alatörmänen totesi kunnan puoltavan perustutkimuksia, eikä arvioinut huolellisesti suoritettavien tutkimusten vaikuttavan negatiivisesti alueen muihin elinkeinoihin reunaehdot tutkimustoiminnassa huomioituna. Alatörmänen totesi alueella olevan talviaikaista liikennettä ja kehotti hakijaa turvautumaan paikallisosaamisen aina kun se on mahdollista ja painotti yhteistyön merkitystä.

6. Käsivarren paliskunnan puheenvuoro, Tuomas I Palojärvi, Per-Oula Juuso

Palojärvi aloitti puheenvuoron kertaamalla aikaisempia tapahtumia GTK:n ja Käsivarren paliskunnan yhteistyössä. Palojärvi totesi alun olleen hankalan, mutta näki samalla, että merkittävää parannusta yhteistyössä on tapahtunut. Esimerkki parannuksesta oli GTK:n maanomistajan suostumuksella suoritettut Tarvantovaaran tutkimukset edellisenä talvena. Palojärvi kertoi poroisäntänä saavansa kentältä paljon kysymyksiä ja huolenaiheita kaivos-asioihin liittyen, ja siksi edellyttää jatkuvaa vuorovaikutusta hakijan ja paliskunnan tai tokkakunnan välillä. Per-Oula Juuso ja Palojärvi esittivät yksityiskohtaisina huolenaiheina mm. moottorikelkan jälkien mahdollisesti aiheuttavan porojen siirtymisen alueelta toiselle, jälkitoimenpiteet, siivous ja roskien poisvientä sekä yleinen porojen häirintä huolestuttivat. Puheenvuorossa varmistettiin tokkakunnan ja juuri kyseisellä alueella laiduntavien porojen omistajien yhteystiedot.

7. Saamelaiskäräjien puheenvuoro, Esko Aikio, Ulla-Maarit Magga

Esko Aikio esitti malminetsintälupaprosessiin mallia, jossa asiaan aikaisemmin jätetyt lausunnon toimitettiin osallistujille. Aikio näki että merkittävin yksittäinen huomioitava seikka malminetsintähakemusasiassa on alueen poronhoito. Aikio yhtyi Käsivarren paliskunnan näkemyksiin poronhoidon huomioimisen keinoista ja totesi myös aikaisemmin suoritettujen Tarvantovaaran tutkimusten menneiden hyvin. Aikio muistutti Käsivarren paliskunnan poikkeuksellisuudesta, jossa tokkakunnat ovat pieniä ja ne laiduntavat pienillä alueilla. Aikio kävi läpi kaivoslain 38 §:n sisältöä ja painotti, että kannanottoja tulee kuunnella lupaharkinnassa. Lupaharkinnassa tulee huomioida alueen muu käyttö (matkailu ja maastoliikenne) ja lupamääräyksiä tulee varmistaa, ettei tutkimuksilla vaikeuteta poronhoitoa kohteella. Ulla-Maarit Magga esitti huolen kairaustutkimusten äänien vaikutuksesta poroihin.

8. Metsähallituksen puheenvuoro

Liinu Törvi esitteli Metsähallituksen roolin malminetsintähakemusasiassa ja totesi Metsähallituksen olevan alueenhallinnasta vastaava viranomainen (esitys liitteenä). Metsähallitus on lausunut malminetsintälupahakemuksesta, sekä kohteelle tehdystä Natura-arvioinnista. Törvi kertoi Metsähallituksen tuottavan tietoa alueella olevista muista maankäyttömuodoista ja että se on saatavissa. Törvi muistutti myös YM:n luvan tarpeesta ennen kuin tutkimukset soidensuojelualueella voidaan mahdollisesti aloittaa.

9. Esityksiin esitetyt kommentit ja loppukeskustelu

Puheenjohtaja tarjosi kaikkien esitysten jälkeen mahdollisuuden tarkentavien kysymysten esittämiseen.

Yhteen vedettynä kysymyksissä päällimmäiseksi nousi neuvottelujen merkitys, ja se että tutkimuksista tiedotetaan asianosaisia ajoissa ja läpinäkyvästi. GTK:n edustajat painottivat valmiutta ja halua yhteistyöhön. GTK kertoi että kaikki tutkimussuunnitelmat esitetään heti kun ne ovat esimerkiksi käytettävän kaluston osalta selvillä. Tutkimussuunnitelma on sinällään jo nyt tarkka reittien ja tutkimuspisteiden osalta, mutta tarkat ajankohdat selviävät alueen luonto-olosuhteiden mukaan (lumitilanne jne.). Puheenvuoroissa esitettiin myös yksityiskohtaisia huolenaiheita ja niihin saatiin käytännön ratkaisuja (mm. oikein asetetut pressut estävät hyvin porojen siirtymisen syntyviä uria pitkin).

10. Jatkotoimenpiteet, Ilkka Keskitalo

Keskitalo kävi malminetsintälupaprosessin muodollisesti läpi ja totesi kyseisen malminetsintälupahakemuksen nykyisen tilanteen. Tukes halusi erityisesti kuulla malminetsintäluvassa esitetyistä tutkimustoimista aiheutuvista vaikutuksista poronhoidolle ja vaikutuksista saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä Enontekiön kunnan suunnitelmista alueelle. Tilaisuus oli erittäin informatiivinen. Saatujen kommenttien pohjalta, Keskitalo lupasi toimittaa asianosaisille asiaan jätetyt lausunnot tiedoksi ja ehdotti että halutessaan hakemuksesta voi vielä lausua.

Terho Liikamaa
kokouksen puheenjohtaja

Ilkka Keskitalo
kokouksen sihteeri

JAKELU: Osallistujat, Metsähallitus, saamelaiskäräjät, Enontekiön kunta